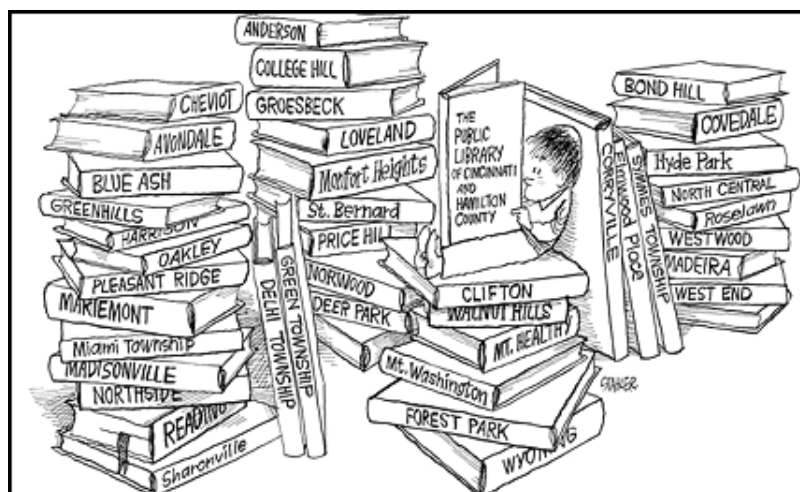

รายงานการวิจัย
เรื่อง
การใช้โปรแกรมเ็นดโน้ต (EndNote)
เพื่อการจัดการบรรณานุกรม
ในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นางสาวอรัญญา วารีสอาด

เมษายน 2551

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
งบประมาณเงินรายได้ (รายได้คณะมนุษยศาสตร์)
ประจำปีงบประมาณ 2550

รายงานการวิจัย
เรื่อง
การใช้โปรแกรมเอ็นด์โน้ต (EndNote)
เพื่อการจัดการบรรณานุกรม
ในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นางสาวอรัญญา วารีสอาด

เมษายน 2551

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

งบประมาณเงินรายได้ (รายได้คณะมนุษยศาสตร์)

ประจำปีงบประมาณ 2550

ISBN 978-974-8182-50-6

**Use of the EndNote Program
for Bibliographic Management
in Srinakharinwirot University's Style**

Miss Aurathai Wareesa-ard

This research was funded by Srinakharinwirot University.

April 2008

ISBN 978-974-8182-50-6

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง: การใช้โปรแกรมเอ็นดโน้ต (EndNote) เพื่อการจัดการบรรณานุกรม
ในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อผู้วิจัย: นางสาวอรัญญา วาริสอาด

หน่วยงาน: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการใช้โปรแกรมเอ็นดโน้ต เวอร์ชัน 9.0 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเน้นประเภทสิ่งพิมพ์และวัสดุต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งการศึกษาแนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศไทย โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 เพื่อใช้ประโยชน์ในการรวบรวมบรรณานุกรม ทั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 รูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยสร้างขึ้นใหม่ จำนวน 2 รูปแบบ คือ **SWU Thai** สำหรับวัสดุภาษาไทย และ **SWU English** สำหรับวัสดุภาษาอังกฤษ ซึ่งสามารถใช้กับการอ้างอิงวัสดุถึง 12 ประเภท ทั้งนี้ ผู้ใช้โปรแกรมควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับส่วนประกอบของหนังสือหรือวัสดุที่อ้างอิง แต่จากการวิจัย ปรากฏว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านทักษะในการเขียนบรรณานุกรม เนื่องจากมีกฎระเบียบและรูปแบบการเขียนที่หลากหลาย ดังนั้นการสอนให้รู้จักใช้โปรแกรมเอ็นดโน้ตจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เขียนบรรณานุกรมได้ถูกต้องมากขึ้น ทั้งนี้ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรจะเป็นผู้นำในการส่งเสริมการใช้โดยจัดอบรมให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่วนประเด็นที่ 2 คือ แนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 จากการวิจัยพบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพียง 13 แห่ง จากจำนวนทั้งหมด 80 แห่ง หรือร้อยละ 16.25 ที่สามารถสืบค้นบรรณานุกรมภาษาไทยได้โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ผ่านโปรแกรมเอ็นดโน้ต ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างการพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ทำให้ไม่พร้อมที่จะเปิดบริการสืบค้นผ่านมาตรฐาน Z39.50 อีกทั้งยังพบว่า บางแห่งยังไม่ตระหนักถึงประโยชน์ของมาตรฐาน Z39.50 บางแห่งปิดช่องทางการเข้าออกของข้อมูลหรือติดตั้งไฟร์วอลล์ จนผู้ใช้ห้องสมุดไม่สามารถเชื่อมต่อเพื่อสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรม ดังนั้น ห้องสมุดควรเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนดนโยบายและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐาน Z39.50 แก่บุคลากรในหน่วยงาน ตลอดจนแก้ปัญหาและปรับปรุงมาตรฐาน Z39.50 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Abstract

**Title: Use of the EndNote Program for Bibliographic Management in
Srinakharinwirot University's Style**

Researcher: Miss Aurathai Wareesa-ard

**Department: The Library and Information Science Department, Faculty of Humanities,
Srinakharinwirot University**

In this study, templates for Srinakharinwirot University (SWU) styles were constructed for creating bibliographies by using EndNote program version 9.0. Z39.50 connection files for Thai academic libraries were created and tested. This development enables library patrons to access, download, retrieve and import bibliographic records from the databases of academic universities and manage their bibliographies more efficiently and conveniently. It was found that many students lack skills in creating bibliographies. Thus, instruction of how to use EndNote program should be helpful and increase the accuracy and consistency of citations. However, in order to be able to cite properly and create bibliography, they need to understand various parts of a book or material.

Besides, there are only 13 libraries which can be searched in Thai language via Z39.50 connection of EndNote program. Some libraries are at the beginning stage of automation and are not ready to open Z39.50 searching service. Some are not aware of the advantages of Z39.50 connection. Others wrongly assume that Z39.50 configuration needs to be kept confidential for security purpose. They close the access port or protect it with firewall. The library patron cannot connect, search or download needed information. Lastly, the academic libraries in Thailand should play role in promoting the use of bibliographic management software by providing needed facilities and organizing training courses for faculties, students and researchers.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เริ่มต้นจากความประทับใจในการเข้าอบรมการใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ตเป็นเวลา 3 ชั่วโมงจากบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิกตอเรียแห่งเวลลิงตัน ประเทศนิวซีแลนด์ เมื่อครั้งผู้วิจัยไปศึกษาอบรมเป็นเวลา 3 เดือน ระหว่างวันที่ 8 มีนาคม ถึง 5 มิถุนายน พ.ศ. 2547 แม้ว่าจะเป็นระยะเวลาเพียงสั้น ๆ แต่ในระหว่างที่พำนักอยู่ ณ ประเทศนิวซีแลนด์ ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมไปใช้ในการเขียนบทความและเอกสารประกอบการสอน เมื่อกลับถึงเมืองไทย ผู้วิจัยก็ยังคงใช้อยู่สม่ำเสมอ ตลอดจนพยายามนำมาสอน หรือเผยแพร่ให้แก่บัณฑิตทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ดังนั้นผู้วิจัยจึงพบปัญหาหลากหลายในการใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ตกับการจัดการบรรณานุกรมภาษาไทย ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะศึกษาการใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ตเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งการศึกษาแนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศไทย โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 เพื่อใช้ประโยชน์ในการรวบรวมบรรณานุกรม

ผู้วิจัยต้องขอบคุณนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2548, 2549 และ 2550 ที่ช่วยทดลองใช้โปรแกรม พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนี้ รองศาสตราจารย์สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตรีโลจน์วงศ์ อาจารย์อำไพ อารุงทรัพย์ อาจารย์วิพรรณ ผลสาลี อาจารย์สุประภา ศรีทอง คุณศรีประไพ วัฒนะรัตน์ และคุณศุภพงษ์ ประภาสิริ ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร. อารีย์ ชื่นวัฒนา และอาจารย์ ดร. มาเรีย เหล่าสุนทร ที่เป็นเหมือนครูผู้วางรากฐานในการทำงานด้านวิชาการของผู้วิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์พรพิมล แสนเสน่ห์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ และบุคลากรหอสมุดทุกคน ที่เอื้อเฟื้อและอำนวยความสะดวกในการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของหอสมุด ตลอดจนการใช้สิ่งพิมพ์ และแหล่งสารสนเทศของหอสมุดได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ที่สำคัญยิ่ง ต้องขอขอบคุณ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศไทย จำนวน 80 แห่ง ที่กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเชื่อมต่อเครือข่ายทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด
สุดท้ายนี้ ต้องขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยครั้งนี้

อรทัย วารีสอาด

ผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
หน่วยงานที่จะนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
การอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่น่ามาใช้	6
วิธีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล.....	9
รูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม (Styles)	10
การเขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.....	13
โปรแกรมจัดการบรรณานุกรม (Bibliographic Management Software).....	35
การเชื่อมต่อเครือข่ายโดยใช้มาตรฐาน Z39.50.....	37
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	38
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
รูปแบบบรรณานุกรมในแบบ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.....	47
แนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยใช้มาตรฐาน Z39.50.....	75
ประโยชน์และการนำผลการวิจัยไปใช้.....	83

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	85
สรุปผลการวิจัย	85
อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	91
 บรรณานุกรม.....	 96
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก แบบสำรวจรายละเอียดการเชื่อมต่อฐานข้อมูล ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด.....	 103
ภาคผนวก ข คู่มือแนะนำการใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0 (EndNote version 9.0).....	 104
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	125

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประเภทวัสดุที่อ้างอิงตามรูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ (Reference Types).....	49
2 โครงสร้างของรูปแบบ SWU Thai แยกตามประเภทวัสดุที่อ้างอิง.....	50
3 โครงสร้างของรูปแบบ SWU English แยกตามประเภทวัสดุที่อ้างอิง.....	51
4 รายละเอียดในการใส่ข้อมูลบรรณานุกรมสำหรับรูปแบบ SWU Thai แยกตามประเภทวัสดุที่อ้างอิง.....	53
5 รายละเอียดในการใส่ข้อมูลบรรณานุกรมสำหรับรูปแบบ SWU English แยกตามประเภทวัสดุที่อ้างอิง.....	63
6 สภาพการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	76
7 เพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ (สืบค้นและถ่ายโอนข้อมูล บรรณานุกรมได้ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ).....	77
8 เพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ (สืบค้นและถ่ายโอนข้อมูล บรรณานุกรมได้เฉพาะภาษาอังกฤษ).....	78
9 ข้อมูลสำหรับสร้างเพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	78
10 ชื่อเต็มของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	80

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	หน้าจอของฐานข้อมูลโปรแกรมเอ็นดีเน็ต.....	37
2	หน้าจอแสดงรูปแบบ SWU Thai ที่ใช้ในโปรแกรมเอ็นดีเน็ต.....	52
3	หน้าจอแสดงรูปแบบ SWU English ที่ใช้ในโปรแกรมเอ็นดีเน็ต....	53

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในยุคปัจจุบัน การอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในงานเขียน งานวิจัย หรืองานวิชาการต่าง ๆ ได้ทวีความสำคัญมากขึ้น เมื่อใดก็ตามที่คัดลอกข้อความ หรือเพียงแต่นำข้อมูล แนวคิด และความคิดเห็นจากงานเขียนของผู้ใดมาใช้ หรือการใช้ประโยชน์จากผลงานของผู้อื่นนั้น ควรอย่างยิ่งที่จะต้องบอกแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้องและครบถ้วน ถือว่าเป็นจริยธรรมในการวิจัยประการหนึ่ง ตลอดจนจนเป็นการให้เกิดเกียรติกับเจ้าของผลงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็นงานวิจัยหรืองานเขียนเชิงวิชาการ จะส่งผลสนับสนุนความเป็นมาตรฐานและความน่าเชื่อถือของข้อมูลนั้น รวมทั้งช่วยในการติดตามข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลที่บอกไว้

อย่างไรก็ตาม การจัดการบรรณานุกรมหรือการอ้างอิงเป็นเรื่องสำคัญที่คนส่วนใหญ่มักจะหลงลืมหรือไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย ประกอบกับการเขียนบรรณานุกรมมีรูปแบบ กฎเกณฑ์ และเครื่องหมายวรรคตอนมากมายที่ต้องศึกษาและทำตาม จึงเป็นปัญหาตั้งแต่เริ่มแรก ยังผลทำให้เป็นภาระติดตามแหล่งข้อมูลอ้างอิงในภายหลัง นอกจากนี้ยังเป็นภาระให้กับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ที่ต้องตรวจสอบความถูกต้องของการเขียนบรรณานุกรมหรือการอ้างอิงอย่างละเอียด

สำหรับประเทศไทย ปัญหาที่ประสบในการจัดการบรรณานุกรมคือ ข้อจำกัดด้านภาษา ทำให้ไม่สามารถนำรูปแบบของการเขียนรายการบรรณานุกรมที่เป็นมาตรฐานสากลมาใช้ได้อย่างเต็มรูป ดังนั้นสถาบันการศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ จึงต้องกำหนดรูปแบบการเขียนรายการบรรณานุกรมขึ้นใช้เฉพาะของตน ทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒก็เช่นกัน ได้กำหนดรูปแบบการเขียนรายการบรรณานุกรมเพื่อใช้ในการทำปริญญานิพนธ์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 โดยจัดพิมพ์เป็นคู่มือสำหรับนิสิตระดับปริญญาโท ใช้ชื่อว่า “แนวปฏิบัติทั่วไปสำหรับการทำปริญญานิพนธ์ ระดับปริญญาโท” และได้ปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2514, 2521, 2523, 2530, 2534, 2546 และ 2547 ปัจจุบันทางบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดพิมพ์แทรกไว้ใน “คู่มือการจัดทำปริญญานิพนธ์และสารนิพนธ์” ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงแก้ไขล่าสุด เมื่อปี พ.ศ. 2547 นอกจากนี้ ในรายวิชาศึกษาทั่วไป บส 101 ทักษะการรู้สารสนเทศ (LIS101 Information Literacy Skills) ซึ่งจัดการเรียนการสอนโดยภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยังได้แทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการเขียนรายการบรรณานุกรมหรือการอ้างอิงไว้ในรายวิชานี้ ทั้งนี้ ทางมหาวิทยาลัยกำหนดให้เป็นวิชาพื้นฐานที่นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1

ของทุกคณะต้องลงทะเบียนเรียนและสอบผ่านรายวิชานี้

สำหรับในต่างประเทศ ได้นำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้พัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อใช้ในการจัดการบรรณานุกรมหรือการอ้างอิง ซึ่งมีการผลิตออกมาเผยแพร่ ทั้งที่เป็นโปรแกรมแชร์แวร์ (Shareware) ฟรีแวร์ (Freeware) และโอเพ่นซอร์ส (Open Source) โดยมีความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลบรรณานุกรมได้จำนวนมาก สามารถสืบค้นข้อมูลได้รวดเร็ว สามารถถ่ายโอนข้อมูลรายการบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ได้ โดยไม่ต้องเสียเวลาพิมพ์ข้อมูลบรรณานุกรมทีละรายการ ซึ่งช่วยในการรวบรวมบรรณานุกรมได้ง่ายดาย รวดเร็วและถูกต้องมากที่สุด นอกจากนี้ยังสามารถทำงานเชื่อมต่อกับโปรแกรมพิมพ์งานประเภทเวิร์ดโปรเซสซิง (Word processing) โดยขณะที่พิมพ์งานอยู่สามารถแทรกการอ้างอิงได้ทันที นอกจากนี้ยังมีการผลิตโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมออกมาจำหน่ายมากมาย ดังเช่น บิบลิโอไซต์ (BiblioCite) ไซเตชัน (Citation) เอ็นด์โน้ต (EndNote) โปรไซท์ (ProCite) เรฟเฟอเรนส์แมนเนเจอร์ (Reference Manager) และเรฟเวิร์คส์ (RefWorks) เป็นต้น แต่โปรแกรมที่ได้รับความนิยมมากในขณะนี้ มีอยู่ 3 โปรแกรม คือ เอ็นด์โน้ต โปรไซท์ และเรฟเฟอเรนส์แมนเนเจอร์ (*Bibliographic Software*. 2007: Online) ในงานวิจัยนี้ได้เลือกศึกษาโปรแกรมเอ็นด์โน้ต เวอร์ชัน 9.0 เนื่องจากเป็นโปรแกรมที่สามารถรองรับภาษาไทยได้ดี และเป็นที่นิยมใช้ในกลุ่มคณาจารย์และนักวิจัยในประเทศไทย ประกอบกับมีวิธีการใช้ที่ค่อนข้างง่าย ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก และมีคู่มือประกอบที่ค่อนข้างละเอียด

ในประเทศไทย มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือมหาวิทยาลัยของรัฐที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ และห้องสมุดของสถาบันหรือมหาวิทยาลัย นับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลและเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ถือเป็นห้องสมุดที่ได้รับการพัฒนารุกหน้ามากกว่าห้องสมุดประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบริการและเทคโนโลยี มีความร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแบ่งปันหรือใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านงานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ งานสร้างฐานข้อมูล งานวารสาร งานสื่อโสตทัศนวัสดุ งานบริการและงานเทคโนโลยีสารสนเทศ (Bhakdibutr; & Keesiri. 1999: Online) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี พ.ศ. 2537 สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยริเริ่มใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่มีชื่อว่า อินโนแพ็ก (INNOPAC) หลังจากนั้น ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอื่น ๆ ก็เร่งพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติด้วยการนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ที่หลากหลายนั่นเอง ดังเช่น โปรแกรมฮอไรซอน (HORIZON) และโปรแกรมวีทีแอลเอส (VTLS) เป็นต้น และในปี พ.ศ. 2540 ทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งปัจจุบัน เรียกชื่อว่า สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดตั้งโครงการยูนิเน็ต (UniNet: Inter-University Network) เพื่อมุ่งพัฒนาบริการเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศระดับชาติและสากลสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งในประเทศไทย ซึ่งห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ได้อาศัยเครือข่ายนี้เชื่อมต่อถึงกัน รวมทั้งการใช้งานผ่านทางอินเทอร์เน็ต (Wareesa-ard. 2004: 502) ซึ่งส่งผลทำให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่เริ่มพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติให้เป็นแบบรูปภาพ (Graphic mode) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานบริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC, WEBPAC or IPAC) ได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและใช้งานง่าย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ยังไม่สามารถใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมผ่านหน้าจอการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้งนี้ ผู้ใช้ยังคงต้องทำสำเนาหรือบันทึกและส่งไปให้ตนเองทางอีเมล โดยสามารถเลือกว่าต้องการได้ข้อมูลที่แสดงในรูปแบบของเอชทีเอ็มแอล (Html) หรือเฉพาะตัวอักษร (Plain text) ซึ่งผู้ใช้จะต้องนำข้อมูลไปเขียนในรูปแบบบรรณานุกรมที่ต้องการ บางห้องสมุดอาจมีรูปแบบบรรณานุกรมให้เลือก เช่น MLA หรือ Chicago แต่ปรากฏว่า ข้อมูลบรรณานุกรมที่ได้ยังไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถนำไปใช้ได้ทันที ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบางแห่งยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติทำให้ไม่สามารถรองรับระบบงานเต็มรูปแบบของโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติได้อย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ คณาจารย์หรือนักวิจัยที่ใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมในการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลผ่านมาตรฐาน Z39.50 ส่วนใหญ่จะใช้กับวัสดุภาษาอังกฤษเท่านั้น เพราะโปรแกรมส่วนใหญ่ยังไม่สนับสนุนภาษาไทย และห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่ยังไม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมในการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลผ่านมาตรฐาน Z39.50

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า น่าจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง หากศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมเอ็นดีไนต์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งการศึกษาแนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทยเพื่อใช้ในการรวบรวมบรรณานุกรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน ตลอดจนเจือต่อการพัฒนาสังคมการเรียนรู้ของกลุ่มบุคคลในแวดวงวิชาการ เช่น นิสิต นักศึกษา คณาจารย์และนักวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการใช้โปรแกรมเอ็นดีไนต์กับการจัดการบรรณานุกรม
2. สร้างและพัฒนาแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้โปรแกรมเอ็นดีไนต์
3. ศึกษาแนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยใช้มาตรฐาน Z39.50

ผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

1. นิสิตทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถนำรูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒไปใช้ในการทำรายงาน สารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ได้
2. สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในบทที่ 10 ว่าด้วย “อัญประกาศการอ้างอิง และบรรณานุกรม” ของรายวิชาศึกษาทั่วไป บส 101 ทักษะการรู้สารสนเทศ (LIS101 Information Literacy Skills) ซึ่งนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ทุกคนต้องลงทะเบียนเรียนและสอบผ่านรายวิชานี้ มีจำนวนทั้งหมดประมาณ 4,000 คนต่อปี
3. ช่วยลดภาระของห้องสมุดในการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการเขียนบรรณานุกรมหรือการอ้างอิง
4. ช่วยให้การรวบรวมบรรณานุกรมจากเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ดำเนินการได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น

หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. คณะวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ
5. มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ศึกษาการใช้โปรแกรมเอ็นดีโนต เวอร์ชัน 9.0
2. สร้างและพัฒนาแบบการเขียนบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเน้นประเภทที่เป็นสิ่งพิมพ์ วัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. ศึกษาแนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ทั้งนี้กำหนดขอบเขตเฉพาะห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศไทย จำนวนทั้งหมด 80 แห่ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หมายถึง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยหรือห้องสมุดสถาบันการศึกษาระดับสูงที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนทั้งสิ้น 80 แห่ง แบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 31 แห่ง ประกอบด้วย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐที่รับนิสิตแบบสอบคัดเลือก จำนวน 22 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเปิด จำนวน 2 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสำหรับสงฆ์ จำนวน 2 แห่ง และอีกหนึ่งแห่งคือ ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ซึ่งเป็นสถาบันนานาชาติที่มีการเรียนการสอนเป็นโปรแกรมภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังรวมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยนอกระบบอีกจำนวน 4 แห่ง
2. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง กระจายอยู่ทั่วประเทศ
3. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง กระจายอยู่ทั่วประเทศเช่นกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้
2. วิธีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล
3. รูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม (Styles)
4. การเขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. โปรแกรมจัดการบรรณานุกรม (Bibliographic Management Software)
6. การเชื่อมต่อเครือข่ายโดยใช้มาตรฐาน Z39.50
7. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้

ในปัจจุบัน การอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้มีความสำคัญมาก เมื่อใดก็ตามที่คัดลอกข้อความ ดัดแปลงข้อมูล หรือเพียงแต่นำข้อมูล แนวคิดและความคิดเห็นจากงานเขียนของผู้อื่นมา ก็จำเป็นต้องบอกแหล่งที่มาของข้อมูลนั้น เป็นการประกาศคุณูปการหรือให้เกียรติกับเจ้าของผลงานที่นำมาใช้ นอกจากนี้ ถ้าเป็นงานวิจัยหรืองานเขียนเชิงวิชาการ จะส่งผลสนับสนุนความเป็นมาตรฐานและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ปรากฏในผลงานนั้น ๆ ช่วยให้ผู้อ่านสามารถติดตามค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลที่บอกไว้ได้ ทำให้ทราบว่ามีใครทำวิจัยเรื่องใดบ้าง ช่วยให้สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป ประการสุดท้ายคือ ผู้วิจัยได้แสดงออกถึงความ เป็นนักวิชาการที่มีจริยธรรมในการใช้ประโยชน์จากผลงานของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเขียนของสุริยกุล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2546: 156) ที่กล่าวถึง ปัญหาที่พบบ่อยครั้ง ในการอ้างอิงแหล่งข้อมูลของนิสิตนักศึกษาที่ทำปริญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ นั่นคือ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่คัดลอกข้อความมาทั้งหมดทุกคำ โดยไม่ได้เรียบเรียงขึ้นใหม่ด้วยภาษาของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าคัดลอกมาตั้งแต่ 3 ประโยคขึ้นไป ต้องใส่เครื่องหมายให้ชัดเจนว่าคัดลอกมา และถ้าคัดลอกมาจำนวนหลายหน้า แต่เขียนอ้างอิงในช่วงแรกเพียงครั้งเดียว ก็ไม่ถูกต้อง ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ และประเด็นสุดท้าย พบว่า นิสิตนักศึกษากระทำผิดเนื่องจากเข้าใจผิดว่า การคัดลอกความคิดของผู้อื่นโดยเขียนอ้างอิงในบรรณานุกรมเท่านั้น มิได้เขียนอ้างอิงในเอกสาร ก็นับว่าเพียงพอและถูกต้องแล้ว

จาก “คู่มือการจัดทำปริญญานิพนธ์และสารนิพนธ์” ปี พ.ศ. 2547 ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2547: 2) ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ โดยกล่าวถึงจริยธรรมในการใช้ประโยชน์จากผลงานของผู้อื่น ไว้ดังนี้

...การใช้ประโยชน์จากผลงานของผู้อื่นนั้น แม้ว่าผู้วิจัยจะได้เขียนเรียบเรียงขึ้นใหม่ ผู้วิจัยก็ต้องระบุว่าเป็นการเขียนและเรียบเรียงขึ้นมาจากข้อความ คำพูด ความคิด หรือข้อค้นพบ เป็นต้น ของผู้ใด และจะต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าผลงานวิชาการของผู้อื่นเป็นผลงานของผู้วิจัย ทั้งจากการไม่อ้างอิงและการอ้างอิงไม่ถูกต้อง

ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้ที่ประมวลความรู้ต่าง ๆ ขึ้นมาด้วยตนเอง โดยจะต้องไม่ลอกเลียนหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นที่เคยนำเสนอไว้แล้วมาเสนอใหม่ในงานของตน แบบคำต่อคำ บรรทัดต่อบรรทัด หรือหน้าต่อหน้า ในกรณีที่ต้องคัดลอกก็ต้องใช้การอ้างอิงที่ถูกต้อง เพื่อให้เห็นชัดเจนว่าคัดลอกจากแหล่งใด...

เช่นเดียวกับ ปรีชา ช่างขวัญยืน (2551: 3) ซึ่งกล่าวไว้ในกรอบระเบียบปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2551 ว่า การนำผลงานของผู้อื่นมาใช้โดยไม่อ้างอิง นับเป็นการกระทำผิดจริยธรรม รวมทั้งผิดมารยาททางวิชาการด้วย

ดังนั้น การอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่น่ามาใช้ คงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกล่าวถึงเรื่อง “Plagiarism” ทั้งนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2550: ออนไลน์) ได้บัญญัติศัพท์เฉพาะของคำว่า Plagiarism ไว้ 2 คำ คือ “การลอกเลียนวรรณกรรม” และ “โจรกรรมทางวรรณกรรม”

ทั้งนี้ ในแวดวงทางการศึกษาโดยเฉพาะในต่างประเทศ มีการกล่าวถึงเรื่อง การลอกเลียนวรรณกรรมอย่างกว้างขวาง ดังเช่น มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ (University of California, Berkeley) ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิ์ที่เข้าข่ายผิดอย่างรุนแรง ถึงขั้นให้ปรับตกหรือต้องลงโทษอย่างรุนแรง ทางมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ ได้ให้คำจำกัดความเฉพาะของคำว่า “Plagiarism” ไว้ดังนี้ (Citing Your Sources: What Is Plagiarism?. 2007: Online)

Plagiarism is defined as the use of intellectual material produced by another person without acknowledging its source. This includes, but is not limited to:

- (a.) Copying from the writings or works of others into one's academic assignment without attribution, or submitting such work as if it were one's own;*
- (b.) Using the views, opinions, or insights of another without acknowledgment; or*
- (c.) Paraphrasing the characteristic or original phraseology, metaphor, or other literary device of another without proper attribution...*

ส่วน Merriam-Webster Online Dictionary (2007: Online) ให้ไว้ 2 ความหมาย คือ

- “1. The act to steal and pass off (the ideas or words of another) as one's own: use (another's production) without crediting the source.*
- 2. The act to commit literary theft: present as new and original an idea or product derived from an existing source.”*

นอกจากนี้ยังพบว่า Encyclopedia Britannica ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “Plagiarism” ไว้เช่นกัน ดังนี้ (Encyclopedia Britannica. 2007: Online)

“The act of taking the writings of another person and passing them off as one's own. The fraudulence is closely related to forgery and piracy—practices generally in violation of copyright law.”

ส่วนเจริญ ตรีศักดิ์ (2549: 71; อ้างอิงจาก Integrity Office of Research. 1993. *Plagiarism and Theft of Ideas.*) ได้ถอดความจากการประชุมสัมมนาเรื่อง “Plagiarism and Theft of Ideas” เมื่อปี พ.ศ. 2536 โดยกล่าวถึง การลอกเลียนวรรณกรรมไว้ดังนี้

“เป็นการนำเอาแนวคิด วิธีการ หรือข้อเขียนต่าง ๆ ของผู้อื่น มาใช้ในงานของตนเอง โดยไม่ได้ระบุว่า นำมาจากที่ใด และมีเจตนาให้เข้าใจว่าเป็นผลงานของผู้ที่ลอกเลียนเอง”

สรุปความหมายโดยรวม ได้ว่า เป็นการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลอื่น โดยมีได้อ้างอิงถึงแหล่งข้อมูล หรือไม่ได้ให้ความสำคัญแก่เจ้าของผลงาน ทั้งนี้หมายรวมถึง การคัดลอกงานหรือข้อเขียน แม้แต่ความคิดเห็นหรือคำพูดของบุคคลอื่นมาเป็นงานของตนเอง เปรียบเสมือนกับการขโมยความคิด หรือคัดลอกวรรณกรรมของผู้อื่นไปใช้โดยอ้างอิงไม่ถูกต้อง หรือไม่มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล อย่างไรก็ตาม บางคนอาจไม่ทราบว่า การนำความคิดของผู้อื่นไปใช้ ถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์แล้ว จึงควรอ้างอิงแหล่งข้อมูลนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นสมควรระมัดระวังอย่างยิ่ง อย่าให้ตกเป็นผูขโมยความคิดของผู้อื่นไปใช้โดยไม่รู้ตัวหรือไม่ได้ตั้งใจ เช่น จากการค้นคว้า แล้วลืมนัดบันทึกแหล่งข้อมูล หรือจดบันทึกผิดพลาด ไม่ทราบว่าเอามาจากไหน หรือเป็นข้อความของใคร จึงนำมาใช้โดยไม่ได้เขียนอ้างอิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคอินเทอร์เน็ต คนส่วนใหญ่สามารถใช้เทคนิคการทำสำเนาและแปะ หรือตัดและแปะ (Copy-and-paste or cut-and-paste) ได้อย่างง่ายดาย ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นนักวิจัย นักเขียนเชิงวิชาการ นิสิตนักศึกษา หรืออาจารย์ จึงควรตระหนักในใจอยู่เสมอว่า ข้อมูลใดที่ไม่ได้มาจากสมองหรือความคิดของตนเอง จะต้องทำให้ชัดเจนว่ามาจากแหล่งข้อมูลใด พร้อมทั้งบอกแหล่งที่มาของข้อมูลทุกครั้ง อย่างไรก็ตาม เพื่อมิให้เกิดการลอกเลียนวรรณกรรมโดยมิได้ตั้งใจ และเป็นการป้องกันตนเองจากการทำความผิด มีข้อแนะนำที่น่าสนใจและพึงนำไปใช้อย่างยิ่ง เป็นสิ่งเตือนใจตลอดเวลา

ว่า เมื่อใดต้องอ้างอิงและเมื่อใดไม่ต้องอ้างอิง ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (Brown, Su S. 2007: Online)

1. เมื่อใดต้องอ้างอิง

- 1.1 เมื่อใช้หรือกล่าวอ้างถึงคำพูด รวมทั้งความคิดของใครบางคน ทั้งจากหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ เพลง รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เว็บไซต์ จดหมาย โฆษณา และสื่อต่าง ๆ
- 1.2 เมื่อใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ
- 1.3 เมื่อคัดลอกคำหรือข้อความมาจากที่ใดก็ตาม
- 1.4 เมื่อคัดลอกหรือนำแผนภูมิ ภาพประกอบ แผนผัง และรูปภาพต่าง ๆ มาใช้
- 1.5 เมื่อนำความคิดจากคำพูดหรืออีเมลของบุคคลอื่นมาใช้

2. เมื่อใดไม่ต้องอ้างอิง

- 2.1 เมื่อเขียนจากความรู้หรือประสบการณ์ของตนเอง หรือจากการสังเกต จากความคิด ความเห็นหรือข้อสรุปของตนเอง
- 2.2 เมื่อใช้ข้อมูลหรือความรู้ที่คนทั่วไปหรือในสาขาวิชานั้น ๆ รู้จักคุ้นเคยกันดี หรือที่เรียกว่า Common Knowledge
- 2.3 เมื่อข้อมูลเป็นผลการศึกษาหรือผลการทดลองของตนเอง

วิธีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล

ในปัจจุบัน วิธีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่นิยมใช้กัน มีทั้งหมด 3 วิธี ดังนี้คือ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย. 2547: 28)

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาโดยใส่ภายในวงเล็บ (In-text parenthetic notes)
2. การอ้างอิงที่อยู่ตอนล่างของหน้าหรือเชิงอรรถ (Footnotes)
3. การอ้างอิงที่อยู่ท้ายบท (Endnotes)

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาโดยใส่ภายในวงเล็บ (In-text parenthetic notes)

เป็นการเขียนอ้างอิงไว้ในวงเล็บโดยแทรกในเนื้อหา ปัจจุบันเป็นวิธีที่นิยมใช้กันแพร่หลาย เนื่องจากมีรูปแบบการเขียนที่สั้น กระชับ ง่าย และสามารถจัดรูปแบบได้สะดวก ทั้งนี้ จะต้องรวบรวมรายการบรรณานุกรมไว้ตอนท้ายเล่มด้วย เพื่อเชื่อมโยงไปยังข้อมูลบรรณานุกรม อย่างละเอียดได้ ดังตัวอย่าง

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา:

(Hacker; & Fister. 2007: Online)

บรรณานุกรม:

Hacker, Diana; & Fister, Barbara. (2007). *Research and Documentation Online*. Retrieved November 30, 2007, from <http://dianahacker.com/resdoc>

2. การอ้างอิงที่อยู่ตอนล่างของหน้าหรือเชิงอรรถ (Footnotes)

เป็นการเขียนอ้างอิงไว้ตอนล่างของหน้าและจบภายในหน้านั้น โดยมีรายละเอียดมากกว่าการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา และมีตัวเลขกำกับตามลำดับที่ ทั้งนี้จะต้องรวบรวมรายการบรรณานุกรมไว้ตอนท้ายเล่มด้วย ดังตัวอย่าง

เชิงอรรถ:

¹ Diana Hacker; & Barbara Fister. (2007). *Research and Documentation*. p. 2.

บรรณานุกรม:

Hacker, Diana; & Fister, Barbara. (2007). *Research and Documentation*. Boston: Pearson.

3. การอ้างอิงที่อยู่ท้ายบท (Endnotes)

เป็นการเขียนอ้างอิงรวมไว้ตอนท้ายของแต่ละบท โดยมีรายละเอียดมากกว่าการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา พร้อมทั้งให้เลขกำกับตามลำดับที่ด้วย ดังตัวอย่าง

1. อรทัย วารีสอาด. (2550). *เทคนิคการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในยุคดิจิทัล*.

(กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ). หน้า 19.

2. Marie L. Radford; Susan B. Barnes; & Linda R. Barr. (2006). *Web Research : Selecting, Evaluating, and Citing*. 2nd ed. (Boston: Pearson). p. 45.

รูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม (Styles)

ปัจจุบันรูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมมีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับสาขาวิชาที่ใช้ ตัวอย่างรูปแบบที่นิยมใช้กันแพร่หลาย มีดังต่อไปนี้ (Hacker, Diana; & Fister, Barbara. 2007: Online)

1. APA
2. Chicago
3. Harvard
4. MLA
5. Turabian
6. Vancouver

1. APA

APA ย่อมาจาก The American Psychological Association ซึ่งเป็นสมาคมที่พัฒนารูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม APA เป็นรูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม

ที่นิยมใช้ในสาขาวิชาจิตวิทยา สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มีรูปร่างหน้าตา ดังตัวอย่างต่อไปนี (APA Style.Org. 2007: Online)

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา:

(Wareesa-ard, 2003, p. 99)

บรรณานุกรม:

Wareesa-ard, A. (2003). A development of web tutorial for IPAC in Ongkharak Library, Srinakharinwirot University. Bangkok: Department of Library and Information Science, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University.

2. Chicago

มหาวิทยาลัยชิคาโก (The University of Chicago) เป็นผู้พัฒนารูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม Chicago ปัจจุบัน รูปแบบนี้ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงเป็นครั้งที่ 15 โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ (The Chicago Manual of Style Online. 2007: Online)

2.1 Chicago 15th A หรือ ระบบนาม-ปี (The author-date system) เป็นการเขียนอ้างอิงในเนื้อหาอย่างสั้น ๆ มีเพียงนามสกุลของผู้แต่งและปีพิมพ์ ใส่ไว้ภายในเครื่องหมายวงเล็บ และใส่บรรณานุกรมไว้ท้ายเรื่อง รูปแบบนี้นิยมใช้ในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ พลศึกษา และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มีรูปแบบหน้าตา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา:

(Doniger 1999, 65)

บรรณานุกรม:

Doniger, Wendy. Splitting the difference. Chicago: University of Chicago Press, 1999.

2.2 Chicago 15th B หรือ ระบบการเขียนเชิงอรรถและบรรณานุกรม นิยมใช้ในสาขามนุษยศาสตร์ วรรณกรรมหรือวรรณคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปะ มีรูปแบบหน้าตา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เชิงอรรถ:

¹ Wendy Doniger, Splitting the difference. (Chicago: University of Chicago Press, 1999), 65.

บรรณานุกรม:

Doniger, Wendy. Splitting the difference. Chicago: University of Chicago Press, 1999.

3. Harvard

Harvard เป็นการระบบการเขียนอ้างอิงระบบนาม-ปี (The author-date system) พัฒนามาจากบริการสิ่งพิมพ์รัฐบาลออสเตรเลีย (The AGPS: Australian Government Publishing Service. 5th ed.) นิยมใช้ในสาขาวิทยาศาสตร์ มีรูปร่างหน้าตาตั้งตัวอย่างต่อไปนี้ (The University of Queensland. 2006: Online)

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา:

(Wareesa-ard 2007, p. 23)

บรรณานุกรม:

Wareesa-ard, A. 2007, *Library Catalog in Digital Age*, Department of Library and Information Science, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, Bangkok.

4. MLA

MLA ย่อมาจาก The Modern Language Association of America ซึ่งเป็นสมาคมที่พัฒนารูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม ระบบ MLA นิยมใช้ในสาขาวรรณกรรม หรือวรรณคดี ศิลปะ และมนุษยศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำรายงานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือการวิจัยของนิสิตนักศึกษา นักวิจัย และนักวิชาการ มีรูปร่างหน้าตา ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (What Is MLA Style. 2007: Online)

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา:

(Gibaldi 44)

บรรณานุกรม:

Gibaldi, Joseph. MLA Handbook for Writers of Research Papers. 6th ed. New York: Modern Language Association of America, 2003.

5. Turabian

Turabian เป็นระบบการเขียนอ้างอิงบรรณานุกรมที่นิยมใช้ในสาขามนุษยศาสตร์ มี 2 แบบ ดังนี้ (Guide for Citing Resources-Turabian Style. 2008: Online)

5.2 Turabian Bibliography สำหรับการเขียนเชิงอรรถและบรรณานุกรม มีรูปร่างหน้าตา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เชิงอรรถ:

¹ Kate L. Turabian, *A Manual for Writers of Term Papers, Theses, and Dissertations* (Chicago: University of Chicago Press, 1996), 145.

บรรณานุกรม:

Turabian, Kate L. *A Manual for Writers of Term Papers, Theses, and Dissertations*. Chicago: University of Chicago Press, 1996.

5.2 Turabian Reference List สำหรับการเขียนการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา
และบรรณานุกรม มีรูปร่างหน้าตาดังตัวอย่างต่อไปนี้

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา:

(Turabian 1996, 145)

บรรณานุกรม:

Turabian, Kate L. *A Manual for Writers of Term Papers, Theses, and Dissertations*.
Chicago: University of Chicago Press. 1996.

6. Vancouver

Vancouver เป็นระบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมทางด้านสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ จัดทำโดย หอสมุดแพทย์แห่งชาติอเมริกัน (NLM: National Library of Medicine) ปัจจุบันวารสารทางการแพทย์หลาย ๆ ชื่อเรื่องที่กำหนดให้ผู้เขียนบทความใช้ระบบนี้เป็นรูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม ซึ่งมีรูปร่างหน้าตา ดังต่อไปนี้ (อรทัย วาริสอาด. 2548: 1)

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา:

...the most-accepted definition.¹ Comfort claimed that...²

บรรณานุกรม:

1. Atkinson BF. Atlas of diagnostic cytopathology. Philadelphia: Saunders; 1992.
2. Comfort A. a good age. London: Mitchell Beazley; 1997.

การเขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในการทำปฏิญญาพันธกิจและสารนิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตศึกษา ทางบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกำหนดให้ทุกสาขาวิชาใช้รูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมตามแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ใน “คู่มือการจัดทำปฏิญญาพันธกิจและสารนิพนธ์” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นรูปแบบที่เกิดจากการผสมผสานรูปแบบการอ้างอิงหลาย ๆ แบบเข้าด้วยกัน

ทั้งนี้ทางมหาวิทยาลัยได้ยกเว้นให้สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพสามารถเลือกใช้รูปแบบแวนคูเวอร์ (Vancouver) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันสากลในวงการวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย. 2547: 14, 28)

ดังนั้น งานวิจัยนี้ขอกล่าวถึงเฉพาะ การเขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเท่านั้น ในความหมายทั่วไป บรรณานุกรมเป็นรายการวัสดุอ้างอิงที่ใช้แต่งหรือเรียบเรียงในรายงาน ภาคนิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ งานวิจัย หนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการค้นคว้าที่เชื่อถือได้และสามารถหาความรู้หรือเข้าถึงแหล่งสารสนเทศได้ทันที ส่วนบรรณานุกรมตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนั้น เป็นการผสมผสานหลักเกณฑ์จากรูปแบบสากลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มีรูปแบบแตกต่างกันตามประเภทวัสดุ ซึ่งมีทั้งหมด 13 ประเภท ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย. 2547: 54-72)

1. หนังสือ
2. หนังสือที่แปลจากภาษาต่างประเทศ
3. สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นการรวมบทความหรือรวมเรื่องต่าง ๆ ในเล่มเดียวกัน
4. ปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์
5. สิ่งพิมพ์ที่ไม่พิมพ์เผยแพร่หรือพิมพ์ไม่เป็นเล่ม
6. บทความวารสาร
7. หนังสือพิมพ์
8. ราชกิจจานุเบกษา
9. การสัมภาษณ์
10. รายการวิทยุหรือโทรทัศน์
11. โสตทัศนวัสดุ
12. วัสดุย่อส่วน
13. แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

1. หนังสือ มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุล. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์. จังหวัดหรือเมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.
ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

อรรถัย วารีสอาด. (2550). *เทคนิคการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในยุคดิจิทัล*.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Hacker, Diana May. (2003). *A Writer's Reference*. 5th ed. Boston: Bedford Books of
St. Martin's.

2. หนังสือที่แปลจากภาษาต่างประเทศ มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ชื่อผู้แต่งเดิม. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่องภาษาไทย*. แปลโดย ชื่อผู้แปล(ถ้ามี). ครั้งที่พิมพ์. จังหวัดหรือ
เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

กรณีที่ปรากฏชื่อผู้แต่งเดิม ให้ใช้ชื่อผู้แปลแทน และใส่เครื่องหมายจุลภาค
ท้ายชื่อ ตามด้วยคำว่า ผู้แปล ดังนี้

ชื่อผู้แปล, ผู้แปล. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่องภาษาไทย*. ครั้งที่พิมพ์. จังหวัดหรือเมืองที่พิมพ์:
สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

โอโตทาเกะ, อิโรทาตะ. (2545). *ไม่ครบห้า*. แปลโดย พรอนงค์ นิยมคำ. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

อรรถัย วารีสอาด, ผู้แปล. (2548). *การอ้างอิงระบบแวนคูเวอร์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

3. สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นการรวมบทความหรือรวมเรื่องต่าง ๆ ในเล่ม

เดียวกัน เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีผู้แต่งคนเดียวหรือหลายคน ได้แก่ สารานุกรม หนังสือรวมบทความ
วิชาการ หนังสือรวมบทความย่อปริยญาณิพนธ์ เอกสารประกอบการประชุม หนังสืองานศพ เป็นต้น
ทั้งนี้ต้องการอ้างอิงเพียงบางเรื่องหรือบางบทบางตอนเท่านั้น มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย

ชื่อต้น นามสกุล. (ปีพิมพ์). *ชื่อบทความหรือชื่อตอน*. ใน *ชื่อหนังสือ*. ชื่อบรรณาธิการ (ถ้ามี).
เล่มที่. หน้าที่ตีพิมพ์บทความหรือตอนนั้น. ครั้งที่พิมพ์. จังหวัดหรือเมืองที่พิมพ์:
สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลาง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความหรือชื่อตอน. In ชื่อหนังสือ. ชื่อบรรณาธิการ (ถ้ามี). เล่มที่. หน้าที่ตีพิมพ์บทความหรือตอนนั้น. ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

อรรถัย วาริสอาด. (2548). การสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด. ใน *ทักษะการรู้สารสนเทศ*. คณะจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. หน้า 51-82.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Borgman, Christine L. (1999). What Are Digital Libraries, Who Is Building Them, and Why?. In *Digital Libraries: Interdisciplinary Concepts, Challenges and Opportunities*. Aparac, T. V.2. p. 29. Zagreb: Benja.

4. วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ / วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ ชื่อย่อวิทยานิพนธ์ (สาขาหรือวิชาเอก). จังหวัดหรือเมืองที่พิมพ์: สถาบันผู้รับผิดชอบ. ฉบับอัดสำเนา / ถ่ายเอกสาร.

ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลาง. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. Dissertation / Thesis, ชื่อย่อวิทยานิพนธ์ (สาขาหรือวิชาเอก). เมืองที่พิมพ์: สถาบันผู้รับผิดชอบ. Photocopied.

ตัวอย่าง

ฟองจันทร์ เพชรมาก. (2529). การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Brock, Kathy Thomas. (1993). *Developing Information Literacy through the Information Intermediary Process: A Model for School Library Media Specialists*. Ph.D. (Library and Information Science). Georgia: Graduate School, Georgia State University. Photocopied.

5. สิ่งพิมพ์ที่ไม่พิมพ์เผยแพร่หรือพิมพ์ไม่เป็นเล่ม สิ่งพิมพ์ดังกล่าว ได้แก่ แผ่นพับ เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน เป็นต้น ให้เขียนบรรณานุกรมตามแบบหนังสือ แต่ให้ระบุคำบอกลักษณะสิ่งพิมพ์นั้นไว้ในวงเล็บหลังชื่อเรื่อง มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุล. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (เอกสารคำสอน). ครั้งที่พิมพ์. จังหวัดหรือเมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (Sheets). ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

อรทัย วาริสาอด. (2550). *บริการอ้างอิง: เอกสารคำสอนวิชา บส 321*. (เอกสารคำสอน). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Brown, Su S. (2007). *Avoiding Plagiarism*. (Sheets). Minnesota: The Center for Writing, the University of Minnesota.

6. บทความวารสาร วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่จัดทำเผยแพร่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน ราย 2 เดือน ราย 3 เดือน เป็นต้น มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุลของผู้แต่งบทความ. (ปี, วันที่ เดือน). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่(ฉบับที่): หน้าอ้างอิง.

ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลางของผู้แต่งบทความ. (ปี, วันที่ เดือน). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่): หน้าอ้างอิง.

กรณีที่ไม่มีชื่อผู้แต่งบทความ ให้ใช้ชื่อบทความขึ้นก่อนเป็นรายการแรก
มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ชื่อบทความ. (ปี, วันที่ เดือน). ชื่อวารสาร. ปีที่(ฉบับที่): หน้าที่ย่างอิง.

ตัวอย่าง

อรรถัย วารีสอาด. (2548, เมษายน-มิถุนายน). คลื่นลูกใหม่แทนคลื่นลูกเก่า: การจัดการความรู้ให้
คงอยู่กับองค์กร. วารสารห้องสมุด. 49(2): 32-43.

พรพิมล แสนเสนห์; และ อรรถัย วารีสอาด. (2545, กรกฎาคม-ธันวาคม). เริ่มต้นชีวิตห้องสมุด
ไอที: นำชมหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์. โคมทัศน์. 23(2): 37-48.

Kunin, Calvin M. (1985). Managing Bibliographic Citations Using Microcomputers. *The
American Journal of Medicine*. 78(4): 627-634.

Z39.50: An Information Retrieval Protocol. (2001, November). *DESIDOC Bulletin of
Information Technology*. 21(6): 25-39.

7. หนังสือพิมพ์ มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย

ชื่อต้น นามสกุลของผู้แต่งบทความ. (ปี, วันที่ เดือน). ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์.
ชื่อหนังสือพิมพ์. หน้าที่ย่างอิง.

ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลางของผู้แต่งบทความ. (ปี, วันที่ เดือน). ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อ
ในคอลัมน์. ชื่อหนังสือพิมพ์. หน้าที่ย่างอิง.

กรณีที่มีลักษณะเป็นข่าว จะไม่ปรากฏผู้เขียนข่าวหรือชื่อผู้แต่ง ให้ใช้หัวข้อข่าว
หรือพาดหัวข่าวเป็นรายการแรกแทนชื่อผู้แต่ง ดังรูปแบบต่อไปนี้

หัวข้อข่าวหรือพาดหัวข่าว. (ปี, วันที่ เดือน). ชื่อหนังสือพิมพ์. หน้าที่ย่างอิง.

ตัวอย่าง

คมสรณ์ เมธิกุล. (2549, 18 กุมภาพันธ์). บทบาทสื่อมวลชนภายใต้สงครามข้อมูลข่าวสาร.
มติชนรายวัน. หน้า 9.

ร่วมมือจริงจัง-บังคับใช้ก.ม.เต็มที ทางรอดงานลิขสิทธิ์ยุคดิจิทัล. (2550, 1 สิงหาคม).

กรุงเทพธุรกิจ. หน้า 13.

Electronic Libraries in the Works. (2003, October 8). *The Nation*. p. 22.

8. ราชกิจจานุเบกษา การเขียนบรรณานุกรมสำหรับราชกิจจานุเบกษามีใช้เฉพาะภาษาไทยเท่านั้น มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ชื่อกฎหมาย. (ปี, วัน เดือน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม...ตอนที่....หน้าที่อ้างอิง.
--

ตัวอย่าง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74ก. หน้า 5.

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การแจ้งข้อมูลและขอรับบริการข้อมูลลิขสิทธิ์. (2542, 20 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 31ง. หน้า 27.

9. การสัมภาษณ์ มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุลของผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี, วัน เดือนที่ให้สัมภาษณ์). สัมภาษณ์โดย ชื่อผู้สัมภาษณ์ ที่ สถานที่ให้สัมภาษณ์.

ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลางของผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี, วัน เดือนที่ให้สัมภาษณ์). Interview by ชื่อผู้สัมภาษณ์, at สถานที่ให้สัมภาษณ์.

สนธิ ลิ้มทองกุล. (2551, 12 มีนาคม). สัมภาษณ์โดย อรทัย วารีสอาด ที่ สำนักพิมพ์ บ้านพระอาทิตย์.

Arun, Wanma R. (2007, 3 May). Interview by Aurathai Wareesa-ard, at Vanit Building.

10. รายการวิทยุหรือโทรทัศน์ มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุลของผู้พูด. (ปี, วัน เดือนที่ออกอากาศ). ชื่อเรื่องเฉพาะตอน. ชื่อรายการ. สถานที่ออกอากาศ. เวลาที่ออกอากาศ.

ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลางของผู้พูด. (ปี, วัน เดือนที่ออกอากาศ). ชื่อเรื่องเฉพาะตอน. ชื่อรายการ. สถานที่ออกอากาศ. เวลาที่ออกอากาศ.

ตัวอย่าง

จินดารัตน์ เจริญชัยชนะ; และ เต็มศักดิ์ จารุปราณ. (2550, 30 กรกฎาคม). รัฐธรรมนูญ ปี50 และปี 40 ความเหมือนและความแตกต่าง. คนในข่าว. สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม เอเอสทีวี ชองนิวส์วัน. 21.30-22.00 น.

ทีมงานโครงการผู้จัดการสุขภาพ. (2550, 29 กรกฎาคม). ธาราบำบัด. ผู้จัดการสุขภาพ. สถานีวิทยุ คลื่นยามเฝ้าแผ่นดิน เอฟ.เอ็ม. 97.75. 10.00-12.00 น.

Gate, Bill. (2007, 1 July). New Generation of PC. *VOA IT*. Voice of America. 9.00-10.00 A.M.

Ototake, Hirotada. (2004, 12 May). No One Perfect. *Sports*. NHK Station. 10.00-11.00 A.M.

11. โสตทัศนวัสดุ ให้เขียนบรรณานุกรมแบ่งเป็น 2 รูปแบบตามประเภทวัสดุ

ดังนี้

11.1 ภาพยนตร์ ภาพเลื่อน ภาพนิ่ง แผนที่ และวีดิทัศน์ มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรม ดังนี้

ชื่อเรื่องหรือชื่อวัสดุ. (ปีที่ผลิต). (ประเภทของวัสดุ). จังหวัดหรือเมืองที่ผลิต: ผู้ผลิตหรือสำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

การซ่อมแซมหนังสือ. (2544). (ภาพเลื่อน). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

แผนที่ถนนในประเทศไทย. (2549). (แผนที่). กรุงเทพฯ: แผนที่ไทย.

สารคดีธรรมชาติ. (2550). (วีดิทัศน์). กรุงเทพฯ: แปซิฟิค.

Bill's Simplified Website Design Guide V1.1. (2001). (VCD). n.p.: Fungi Software (Wicked Clean Productions)

11.2 แถบบันทึกเสียง แผ่นเสียง แผ่นซีดี มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรม ดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุลของผู้พูด ผู้บรรยายหรือผู้ขับร้อง. (ปีที่ผลิต). ชื่อเรื่องหรือชื่อวัสดุ. (ประเภทของวัสดุ). จังหวัดหรือเมืองที่ผลิต: ผู้ผลิตหรือสำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลางของผู้พูด ผู้บรรยายหรือผู้ขับร้อง. (ปีที่ผลิต). ชื่อเรื่องหรือชื่อวัสดุ. (ประเภทของวัสดุ). เมืองที่ผลิต: ผู้ผลิตหรือสำนักพิมพ์.

กรณีที่ไม่มีชื่อผู้พูด ผู้บรรยายหรือผู้ขับร้อง ให้ใช้ชื่อเรื่องหรือชื่อวัสดุขึ้นก่อนเป็นรายการแรก ดังนี้

ชื่อเรื่องหรือชื่อวัสดุ. (ปีที่ผลิต). (ประเภทของวัสดุ). จังหวัดหรือเมืองที่ผลิต: ผู้ผลิตหรือสำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

พุทธทาสภิกขุ. (2525). *การชนะโลก*. (เทปตลับ). นนทบุรี: วัดชลประทานรังสฤษฎ์.
 สุนธิ ลิ้มทองกุล. (2548). *การสัมมนาวิชาการเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์ วันที่ 10 กันยายน 2548*. (ซีดี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 Clayderman, Richard. (1986). *Richard Clayderman: Ballade pour Adeline*.
 (Cassette Tape). Paris: Delphine.
 ----- . (1989). *Romance and the Piano of Richard Clayderman*. (CD). London: BR Music.

12. วัสดุย่อส่วน วัสดุย่อส่วนมี 2 ประเภท คือ ไมโครฟิล์มและไมโครฟิช (Microfilm and Microfiche) ให้เขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบของวัสดุเดิมที่แปลงมา เช่น หนังสือ บทความวารสาร วิทยานิพนธ์ เป็นต้น แล้วใส่ประเภทวัสดุย่อส่วนกำกับไว้ในวงเล็บตามหลังรายการชื่อเรื่อง ดังรูปแบบต่อไปนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุล. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ไมโครฟิล์ม). ครั้งที่พิมพ์. จังหวัดหรือเมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (Microfilm). ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง

- พรสุข ปริวัตถรรุณี (2526). การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารของวิทยานิพนธ์สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์. (ไมโครฟิล์ม). วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พรพิมล แสนเสนห์; และ อรทัย วารีสอาด. (2545, กรกฎาคม-ธันวาคม). เริ่มต้นชีวิตห้องสมุดไอที:
นำชมหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์. *โดมทัศน์*. (ไมโครฟิช). 23(2):
37-48.
- Pellegrini, A. D.; & Blatchford, Peter. (2000). *The Child at School : Interactions with Peers
and Teachers*. (Microfilm). London: Oxford University Press.
- Briggs, Christopher Alexander. (1974). *A Measure of the Fractional Utilization of Aerobic
Capacity in Middle-Distance Runners*. (Microfiche). Dissertation, Ph.D. (Physical
Education). Oregon: Graduate School, University of Oregon.

13. แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การเขียนบรรณานุกรมจากแหล่งข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์มีข้อแตกต่างจากหนังสือและวัสดุ ในส่วนที่กล่าวด้วย สถานที่พิมพ์และสำนักพิมพ์
กำหนดให้ลงข้อมูลดังต่อไปนี้แทน

แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทย	แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ
สืบค้นเมื่อ ตามด้วยวันที่สืบค้น ให้ลง วัน เดือน ปี,	Retrieved ตามด้วยวันที่สืบค้น ให้ลง เดือน วัน, ปี,
จาก ตามด้วย URL ที่สืบค้น	from ตามด้วย URL ที่สืบค้น

นอกจากนี้ แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ยังแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังต่อไปนี้

13.1 แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์ต่าง ๆ มีรูปแบบการเขียน
บรรณานุกรม ดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุล. (ปีที่พิมพ์หรือปีที่สืบค้น). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ..., จาก...

ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์หรือปีที่สืบค้น). ชื่อเรื่อง. Retrieved..., from...

ตัวอย่าง

วิจารณ์ พานิช. (2550). จัดการความรู้เพื่อการเปลี่ยนผ่าน. สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2550, จาก
http://www.kmi.or.th/document/Globalization_470421.doc

เว็บไซต์ผู้จัดการ. (2550). สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2550, จาก <http://www.manager.co.th>

Bibliographic Software. (2006). Retrieved August 26, 2006, from
<http://www.pasteur.fr/infosci/biblio/formation-en/lobib.html>

Hacker, Diana; & Fister, Barbara. (2005). *Research and Documentation Online*. Retrieved July 30, 2007, from <http://dianahacker.com/resdoc>

13.2 แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากหนังสือหรือ E-book

ให้เขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบของหนังสือ แล้วต่อท้ายด้วยข้อมูลเกี่ยวกับวันเดือนปีที่สืบค้น และURL ที่สืบค้น มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุล. (ปีที่พิมพ์หรือปีที่สืบค้น). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์. จังหวัดหรือเมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์. สืบค้นเมื่อ..., จาก...

ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลาง. (ปีที่พิมพ์หรือปีที่สืบค้น). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์. Retrieved..., from...

ตัวอย่าง

อรทัย วารีสอาด. (2550). เทคนิคการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในยุคดิจิทัล.
 กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2550, จาก
<http://okipac.swu.ac.th:8080/mm-data/acrobat/b143511.pdf>

Hanson, Ardis; & Levin, Bruce Lubotsky. (2003). *Building a Virtual Library*. Hershey, PA: Information Science. Retrieved July 20, 2007, from <http://www.netLibrary.com/urlapi.asp?action=summary&v=1&bookid=71076>

13.3 แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากบทความวารสารหรือ E-journal

ให้เขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบของบทความวารสาร แล้วต่อท้ายด้วยข้อมูลเกี่ยวกับวันเดือนปีที่สืบค้นและ URL ที่สืบค้น มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุลของผู้แต่งบทความ. (ปี, วัน เดือนที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่(ฉบับที่): หน้าที่ย่อ. สืบค้นเมื่อ..., จาก...

ภาษาอังกฤษ
นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลางของผู้แต่งบทความ. (ปี, เดือน วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่(ฉบับที่): หน้าที่ย่อ. Retrieved..., from...

ตัวอย่าง

วิญญู วาณิชศิริโรจน์. (2541, กรกฎาคม-สิงหาคม). หอสมุดไฮเทคแห่งนครซานฟรานซิสโก.
วารสารอาร์คแอนด์ไอดี. 1(2). สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2550, จาก <http://se-ed.net/winyou/article02/library.htm>

Doering, William. (2000, July/August). Managing the Transition to a New Library Catalog:
Tips for Smooth Sailing. *Computers in Libraries*. 20(7). Retrieved April 19, 2007,
from <http://www.infotoday.com/cilmag/jul00/doering.htm>

13.4 แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากบทความหนังสือพิมพ์หรือ

E-newspaper ให้เขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบของบทความหนังสือพิมพ์ แล้วต่อท้ายด้วยข้อมูลเกี่ยวกับวันเดือนปีที่สืบค้นและ URL ที่สืบค้น มีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมดังนี้

ภาษาไทย
ชื่อต้น นามสกุลของผู้แต่งบทความ. (ปี, วัน เดือนที่พิมพ์). ชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์. ชื่อหนังสือพิมพ์. สืบค้นเมื่อ..., จาก...

ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลางของผู้แต่งบทความ. (ปี, เดือน วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ หรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์. ชื่อหนังสือพิมพ์. Retrieved..., from...

ตัวอย่าง

สนช.สุดทนพฤติกรรมร่วมมือบดขยี้ ล่าชื่อตะเพิด! “จรัล”. (2550, 1 สิงหาคม). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2550, จาก <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9500000089637>

David, Brown. (2007, August 1). Governors Go to Town to Promote Referendum. *The Nation*. Retrieved August 5, 2007, from http://www.nationmultimedia.com/2007/08/01/politics/politics_30043178.php

13.5 แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากฐานข้อมูลซีดีรอม ให้เขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบของวัสดุเดิมที่แปลงมา เช่น หนังสือ บทความวารสาร วิทยานิพนธ์ เป็นต้น แล้วต่อท้ายด้วยชื่อซีดีรอมพร้อมช่วงปีหรือเลขทะเบียน ดังรูปแบบต่อไปนี้

บทความภาษาอังกฤษ

นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลางของผู้แต่งบทความ. (ปี, เดือน วันที่พิมพ์หรือที่สืบค้น). ชื่อบทความ หรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์. ชื่อหนังสือพิมพ์. หน้าอ้างอิง. Retrieved from ชื่อซีดีรอม (ช่วงปี) เลขทะเบียน

วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, ชื่อต้น ชื่อกลาง. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. Dissertation / Thesis, ชื่อย่อปริญญา (สาขาหรือวิชาเอก). เมืองที่พิมพ์: สถาบันผู้รับผิดชอบ. Retrieved from ชื่อซีดีรอม (ช่วงปี) เลขทะเบียน

แต่สำหรับวิทยานิพนธ์จากฐานข้อมูลซีดีรอมของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะเขียนแตกต่างออกไป โดยกำหนดให้ต่อท้ายรายการบรรณานุกรมด้วย วันเดือนปีที่สืบค้นและชื่อฐานข้อมูลซีดีรอม ดังรูปแบบต่อไปนี้

วิทยานิพนธ์ภาษาไทย

ชื่อต้น นามสกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ / วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ ชื่อย่อปริญญา (สาขาหรือวิชาเอก). จังหวัดหรือเมืองที่พิมพ์: สถาบันผู้รับผิดชอบ. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก ชื่อฐานข้อมูลซีดีรอม

ตัวอย่าง

ฟองจันทร์ เพชรมาก. (2529). *การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในปฏิญานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์*. ปฏิญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม
2550, จาก [ฐานข้อมูลปฏิญานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ](#)

Brock, Kathy Thomas. (1993). *Developing Information Literacy through the Information
Intermediary Process: A Model for School Library Media Specialists*. Ph.D. (Library
and Information Science). Georgia: Georgia State University. Retrieved from
DAO (1993-1994)

Krooden, Els Ten. (2004). Teaching Information Literacy Courses in Southern Africa:
Lessons Learned in Training on Constructing Personal Bibliographic Databases.
Journal of Education for Library and Information Science. 45(3): 221-228.
Retrieved from ERIC (2003-2004)

หลักเกณฑ์สำคัญในการเขียนบรรณานุกรม

นอกจากรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้น ในการเขียนบรรณานุกรมยังมีหลักเกณฑ์สำคัญ
ที่ควรทราบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย. 2547:
55-60)

1. ชื่อผู้แต่ง

1.1 ผู้แต่งคนไทยที่เป็นคนธรรมดาสามัญ ให้พิมพ์ชื่อและชื่อสกุลตามลำดับ
ไม่ต้องพิมพ์คำนำหน้าชื่อ เช่น คุณ คุณหญิง นาย นางสาว ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ ดร. เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ประเวศ วะสี สนธิ ลิ้มทองกุล อรทัย วารีสอาด
--

1.2 ผู้แต่งที่เป็นชาวต่างประเทศ

1.2.1 ชาวตะวันตก ให้พิมพ์ชื่อสกุล ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้นวรรค
แล้วตามด้วยชื่อต้น ซึ่งเป็นการเรียกชื่อตามหลักเกณฑ์สากลทั่วไป ไม่ต้องพิมพ์คำนำหน้าชื่อ เช่น
Mr. Ms. Dr. Prof. ดังตัวอย่าง

คาร์เนกี, เดล
King, Stephen
Rowling, J. K.

1.2.2 ชาวตะวันออก ให้พิมพ์ชื่อผู้แต่งตามความนิยมของแต่ละชาติ เช่น

หว่อง, วอลเลซ
ตะกอร์, รพินทรนาถ
Miyamoto, Teru

1.3 ผู้แต่งที่เป็นพระมหากษัตริย์และเชื้อพระวงศ์ ให้พิมพ์พระนามที่ใช้ ในราชการ เช่น

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ
ศึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว.
จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า

1.4 ผู้แต่งที่มีบรรดาศักดิ์ ได้แก่ ขุน หลวง พระ พระยา เจ้าพระยา และ Sir ให้พิมพ์ราชทินนามแล้วตามด้วยบรรดาศักดิ์ เช่น

พระคลัง, เจ้าพระยา
วิจิตรวาทการ, หลวง
John, Thomas, Sir

1.5 ผู้แต่งชาวต่างประเทศที่มีคำบอกลำดับความสัมพันธ์กับบิดา ได้แก่ Jr., Sr. ให้ใส่คำดังกล่าวตามหลังชื่อผู้แต่ง โดยมีเครื่องหมายจุลภาคคั่น เช่น

Sam, Tom, Jr.
Jerald, Fonda, Sr.
Mercury, Rain, Jr.

1.6 ผู้แต่งที่ใช้นามแฝง ให้ลงนามแฝงตามที่ปรากฏในหน้าปกใน เช่น

ทมยันตี
โรสลาเรน
กนกเรขา

1.7 ผู้แต่งที่มีฐานะเป็นผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ ให้ใส่คำว่าผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการไว้ท้ายชื่อ โดยใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่น แต่ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้คำว่า **compiler** หรือ **editor** แทนคำในภาษาไทย เช่น

อรัญญ์ วารีสอาด, บรรณาธิการ
พรพิมล แสนเสน่ห์, ผู้รวบรวม
Rowling, J.K., editor

1.8 ผู้แต่งที่เป็นพระสังฆราชและเป็นเชื้อพระวงศ์ ให้ลงพระนามจริงก่อน แล้วกลับเอาคำนำหน้าแสดงลำดับชั้นเชื้อพระวงศ์ไปไว้ข้างหลัง เช่น

ปรมาธิบดีชินโนรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมสมเด็จพระ

1.9 ผู้แต่งที่เป็นพระสังฆราชที่มาจากสามัญชน พระราชาคณะชั้นต่าง ๆ พระครู พระมหา ให้ลงพระนามหรือนามตามที่ปรากฏในหนังสือ แล้ววงเล็บนามเดิมต่อท้าย เช่น

สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)
หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี
พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ

1.10 ผู้แต่งที่เป็นของหน่วยราชการระดับกระทรวง มีเนื้อหาส่วนใหญ่ครอบคลุมงานของกระทรวง ให้ใช้ชื่อกระทรวงเป็นผู้แต่งตามที่ปรากฏในหน้าปกใน เช่น

กระทรวงสาธารณสุข
กระทรวงคมนาคม
กระทรวงศึกษาธิการ

หากมีชื่อหน่วยงานย่อยให้ลงชื่อหน่วยงานย่อยนั้นไว้ในส่วนผู้จัดพิมพ์
แล้วใส่ชื่อกระทรวงอย่างย่อ ๆ ต่อท้าย เช่น

กรมวิชาการ กระทรวงฯ
กองแผนงาน กระทรวงฯ

1.11 ผู้แต่งที่เป็นหน่วยราชการระดับกรม มีเนื้อหาส่วนใหญ่เฉพาะกรม
ให้ใช้ชื่อกรมเป็นผู้แต่งตามที่ปรากฏในหน้าปกใน เช่น

กรมศิลปากร
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

หากมีชื่อหน่วยงานย่อยให้ลงชื่อหน่วยงานย่อยนั้นไว้ในส่วนผู้จัดพิมพ์
แล้วใส่ชื่อกรมอย่างย่อ ๆ ต่อท้าย เช่น

กองโบราณคดี กรมฯ
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานฯ

1.12 ผู้แต่งที่เป็นมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา ให้ใช้ชื่อของสถาบัน
เป็นผู้แต่งตามที่ปรากฏในหน้าปกใน เช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศิลปากร

หากมีชื่อหน่วยงานย่อยในระดับคณะวิชา ให้ลงชื่อคณะวิชา
ต่อจากชื่อมหาวิทยาลัยโดยมีเครื่องหมายมหัพภาคคั่น เช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สำนักหอสมุดกลาง

ถ้ามีชื่อหน่วยงานย่อยที่เล็กกว่าคณะวิชา คือ อยู่ในระดับภาควิชา
หรือสาขาวิชา ให้นำไปลงไว้ในส่วนผู้จัดพิมพ์ แล้วใส่ชื่อมหาวิทยาลัยอย่างย่อ ๆ ต่อท้าย เช่น

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฯ

1.13 ผู้แต่งที่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ รัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ ธนาคาร
โรงพยาบาล สถาบัน องค์กรธุรกิจ เป็นต้น ให้พิมพ์ชื่อตามที่ปรากฏในตัวเล่ม เช่น

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ
มูลนิธิแสงสว่าง
ธนาคารแห่งประเทศไทย

1.14 ผู้แต่ง 2 คน ให้ลงชื่อทั้ง 2 คน ตามลำดับที่ปรากฏในหน้าปกใน
โดยคั่นด้วยเครื่องหมายและคำต่อไปนี้

สำหรับภาษาไทย	สำหรับภาษาอังกฤษ
; และ	; &

ทั้งนี้ให้เว้นวรรค 1 ระยะ หลังเครื่องหมายอัฒภาค หลังคำว่า “และ”
หลังเครื่องหมาย & ดังตัวอย่าง

อรรถัย วารีสอาด; และ พรพิมล แสนเสนห์
Stephen, King; & David, June
Rowling, J.K.; & William, Kent

1.15 ผู้แต่ง 3 คน ให้ลงชื่อทั้ง 3 คน ตามลำดับที่ปรากฏในหน้าปกใน
ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 ให้คั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค แต่ระหว่างคนที่ 2 และคนที่ 3
ให้คั่นด้วยเครื่องหมายและคำต่อไปนี้

สำหรับภาษาไทย	สำหรับภาษาอังกฤษ
; และ	; &

ดังตัวอย่าง

อารีย์ ชื่นวัฒนา; อรรถัย วารีสอาด; และ พรพิมล แสนเสนห์
Stephen, King; Dell, Gerald; & David, June
Rowling, J.K.; Dan, Gorman; & William, Kent

1.16 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน ให้ลงเฉพาะชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยเครื่องหมาย
อศัพทภาคและคำต่อไปนี้

สำหรับภาษาไทย	สำหรับภาษาอังกฤษ
; และคนอื่นๆ	; et al.

ดังตัวอย่าง

อรรถัย วารีสอาด; และคนอื่นๆ
Stephen, King; et al.
Rowling, J.K.; et al.

1.17 กรณีที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ให้ลงชื่อเรื่องแทน ดังตัวอย่าง

The Chicago Manual of Style. (2003). 15th ed. Chicago: University of Chicago Press.
การสร้างเว็บการเรียนรู้การสอน. (2549). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

2. ปีที่พิมพ์

2.1 ให้ใส่ไว้ในวงเล็บ ดังตัวอย่าง

(2550)
(2007)

2.2 ถ้าไม่สามารถหาปีที่พิมพ์ได้ แต่ประมาณได้ว่าจัดพิมพ์หรือผลิตในปีใด
ให้ใส่ปีพิมพ์ แล้วใส่เครื่องหมายคำถามไว้ท้ายปีพิมพ์นั้น ดังตัวอย่าง

(2550?)
(2007?)

2.3 ถ้าไม่สามารถประมาณได้ว่าจัดพิมพ์หรือผลิตในปีใด ให้ใช้คำต่อไปนี้แทน
ปีพิมพ์ โดยใส่ไว้ในวงเล็บ

สำหรับภาษาไทย	สำหรับภาษาอังกฤษ
(ม.ป.ป.)	(n.d.)

ม.ป.ป. มาจากคำว่า ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

n.d. มาจากคำว่า no date

2.4 กรณีที่อ้างอิงผลงานหลายชิ้นของผู้แต่งคนเดียวกันและพิมพ์ปีเดียวกัน ให้ใส่ตัวอักษร ก ข ค... สำหรับวัสดุภาษาไทย หรือตัวอักษร a b c... สำหรับวัสดุภาษาอังกฤษต่อท้ายปีพิมพ์ โดยเรียงตามลำดับตัวอักษรของชื่อเรื่อง เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้การจัดเรียงบรรณานุกรมง่ายขึ้น ดังตัวอย่าง

อรรถัย วารีสอาด. (2550ก). ชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเรื่องเทคนิคการสืบค้นฐานข้อมูล IPAC หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์. สืบค้นเมื่อ เมษายน 2550, จาก <http://sot.swu.ac.th/lis101>

----- (2550ข). เทคนิคการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- (2550ค). โปรแกรม EndNote: เอกสารประกอบการอบรมโครงการส่งเสริมการวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

3. ชื่อเรื่อง

3.1 ให้ใช้ชื่อเรื่องที่ปรากฏในหน้าปกในหรือที่ตัววัสดุ ทั้งนี้ให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวเอนหรือ ตัวหนาเข้ม

3.2 ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษให้พิมพ์ขึ้นต้นด้วยตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะคำสำคัญเท่านั้น ส่วนคำนำหน้านาม เช่น a, an, the คำบุพบท เช่น in, on, at, to, etc. และคำสันธาน เช่น and, but, for, etc. ใช้ตัวพิมพ์เล็ก ดังตัวอย่าง

Citation Generators: Generating Bibliographies for the Next Generation
MLA Handbook for Writers of Research Papers
Personal Bibliographic Software for Researchers

3.3 หนังสือภาษาไทยที่ไม่ใช่หนังสือแปล แต่มีชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษปรากฏอยู่ด้วยที่หน้าปกใน ให้พิมพ์เฉพาะชื่อเรื่องภาษาไทยเท่านั้น

3.4 หนังสือภาษาไทยที่ใช้ชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ ให้ถอดคำเป็นคำอ่านภาษาไทย ใส่ไว้ในวงเล็บเหลี่ยม ตามด้วยชื่อภาษาอังกฤษ เพื่อความสะดวกในการจัดเรียง ดังตัวอย่าง

[อินเทอร์เน็ต] Internet

[เชิร์ช เรฟ. ดาต้าเบส] Search Ref. Database

4. ครั้งที่พิมพ์

ให้ลงเฉพาะการพิมพ์ครั้งที่สองเป็นต้นไป ครั้งที่ 1 ไม่ต้องลง ดังตัวอย่าง

สำหรับภาษาไทย	สำหรับภาษาอังกฤษ
พิมพ์ครั้งที่ 2	2nd ed. หรือ 2 nd ed.
พิมพ์ครั้งที่ 3	3rd ed. หรือ 3 rd ed.

5. สถานที่พิมพ์ ซึ่งได้แก่ เมืองหรือจังหวัดอันเป็นที่ตั้งของสำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์

5.1 หนังสือภาษาไทยส่วนใหญ่จะพิมพ์ที่ กรุงเทพฯ ถ้าไม่ได้ระบุชื่อจังหวัดที่พิมพ์ไว้ หากแน่ใจว่าพิมพ์ที่กรุงเทพฯ ให้ลงชื่อ กรุงเทพฯ เป็นสถานที่พิมพ์ได้

5.2 หนังสือที่ปรากฏชื่อเมืองหลาย ๆ แห่ง ให้ใช้ชื่อแรก

5.3 หนังสือที่จัดพิมพ์โดยสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานในต่างจังหวัด แต่นำมาจัดพิมพ์ในโรงพิมพ์ที่กรุงเทพฯ ให้ใช้ชื่อจังหวัดที่ตั้งของสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานนั้น

5.4 กรณีที่ไม่สามารถหาชื่อจังหวัดหรือเมืองที่พิมพ์ได้ ให้ใช้คำต่อไปนี้แทนชื่อจังหวัดหรือเมืองที่พิมพ์ได้

สำหรับภาษาไทย	สำหรับภาษาอังกฤษ
ม.ป.ท.	n.p.

ม.ป.ท. มาจากคำว่า ไม่ปรากฏที่พิมพ์

n.p. มาจากคำว่า no place of publication

6. สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์

6.1 ให้ลงเฉพาะชื่อสำนักพิมพ์ที่ปรากฏในหน้าปกใน ไม่ต้องลงคำนำหน้าและต่อท้าย เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วน จำกัด, Limited, Company, Publisher, Co., Inc. ดังตัวอย่าง

สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์ บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด Bedford/St. Martins Ltd. Williams & Wilkins Company	ให้ลงว่า	บ้านพระอาทิตย์ นานมีบุ๊คส์ Bedford/St. Martins Williams & Wilkins
--	----------	--

6.2 กรณีที่เป็นสำนักพิมพ์ของสถาบันการศึกษา ให้ลงตามที่ปรากฏ โดยไม่จำเป็นต้องตัดคำนำหน้าและต่อท้าย ทั้งนี้เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนกับชื่อสถาบันการศึกษา ดังตัวอย่าง

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ University of Chicago Press Oxford University Press	ให้ลงว่า	สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ University of Chicago Press Oxford University Press
--	----------	--

6.3 กรณีหน่วยงานราชการหรือองค์กรเอกชนเป็นผู้ผลิต ให้ลงชื่อหน่วยงานหรือองค์กรนั้นในฐานะผู้จัดพิมพ์

6.4 กรณีที่อาจารย์ นักวิชาการหรือบุคลากรสังกัดสถาบันการศึกษาจัดพิมพ์จำหน่ายเอง ให้ใช้ชื่อหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัดและระบุไว้ในตัวเล่ม เป็นสำนักพิมพ์ได้

6.5 กรณีที่ผู้แต่งและผู้จัดพิมพ์เป็นหน่วยงานเดียวกัน ให้ลงชื่อผู้จัดพิมพ์อย่างย่อ และถ้ามีชื่อหน่วยงานที่น้อยกว่าชื่อที่ลงเป็นผู้แต่ง ให้ระบุชื่อหน่วยงานย่อไว้ในส่วนผู้จัดพิมพ์ด้วย ดังตัวอย่าง

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ให้ลงว่า	กระทรวงฯ สำนักงานฯ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฯ
--	----------	--

6.6 กรณีที่ไม่ปรากฏชื่อสำนักพิมพ์หรือสถาบันที่ผู้เขียนสังกัด ให้ใช้ชื่อโรงพิมพ์ โดยไม่ต้องตัดคำว่า “โรงพิมพ์” แต่ถ้ามีคำนำหน้าหรือต่อท้ายอย่างอื่น เช่น ห้างหุ้นส่วน จำกัด บริษัท ให้ตัดออก ดังตัวอย่าง

โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ ฟาร์มการพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยเจริญการพิมพ์	ให้ลงว่า	โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ ฟาร์มการพิมพ์ ไทยเจริญการพิมพ์
---	----------	---

6.7 กรณีที่ไม่ปรากฏชื่อสำนักพิมพ์ ผู้จัดพิมพ์ หรือโรงพิมพ์ ให้ใช้คำต่อไปนี้แทน

สำหรับภาษาไทย	สำหรับภาษาอังกฤษ
ม.ป.พ.	n.p.

ม.ป.พ. มาจากคำว่า ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์

n.p. มาจากคำว่า no place of publication (ถ้าไม่ปรากฏทั้งเมืองที่พิมพ์ และสำนักพิมพ์ ให้ลงคำย่อนี้เพียงครั้งเดียว)

โปรแกรมจัดการบรรณานุกรม (Bibliographic Management Software)

โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมมาจากคำภาษาต่างประเทศที่ใช้เรียกกันหลากหลาย เช่น Personal Bibliographic Managers (PBM), Personal Bibliographic Software, Personal Bibliographic Database, Bibliographic Software และ Reference Manager เป็นต้น ปัจจุบันมีโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมออกมาเผยแพร่ค่อนข้างมาก มีให้เลือกทั้งแบบคิดค่าใช้จ่าย และให้ใช้โดยเสรี โปรแกรมเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เป็นเครื่องมือช่วยในการสร้างข้อมูล บรรณานุกรม รวมทั้งการจัดการข้อมูลบรรณานุกรมในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบ ของบทความวารสารวิชาการนานาชาติและรูปแบบที่ใช้กันสากลทั่วไป เช่น APA, MLA, Turabian และ Chicago เป็นต้น

นอกจากนี้ โปรแกรมส่วนใหญ่สามารถจัดเก็บข้อมูลบรรณานุกรมได้จำนวนมากกว่่าพัน หรือหมื่นรายการ สามารถสืบค้นได้รวดเร็วจากช่องทางที่หลากหลาย เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ชื่อวารสาร คำสำคัญ เป็นต้น อีกทั้งสามารถถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดและฐานข้อมูลงานวิจัยออนไลน์ได้ โดยอาศัยมาตรฐาน Z39.50 ซึ่งถือเป็นความพิเศษของโปรแกรม ที่ช่วยผู้ใช้ประหยัดเวลาและแรงงาน โดยไม่ต้องเสียเวลาพิมพ์ ข้อมูลบรรณานุกรมทีละรายการ ซึ่งช่วยให้การรวบรวมบรรณานุกรมง่ายดาย รวดเร็วและถูกต้องมากที่สุด และประการสุดท้ายคือ สามารถทำงานเชื่อมต่อกับโปรแกรมพิมพ์งานประเภทประมวลคำ (Word Processing) โดยขณะที่พิมพ์งานอยู่ สามารถแทรกการอ้างอิงได้ทันที ซึ่งเรียกว่า “Cite While You Write” (Evans. 2007: Online) อย่างไรก็ตาม พบว่า นิสิตนักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัยมักประสบปัญหาเกี่ยวกับการรวบรวมและเขียนบรรณานุกรม รวมทั้งการอ้างอิง รูปแบบต่าง ๆ ที่จะใช้ในการเขียนรายงาน บทความวารสาร การเขียนตำรา และการเรียบเรียง วิทยานิพนธ์ เนื่องจากมีระบบระเบียบในการเขียน มีหลักเกณฑ์ในการใช้เครื่องหมายวรรคตอน ที่หลากหลาย นับเป็นปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเขียนบรรณานุกรมอย่างมาก บางคนอาศัยสอบถามจากบรรณารักษ์ห้องสมุดที่ตนใช้บริการอยู่ บางคนต้องยึดตามคู่มือ ของสถาบัน เนื่องจากแต่ละสถาบันจะเลือกใช้รูปแบบการเขียนที่แตกต่างกันแล้วแต่สาขาวิชา สำหรับในประเทศไทย สถาบันการศึกษาหลายแห่งพยายามปรับปรุงรูปแบบการเขียนบรรณานุกรม ให้เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งพิมพ์หรือวัสดุภาษาไทย

สำหรับโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมที่ได้รับความนิยมมากในขณะนี้ มี 3 โปรแกรม คือ เอ็นด์โน้ต โพรไซต์ และเรฟเฟอเรนส์แมนเนเจอร์ (Bibliographic Software. 2007: Online)

ทั้งนี้ โปรแกรมส่วนใหญ่เปิดให้ทดลองดาวน์โหลดไปใช้ก่อนตัดสินใจซื้อ ดังรายชื่อและเว็บไซต์ต่อไปนี้

Biblio	http://www.scholarsoft.com/biblio2.htm
Bibliographix	http://home.mybibliographix.com/
Biblioscape	http://www.biblioscape.com/
Bookends	http://www.sonnysoftware.com/
Citation	http://www.citationonline.net/9-home.asp
EndNote	http://www.endnote.com/
NoodleBib	http://www.noodletools.com/login.php
ProCite	http://www.procite.com/
Reference Manager	http://www.refman.com/
RefWorks	http://refworks.com

ในงานวิจัยนี้เลือกใช้โปรแกรมเอ็นดโน้ต เวอร์ชัน 9.0 ซึ่งได้รับความนิยมสูงสุดติดอันดับหนึ่งในสาม สามารถใช้กับภาษาไทยได้และใช้ได้กับระบบปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น Windows, Macintosh และ DOS โปรแกรมเอ็นดโน้ตผลิตและจัดจำหน่ายโดยบริษัท ไอเอสไอ รีเสิร์ชซอฟต์ (ISI ResearchSoft) ซึ่งมีลักษณะพิเศษที่ช่วยในการจัดการบรรณานุกรม ดังต่อไปนี้ (*Endnote 9: Users Guide for Windows*. 2006: Online; *Thomson Researchsoft: Products*. 2007: Online)

1. ช่วยในการสืบค้นข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดและฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ
 2. สามารถจัดเก็บบรรณานุกรมในฐานข้อมูลได้ไม่ต่ำกว่า 30,000 รายการต่อ 1 ฐานข้อมูล
 3. สามารถสร้างฐานข้อมูลได้มากกว่า 1 ฐานข้อมูล
 4. สามารถใส่ข้อมูลบรรณานุกรมโดยไม่ต้องคำนึงถึงการใส่เครื่องหมายวรรคตอน
- ทั้งนี้ โปรแกรมจะสร้างให้โดยอัตโนมัติ
5. สามารถสืบค้น แก้ไข และเปลี่ยนแปลงข้อมูลในรายการบรรณานุกรมได้
 6. สามารถถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรม (Import) จากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดและฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ได้ทันทีกับโปรแกรมเอ็นดโน้ต
 7. สามารถถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรม (Export) ออกจากฐานข้อมูลในโปรแกรมเอ็นดโน้ตไปใช้ได้
 8. สามารถเลือกรูปแบบบรรณานุกรมได้มากกว่า 1000 รูปแบบ (Styles)
- ทั้งที่เป็นรูปแบบสากลที่ใช้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น APA, MLA, Turabian และ Chicago เป็นต้น ตลอดจนสามารถเลือกรูปแบบเฉพาะที่ใช้ในการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่

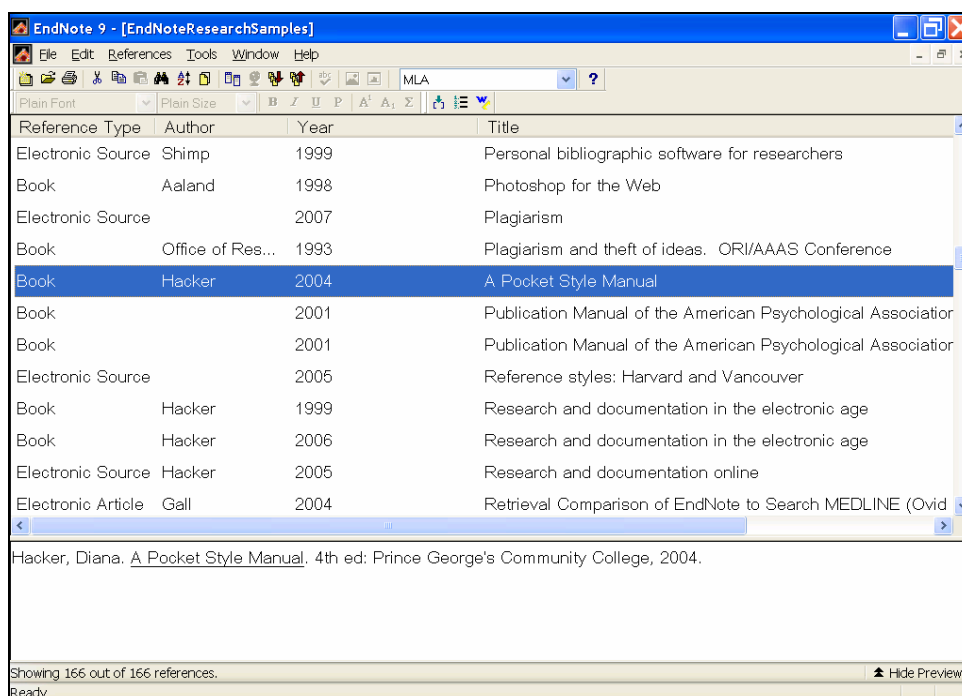
ในวารสารวิชาการนานาชาติต่าง ๆ ได้

9. สามารถเลือกประเภทสิ่งพิมพ์ที่จะลงรายการบรรณานุกรม (Reference types)

ได้มากกว่า 30 ประเภท เช่น Book, Journal Article, Thesis, และ Electronic Source เป็นต้น

10. สามารถแทรกแผนผัง แผนภูมิ ตารางและรูปภาพไว้ในรายการบรรณานุกรมได้

โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0 มีรูปร่างหน้าตาที่เป็นมิตรกับผู้ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแถบคำสั่งด้านบน ซึ่งคล้ายคลึงกับแถบคำสั่งในโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด ดังนั้นผู้ใช้ที่ใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ดได้คล่องแคล่ว จะได้เปรียบกว่าผู้ใช้ที่ไม่คุ้นเคยกับโปรแกรม กล่าวคือช่วยให้เรียนรู้การใช้โปรแกรมได้รวดเร็วขึ้น ดังตัวอย่างหน้าจอของฐานข้อมูลหนึ่งในโปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0

ภาพประกอบ 1 หน้าจอของฐานข้อมูลในโปรแกรมเอ็นดีโน้ต

การเชื่อมต่อเครือข่ายโดยใช้มาตรฐาน Z39.50

มาตรฐาน Z39.50 เป็นโพรโทคอลทางด้านการสืบค้นและการสื่อสารระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ นับเป็นมาตรฐานสำคัญเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลในระดับชาติ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า NISO (National Information Standards Organization) ซึ่งใช้ในการค้นคืนข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลบรรณานุกรม ช่วยให้สืบค้นจากฐานข้อมูลได้พร้อม ๆ กันหลายแห่ง เป็นมาตรฐานที่ออกแบบมาเพื่อทำงานเฉพาะกับฐานข้อมูลที่เป็นตัวอักษร ในยุคอินเทอร์เน็ต มาตรฐาน Z39.50 ได้ทวีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้น

หรือค้นคืนข้อมูลจากระบบคอมพิวเตอร์ได้หลากหลาย บริษัทผู้จำหน่ายฐานข้อมูล (Database providers) จึงมุ่งเน้นให้ความสนใจกับมาตรฐานนี้ โดยนำมาใช้ในการสืบค้นเพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลอย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ส่วนกลุ่มนักวิจัยก็ตื่นตัวมากกับความมหัสจรรย์ของมาตรฐาน Z39.50 ที่ช่วยให้สามารถสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดจำนวนหลาย ๆ แห่ง ด้วยการพิมพ์คำค้นและคลิกเพียงหนึ่งครั้งเท่านั้น รวมถึงความสามารถในการดึงบทคัดย่อของบทความวารสารหรือวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ด้วย (Z39.50 Questions & Answers . 2007: Online)

จากที่กล่าวมาข้างต้น มาตรฐาน Z39.50 นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลหลาย ๆ ประเภท ดังนั้นปัจจุบันระบบหรือโปรแกรมต่าง ๆ จึงพยายามออกแบบและพัฒนาให้สามารถรองรับมาตรฐานนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีระบบหรือโปรแกรมที่ไม่สามารถสนับสนุนมาตรฐานนี้ ในส่วนห้องสมุดนั้น ที่เห็นเด่นชัด คือ การนำมาตรฐาน Z39.50 มาใช้ในการสืบค้นแบบบรอดคาสท์ (Broadcast searching) และในการทำสหบรรณานุกรม (Union catalog) เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดพร้อม ๆ กันหลายแห่งในครั้งเดียว ทั้งนี้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโปรแกรมเอ็นโดไนต์ที่เน้นการใช้มาตรฐาน Z39.50 ในการสืบค้น รวบรวม และถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดและฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

จากการสำรวจงานวิจัยต่างประเทศ พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการบรรณานุกรมและโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมในแง่มุมที่ต่างกันไป โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการอ้างอิงและการรวบรวมบรรณานุกรมของนิสิตนักศึกษา นักวิจัย และคณาจารย์ ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ดังรายละเอียดของงานวิจัยต่อไปนี้

ในปี ค.ศ. 1985 คูนิน (Kunin. 1985: Online) นำเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น มาช่วยในการจัดการบรรณานุกรมจำนวนมาก โดยเริ่มทดลองใช้โปรแกรมดีเบสทู (dBASE II Program) ในการสร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรม รวมทั้งพยายามพัฒนาโปรแกรมให้สามารถจัดเก็บและค้นคืนด้วยคำสำคัญ (Keyword) หรือสามารถค้นคืนด้วยระบบบูลีน (Boolean Operator) ตลอดจนสามารถรวบรวมบรรณานุกรมคัดสรรได้ สามารถจัดเรียงตามลำดับอักษรและจัดพิมพ์บรรณานุกรมได้ นอกจากนี้โปรแกรมหังกล่าวยังช่วยในการค้นคืนข้อมูลบรรณานุกรมได้อย่างรวดเร็วและมีประโยชน์ต่อผู้ที่รวบรวมบรรณานุกรมจำนวนมาก

ต่อมาในปี ค.ศ. 1996 ฮิโตะชิ ซาโตะ, ซาโตะมิ ซาโตะ และโฮริโกชิ (Sato; Sato; & Horikoshi. 1996: Online) ศึกษาเพื่อพัฒนาโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมที่ชื่อว่า

แม็คเรฟเฟอร์ (MacRefer) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลแบบแม็คอินทอช โปรแกรมดังกล่าวสามารถสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลออนไลน์ได้ รวมทั้งสามารถสร้างรูปแบบบรรณานุกรมตามต้องการได้ทุกรูปแบบ ตลอดจนมีความพิเศษในการสืบค้นแบบขั้นสูง คือ สามารถสืบค้นด้วยการเชื่อมคำสำคัญถึง 9 คำด้วยกัน อย่างไรก็ตาม โปรแกรมนี้ยังไม่ได้รับการยอมรับเทียบเท่าโปรแกรมเอนด์โน้ตพลัส (EndNote Plus) ในขณะนั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น แม็คเรฟเฟอร์สามารถจัดเก็บบรรณานุกรมได้เพียง 10,000 รายการเท่านั้น ในขณะที่เอนด์โน้ตพลัสสามารถจัดเก็บได้มากกว่า 30,000 รายการ ดังนั้นผู้ใช้โปรแกรมบางคนจึงประยุกต์ใช้ร่วมกันทั้งโปรแกรมแม็คเรฟเฟอร์และเอนด์โน้ตพลัส

ส่วน อีสท์ (East. 2003: Online) ซึ่งเป็นบรรณารักษงานบริการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดแห่งห้องสมุดมหาวิทยาลัยควีนแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย (Library Corporate Services, University of Queensland Library, Australia) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมควบคู่กับการใช้มาตรฐานการสืบค้นออนไลน์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า Z39.50 อีสท์พบว่า มีนักวิจัยจำนวนหลายพันคนที่นิยมใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมเพื่อสืบค้นและเข้าถึงฐานข้อมูลบรรณานุกรมโดยใช้ผ่านมาตรฐาน Z39.50 โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมดังกล่าว ได้แก่ เรฟเฟอร์เรนส์แมนเจอร์ เอนด์โน้ต และโพรไซต์ ทั้งนี้ได้ยกตัวอย่างการศึกษาจากโปรแกรมเอนด์โน้ต โดยเน้นในเรื่องต่อไปนี้ กล่าวคือ นักวิจัยสามารถสืบค้นฐานข้อมูลที่แตกต่างกันได้อย่างไร สามารถดาวน์โหลดข้อมูลบรรณานุกรมเข้าสู่ฐานข้อมูลของตนได้อย่างไร มีปัญหาอะไรบ้างที่ประสบจากการสืบค้นผ่านมาตรฐาน Z39.50 ไปยังเครื่องแม่ข่ายของห้องสมุดที่ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ นอกจากนี้ยังศึกษารวมถึงฐานข้อมูลออนไลน์ของ 2 หน่วยงานใหญ่ คือ กลุ่มห้องสมุดด้านการวิจัย (Research Libraries Group) และบริษัทซิลเวอร์เพลตเตอร์ (SilverPlatter) ทั้งนี้ อีสท์พบว่า การใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมโดยผ่านมาตรฐาน Z39.50 ก่อนข้างมีประโยชน์ต่อนักวิจัย และยังสามารถแนะนำให้ห้องสมุดปรับปรุงประสิทธิภาพของมาตรฐาน Z39.50 ให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เขาพบว่า ในประเทศออสเตรเลีย ห้องสมุดสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้โปรแกรมเอนด์โน้ตอย่างกว้างขวาง โดยจัดเป็นหลักสูตรฝึกอบรมแบบเข้มข้นสำหรับผู้ใช้ห้องสมุด ซึ่งกำหนดเวลาที่ใช้ในการอบรมประมาณ 2 ถึง 3 ชั่วโมง

ในปี ค.ศ. 2004 โครเดน (Krooden. 2004: Online) มีความเห็นว่า การจัดการเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของการรู้สารสนเทศ ดังนั้นห้องสมุดมหาวิทยาลัยแอฟริกาใต้ (The Library of the University of South Africa or UNISA) และภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ (The Department of Information Science) ได้ร่วมกันสอนวิชาทักษะสารสนเทศการวิจัย (Research Information Skills) ให้แก่นิสิตระดับปริญญาโท ซึ่งลงทะเบียนเรียนแบบทางไกลตั้งแต่ปี ค.ศ. 1999 นิสิตส่วนใหญ่เป็นครูในสาขาสิ่งแวดล้อม ศึกษาซึ่งอยู่ในชนบทที่ห่างไกล ในรายวิชานี้ได้จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

โดยเน้นการสร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรม รวมถึงการจัดการบรรณานุกรมเพื่อใช้ในการสอน และศึกษาวิจัย ตลอดจนสอนให้รู้จักรวบรวม สังเคราะห์ จัดระบบ และประเมินสารสนเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากยังเป็นประเทศที่ยากจน โดยเฉพาะอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกล ประชาชนทั่วไป หรือหน่วยงานส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาเรื่องขาดแคลนเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้ง เงินงบประมาณในการจัดซื้อโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมมาใช้ ทางมหาวิทยาลัยจึงสอนให้นิสิต ใช้โปรแกรมประมวลคำ (Word Processing) ร่วมกับวิธีการแบบดั้งเดิม เช่น การรวบรวม บรรณานุกรมโดยการใช้นิตยสารขนาด 3 x 5 นิ้ว ซึ่งคล้าย ๆ กับการทำบัตรรายการของห้องสมุด ในสมัยดั้งเดิม

ส่วน กัลล์และบราห์มี (Gall; & Brahmi. 2004: Online) ได้ทดสอบความสามารถ ของโปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 7 ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการจัดการบรรณานุกรม โดยการเปรียบเทียบการค้นคืนระหว่างการใช้กลไกการค้นคืนของโปรแกรมเอ็นดีโน้ต กับการค้นคืนจากฐานข้อมูลโดยตรง โดยทดสอบกับฐานข้อมูลทางการแพทย์จำนวน 2 ฐาน คือ โอวิดเมดไลน์ (Ovid Medline) และพับเมด (PubMed) ผลปรากฏว่า การค้นคืน จากฐานข้อมูลโดยตรงเป็นที่ชื่นชอบมากกว่าการสืบค้นโดยผ่านโปรแกรมเอ็นดีโน้ต เนื่องจากโปรแกรมเอ็นดีโน้ตไม่สามารถจำกัดการสืบค้นให้แคบลงได้ เช่น การจำกัดด้วยปีพิมพ์ และประเภทสิ่งพิมพ์ เป็นต้น รวมทั้งมีปัญหาเกี่ยวกับการดาวน์โหลดข้อมูล ที่พบว่าค่อนข้างช้ามาก ทั้งนี้ ทางผู้ผลิตโปรแกรมเอ็นดีโน้ตได้แจ้งเตือนไว้ล่วงหน้าแล้วว่า โปรแกรมยังมีข้อจำกัด หากนำไปใช้กับการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์

ในขณะที่ แม็กเกียชิน (McGeachin. 2004: Online) มุ่งศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรม การค้นหาสารสนเทศของนักวิชาการและนักวิจัย ตลอดจนวิธีการจัดการกับบทความวิจัย ที่รวบรวมไว้ ปัจจุบันห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจัดหาฐานข้อมูลบรรณานุกรมและวารสาร อิเล็กทรอนิกส์ไว้ให้กับนักวิชาการและนักวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถเข้าถึงสารสนเทศ ที่ต้องการอย่างง่ายดายโดยผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ รวมทั้งสามารถเข้าถึงสารสนเทศเก่าได้ โดยใช้บริการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุด ปัจจุบันนักวิชาการและนักวิจัยนิยมใช้ โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมกับการศึกษาวิจัย ซึ่งค่อนข้างใช้ได้ดี แม็กเกียชินศึกษาวิเคราะห์ถึง ความเป็นไปได้ในการใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมในการรวบรวมและจัดการบทความวิจัย ใหม่ ๆ ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ของนักวิชาการและนักวิจัย ตลอดจนศึกษาแนวทางที่เป็นไปได้ สำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในการช่วยเหลือนักวิชาการและนักวิจัย

ล่าสุดในปี ค.ศ. 2005 คีส์เลอร์และแวน อูลเลน (Kessler; & Van Ullen. 2005: Online) พบว่า ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา บรรณารักษ์ส่วนใหญ่นิยมส่งเสริมให้ผู้ใช้ห้องสมุดใช้โปรแกรม จัดการบรรณานุกรมที่หลากหลาย อีกทั้งยังนิยมจัดการฝึกอบรมการใช้โปรแกรมให้กับคณาจารย์ และนิสิต เช่น โปรแกรมเอ็นดีโน้ต นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจุบันมีโปรแกรมจัดการบรรณานุกรม ที่ให้ใช้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หรือจำหน่ายในราคาไม่แพง ซึ่งอาจเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ ที่ไม่สามารถจ่ายเงินซื้อโปรแกรมที่มีราคาแพงอย่างโปรแกรมเอ็นดีโน้ตมาใช้ได้ คีส์เลอร์

และแวน อูลเลนจึงเห็นว่าน่าจะดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบโปรแกรมจัดการบรรณานุกรม จำนวน 3 โปรแกรม คือ เอ็นด์โน้ต อีซีบิบ (EasyBib) และนู้ดเดิลบิบ (NoodleBib) เพื่อวิเคราะห์ ในแง่ของความถูกต้องของข้อมูลบรรณานุกรมที่สร้างด้วยโปรแกรม ความสะดวกและง่ายตาย ในการใช้โปรแกรม ตลอดจนความเหมาะสมสำหรับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปรากฏว่า ผลการศึกษาดังกล่าวช่วยให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเลือกใช้ หรือส่งเสริมให้ผู้ใช้งานห้องสมุดใช้โปรแกรมใดที่เหมาะสมที่สุด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการศึกษาจะพบว่า โปรแกรมอีซีบิบและนู้ดเดิลบิบใช้งานได้ดีเกือบเท่า ๆ กับโปรแกรมเอ็นด์โน้ต แต่อย่างไรก็ตาม การใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดนั้น ยังคงจำเป็นต้องมีความรู้ เกี่ยวกับรูปแบบบรรณานุกรมที่ถูกต้องด้วย

งานวิจัยในประเทศ

ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงหรือการอ้างถึง ทางบรรณานุกรมในสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ เช่น วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย สิ่งพิมพ์รัฐบาล และเอกสารประกอบการเรียน เป็นต้น โดยศึกษาแตกต่างกันในแง่สาขาวิชาและสถานที่ แต่ในแง่มุมที่ศึกษาและวิธีการไม่แตกต่างกัน โดยจะเน้นศึกษาด้านรูปแบบของการอ้างอิง ขอบเขตของเนื้อหาที่ได้รับการอ้างอิง ภาษาที่ได้รับการอ้างอิง อายุของสารสนเทศที่ได้รับการอ้างอิง รวมถึงการจัดลำดับรายการเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง โดยจะใช้แบบบันทึกข้อมูล เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนผลการวิจัยที่ได้ ส่วนใหญ่นำไปใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและงานบริการผู้ใช้ โดยมีผู้วิจัยศึกษาวิจัย อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 เรียงตามลำดับปีพิมพ์ ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2526 พรสุข ปรวิตรวรวิ (2526: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิง วารสารของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 กมลรัตน์ ตันต์เกียร (2528: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโทมาบัณฑิต และงานวิจัยของอาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขต เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในขณะที่ นฤมล รักษาสุข (2528: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิง วารสารในเอกสารการสอนชุดวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ถัดมาอีก 1 ปี ฟองจันทร์ เพชรมาก (2529: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงวารสาร ในวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แล้วในปี พ.ศ. 2530 จวีวรรณ สุวรรณรัฐ (2530: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัย ที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศโดยอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

หลังจากนั้นอีก 4 ปี คือ ปี พ.ศ. 2534 เรณู กาญจนะโกคิน (2534: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงในเอกสารประกอบการเรียน สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และความสัมพันธ์กับทรัพยากรห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 วรณัฐ อุษณกร (2538: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในขณะที่ประภาพันท์ พลายจันทร์ (2538: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถัดมาในปี พ.ศ. 2539 สุวันนา ทองสีสุกใส และคณะ (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงงานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในขณะที่ เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในรายงานการวิจัยของอาจารย์และข้าราชการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ต่อมาประมาณ 5 ปี สายฝน เต่าแก้ว (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงในบทความวิชาการของอาจารย์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสถาบันอุดมศึกษา ส่วนเสาวลักษณ์ รัตนปัญญา (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในขณะที่ จอมใจ ทองจุ่น (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แต่เน้นสิ่งพิมพ์ทุกประเภท สำหรับสุตารัตน์ ภัทรดุลย์พิทักษ์ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์และรายงานการศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งคล้ายคลึงกับงานวิจัยของสายฝน เต่าแก้ว และเสาวลักษณ์ รัตนปัญญา จะต่างกันตรงสถานที่วิจัยเท่านั้น

ถัดมาอีก 1 ปี พรพิมล กัมปนาทรักษ์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงในบทความวารสารภาษาไทย สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

สุดท้าย ในปี พ.ศ. 2547 ยังคงมีการวิจัยเกี่ยวกับการอ้างอิง ดังเช่น งานวิจัยของจริยา ทรงอยู่ (2547: บทคัดย่อ) ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงบทความวิจัยของอาจารย์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในวารสารวิชาการ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่มุ่งศึกษาเน้นเกี่ยวกับแนวทางการลงรายการบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานสร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรมของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพต่อการบริการสืบค้นมากที่สุด ดังงานวิจัยต่อไปนี้

วัชรินทร์ อินตา (2544: บทคัดย่อ) ศึกษารูปแบบการลงรายการบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้งนี้ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของบรรณารักษงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย จำนวน 23 แห่ง ผลปรากฏว่า บรรณารักษ์ต้องการใช้รูปแบบการลงรายการตามแบบของยูเอสมาร์ค (USMARC) ร่วมกับเอเอซีอาร์ทู (AACR II) ตลอดจนเห็นว่า บทคัดย่อหรือเรื่องย่อเป็นสิ่งที่ควรนำมาลงรายการมากที่สุด รองลงมาคือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ที่น่าสนใจ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารฉบับเต็มตามลำดับ ส่วนรายละเอียดทางบรรณานุกรมที่ควรลงรายการมากที่สุด คือ ชื่อเรื่อง

หรือข้อบทความ ชื่อผู้แต่ง หัวเรื่องและคำสำคัญ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 ยรรยง เต็งอำนวยการ, สุภาพร ชัยธัมมะปกรณ์ และ นิทัศน์ สุทธิไพราโมชานนท์ (2545: บทคัดย่อ) ร่วมกันศึกษาการกำหนดรูปแบบบรรณานุกรม และการวางแผนทางการจัดเก็บแบบถาวร โดยให้สามารถสืบค้นผ่านระบบห้องสมุดอัตโนมัติได้ ผู้วิจัยวิเคราะห์และเลือกซีดี-อาร์ (CD-R) เป็นสื่อสำหรับการเก็บข้อมูล ซึ่งจัดเก็บได้ในรูปซีดี-อาร์ รวม 265 แผ่น และเขตข้อมูลบรรณานุกรม จำนวน 25 เขตข้อมูลหลัก ตามระบบมาร์คเมทาเดตา (MARC Metadata) แล้วอาศัยฝากไว้ในฐานข้อมูลของระบบห้องสมุดอัตโนมัติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังสร้างโปรแกรมเชื่อมต่อผ่านเว็บเพื่อให้สามารถสืบค้นได้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 เปรมฤดี หาญปราบ (2546: บทคัดย่อ) มุ่งศึกษาความถูกต้องของการลงรายการหนังสือภาษาไทยตามรูปแบบมาร์ค ในส่วนของเขตข้อมูลความยาวคงที่ เขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ และรูปแบบการลงรายการชื่อบุคคล โดยเน้นศึกษาระเบียบ บรรณานุกรมของหนังสือทั่วไปและหนังสือตำราที่จัดพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2450 - 2545 โดยสุ่มจากระเบียบบรรณานุกรมของสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยที่น่าสนใจ พบว่า การลงรายการ ในเขตข้อมูลความยาวคงที่และเขตข้อมูลความยาวไม่คงที่ มีความถูกต้องมากกว่าร้อยละ 90

ส่วนงานวิจัยในประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการบรรณานุกรมโดยตรง มีเพียง 2 เรื่อง คือ งานวิจัยของเฉลิมเกียรติ วิไลรัตนภรณ์ (2540: บทคัดย่อ) ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษา เพื่อออกแบบระบบจัดสร้างฐานข้อมูลอ้างอิงและบรรณานุกรม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์และออกแบบเชิงวัตถุของโค้ด (Coads object oriented analysis and design) ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์โครงสร้าง ข้อมูลและการทำงานของเวิร์ดจุฬา รุ่นจุฬาจารึก 78 (Word Chula version Chulacharuk 78) ประกอบกับวิเคราะห์โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมที่ใช้กันอยู่ในต่างประเทศ ผนวกกับ ความต้องการของผู้ใช้โปรแกรม แล้วออกแบบจำลองทางวัตถุ พร้อมทั้งสถานการณ์จำลอง โดยอาศัยตัวแปลภาษาวิซวลซีพลัส (Visual C++) ของบริษัทไมโครซอฟต์ ผลการศึกษาวิจัย ปรากฏว่า ระบบสามารถนำข้อมูลเข้าและออกจากระบบฐานข้อมูล สามารถค้นหาและเรียงลำดับ ข้อมูลตามหลักภาษา รวมทั้งจัดสร้างบรรณานุกรมพร้อมการอ้างอิงในเนื้อหาได้ ตลอดจน จัดสร้างระบบจัดเก็บรูปแบบการอ้างอิงได้ โดยผู้ใช้สามารถสร้างรูปแบบการอ้างอิงได้ ตามความต้องการนอกเหนือจากที่ระบบกำหนดรูปแบบไว้ให้ได้

ส่วนกุลธิดา ท่วมสุข และภรณ์ ศิริโชติ (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ ของการอ้างอิงเอกสารในวารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวารสารสาขาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ที่ตีพิมพ์เป็นภาษาไทย ทั้งการอ้างอิงในเนื้อหาและการอ้างอิงท้ายบท โดยเน้นวิธีเขียนรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ของเอกสาร การจัดลำดับรายละเอียดของเอกสาร การใช้เครื่องหมายสัญลักษณ์และตัวย่อ รวมทั้งการจัดลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบท ส่วนวิธีการวิจัย เป็นแบบวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกวารสารวิชาการทั้งหมด 14 ชื่อเรื่อง แบ่งเป็นวารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 7 ชื่อเรื่อง และวารสารสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

จำนวน 7 ชื่อเรื่อง แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยอาศัยข้อมูลจาก “ข้อกำหนดในการอ้างอิงเอกสารสำหรับบทความที่ส่งลงพิมพ์” ของวารสารแต่ละชื่อเรื่อง ผลปรากฏว่า การอ้างอิงเนื้อหาในบทความวารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นิยมใช้กันเพียง 2 แบบ คือ “ระบบนาม-ปี” (Name-Year system or Harvard system) และ “ระบบเชิงอรรถ” (Footnote) ส่วนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนิยมใช้แบบเดียว คือ “ระบบตัวเลข” (Alphabet-Number system) ส่วนการอ้างอิงทำยบท พบว่า ในส่วนผู้แต่ง หากผู้แต่งมากกว่า 1 คน ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นิยมใส่เพียง 3 คนแรกเท่านั้น ส่วนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนิยมใส่ชื่อผู้แต่งทุกคน หรืออย่างน้อย 6 คน ในส่วนชื่อเรื่อง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นิยมใช้เครื่องหมายหรือตัวพิมพ์ที่เน้นชื่อเรื่อง ส่วนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่เน้นชื่อเรื่อง ในส่วนการพิมพ์ ทั้ง 2 สาขานิยมใส่ปีพิมพ์ไว้ต่อจากชื่อผู้แต่ง ในเรื่องการจัดลำดับรายละเอียดของเอกสาร ทั้ง 2 สาขาจัดลำดับแบบเดียวกัน สำหรับการใช้เครื่องหมายสัญลักษณ์และตัวย่อ ทั้ง 2 สาขาใช้เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ และประเด็นสุดท้ายคือ การจัดลำดับเอกสารอ้างอิงทำยบท ทั้ง 2 สาขา เรียงเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนเอกสารภาษาอังกฤษ

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิจัยในต่างประเทศส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาแนวทางการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการบรรณานุกรมให้สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งศึกษาแนวทางในการเลือกใช้และการใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมให้มีประโยชน์ต่อนักวิชาการและนักวิจัยมากที่สุด ในขณะที่ งานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงในสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ และศึกษาแนวทางการลงรายการบรรณานุกรมเพื่อใช้ในการสร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรมห้องสมุด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานของห้องสมุด มีเพียง 2 เรื่องเท่านั้นที่ค่อนข้างเกี่ยวข้อง โดยเน้นการออกแบบและพัฒนาโปรแกรมจัดการบรรณานุกรม ตลอดจนการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอ้างอิงที่ใช้ในบทความวารสารภาษาไทยโดยละเอียด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาการใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0 กับการจัดการบรรณานุกรม การสร้างและพัฒนารูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต รวมทั้งการศึกษาแนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ทั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้คือ

1. โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0
2. “คู่มือการจัดทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์” ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2547
3. แบบสำรวจรายละเอียดการเชื่อมต่อฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรม โปรแกรมจัดการบรรณานุกรม และโปรแกรมเอ็นดีโน้ต จากเอกสาร หนังสือ แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ คู่มือการใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0 และ “คู่มือการจัดทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์” ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
2. ศึกษาและสร้างรูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0 พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สร้างเสร็จแล้ว และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ที่สุด
3. ศึกษาแนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้แบบสำรวจที่สร้างขึ้น แล้วส่งไปขอข้อมูลจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้งหมด 80 แห่ง เมื่อได้รับข้อมูลกลับคืน จึงนำมาใช้สร้างแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่าย (Connection files) โดยใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต หลังจากนั้นดำเนินการทดลองใช้กับฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ที่สุด

4. นำเสนอรูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและเพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สำนักหอสมุดกลางและบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 6 ท่าน ได้ทดลองใช้และตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญมีทั้งผู้ที่เคยใช้หรือได้รับการอบรมโปรแกรมเอ็นดีไนด์ และผู้ที่ไม่เคยใช้หรือไม่เคยได้รับการอบรม ดังนั้น ผู้วิจัยจะแนะนำการใช้โปรแกรมแก่ผู้ที่ไม่เคยใช้ และเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ตลอดจนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงเรียบเรียงคู่มือการใช้โปรแกรม จำนวน 4 ชุด แนบกับแฟ้มข้อมูลที่สร้างขึ้น ดังรายการต่อไปนี้

4.1 คู่มือแนะนำการใช้โปรแกรมเอ็นดีไนด์ เวอร์ชัน 9.0

4.2 คู่มือแนะนำการใส่ข้อมูลบรรณานุกรมสำหรับรูปแบบ SWU Thai และ SWU English แยกตามประเภทวัสดุอ้างอิง

4.3 คู่มือแนะนำการใช้แฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (Library Catalog) โดยผ่านโปรแกรมเอ็นดีไนด์

4.4 แบบตรวจสอบข้อมูลบรรณานุกรมตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สร้างด้วยโปรแกรมเอ็นดีไนด์

4.5 แฟ้มข้อมูลรูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 แฟ้ม คือ SWU Thai และ SWU English

4.6 แฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 20 แฟ้ม

5. นำเสนอรูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและเพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ เพื่อให้บัณฑิตศึกษาที่เคยใช้หรือได้รับการอบรมโปรแกรมเอ็นดีไนด์ จำนวน 40 คน ได้ทดลองใช้และตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ส่งคู่มือการใช้โปรแกรมแนบไปกับแฟ้มข้อมูลตามรายการในข้อ 4 เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นและสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

6. นำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและนิสิตบัณฑิตศึกษามาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

7. ผู้วิจัยทดลองใช้และตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาการใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0 กับการจัดการบรรณานุกรม การสร้างและพัฒนา รูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ โดยเน้นประเภทสิ่งพิมพ์ วัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ รวมทั้งการศึกษาแนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศไทย จำนวนทั้งหมด 80 แห่ง โดยใช้มาตรฐาน Z39.50

จากผลการศึกษาวิจัย สามารถวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. แนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50

1. รูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จากรูปแบบบรรณานุกรมตามที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกำหนดนั้น เป็นการผสมผสานรูปแบบหลาย ๆ แบบเข้าด้วยกัน ทำให้ไม่สามารถใช้รูปแบบที่เป็นสากล ซึ่งโปรแกรมเอ็นดีโน้ตจัดเตรียมไว้ให้แล้ว ผู้วิจัยจึงศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการเขียนรายการบรรณานุกรม ตลอดจนศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเขียนบรรณานุกรม ตามประเภทของวัสดุ จาก “คู่มือการจัดทำปริญญานิพนธ์และสารนิพนธ์” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2547 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แล้วดำเนินการสร้างรูปแบบบรรณานุกรม ที่เหมาะสมตามแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0 หลังจากนั้นดำเนินการทดลองใช้ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์มากที่สุด แล้วนำเสนอเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญจากสำนักหอสมุดกลางและบัณฑิตวิทยาลัย ตลอดจนนิสิตบัณฑิตศึกษา ได้ทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบดังกล่าว พร้อมทั้งขอความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบให้ถูกต้องและเหมาะสมมากที่สุด สุดท้ายผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไข และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้ง

จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า ยังคงมีปัญหาหรือข้อจำกัดบางประการที่ทำให้การใช้ โปรแกรมเอ็นดีโน้ตไม่มีประสิทธิภาพสมบูรณ์เต็มร้อย เนื่องจาก ในปัจจุบัน สภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนั้น วัสดุที่อ้างอิงมีมากกว่า 2 ภาษา ส่วนใหญ่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรายละเอียดของการอ้างอิงที่แตกต่างกัน สรุปได้ดังต่อไปนี้

ทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทย	ทรัพยากรสารสนเทศภาษาอังกฤษ
1. การลงรายการชื่อผู้แต่งชาวไทย เนื่องจากการเขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยนั้น กำหนดให้การลงรายการชื่อผู้แต่งชาวไทย ต้องลงชื่อต้นก่อน แล้วตามด้วยนามสกุล	1. การลงรายการชื่อผู้แต่งชาวต่างประเทศ ในขณะที่ชาวต่างประเทศ จะใช้นามสกุลขึ้นต้นตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค แล้วจึงตามด้วยชื่อต้นและชื่อกลาง
2. การลงรายการชื่อผู้แต่งที่เป็นผู้แปล กำหนดให้ใส่เครื่องหมายจุลภาคหลังชื่อผู้แปล เว้น 1 ระยะ แล้วตามด้วยคำว่า "ผู้แปล"	2. การลงรายการชื่อผู้แต่งที่เป็นผู้แปล กำหนดให้ใส่เครื่องหมายจุลภาคหลังชื่อผู้แปล เว้น 1 ระยะ แล้วตามด้วยคำว่า "Translator"
3. การลงรายการชื่อผู้แต่งที่เป็นบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม กำหนดให้ใส่เครื่องหมายจุลภาคหลังชื่อผู้แต่ง เว้น 1 ระยะ แล้วตามด้วยคำว่า "บรรณาธิการ หรือ ผู้รวบรวม"	3. การลงรายการชื่อผู้แต่งที่เป็นบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม กำหนดให้ใส่เครื่องหมายจุลภาคหลังชื่อผู้แต่ง เว้น 1 ระยะ แล้วตามด้วยคำว่า "editor หรือ compiler"
4. การลงรายการชื่อผู้แต่งที่มีจำนวน 2 คน กำหนดให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค เว้นวรรค 1 ระยะ ตามด้วยคำว่า "และ" พร้อมทั้งเว้นวรรค 1 ระยะ แล้วจึงตามด้วยชื่อผู้แต่งคนที่ 2	4. การลงรายการชื่อผู้แต่งที่มีจำนวน 2 คน กำหนดให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค เว้นวรรค 1 ระยะ ตามด้วยเครื่องหมาย & พร้อมทั้งเว้นวรรค 1 ระยะ แล้วจึงตามด้วยชื่อผู้แต่งคนที่ 2
5. การลงรายการชื่อผู้แต่งที่มีจำนวน 3 คน กำหนดให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค เว้นวรรค 1 ระยะ คั่นระหว่างชื่อผู้แต่งคนที่ 1 และ คนที่ 2 แต่ระหว่างชื่อผู้แต่งคนที่ 2 และ คนที่ 3 จะคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค เว้นวรรค 1 ระยะ ตามด้วยคำว่า "และ" พร้อมทั้งเว้นวรรค 1 ระยะ แล้วจึงตามด้วยชื่อผู้แต่งคนที่ 3	6. การลงรายการชื่อผู้แต่งที่มีจำนวน 3 คน กำหนดให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค เว้นวรรค 1 ระยะ คั่นระหว่างชื่อผู้แต่งคนที่ 1 และ คนที่ 2 แต่ระหว่างชื่อผู้แต่งคนที่ 2 และ คนที่ 3 จะคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค เว้นวรรค 1 ระยะ ตามด้วยเครื่องหมาย & พร้อมทั้งเว้นวรรค 1 ระยะ แล้วจึงตามด้วยชื่อผู้แต่งคนที่ 3
6. การลงรายการชื่อผู้แต่งที่มีจำนวนมากกว่า 3 คนขึ้นไป กำหนดให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค เว้นวรรค 1 ระยะ ตามด้วยคำว่า "และคนอื่น ๆ"	6. การลงรายการชื่อผู้แต่งที่มีจำนวนมากกว่า 3 คนขึ้นไป กำหนดให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค เว้นวรรค 1 ระยะ ตามด้วยคำว่า "et al."

7. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ กำหนดให้วัสดุภาษาไทยที่มีการพิมพ์ตั้งแต่ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป ต้องลงรายการครั้งที่พิมพ์โดยใช้คำว่า “พิมพ์ครั้งที่” นำหน้าตัวเลข ไม่ใช้คำย่อ ตัวอย่างเช่น พิมพ์ครั้งที่ 2	7. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ กำหนดให้วัสดุภาษาอังกฤษที่มีการพิมพ์ตั้งแต่ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป ต้องลงรายการครั้งที่พิมพ์โดยใช้คำย่อว่า “ed.” ต่อท้ายตัวเลข ตัวอย่างเช่น 2nd ed.
8. การลงรายการวันที่และแหล่งที่สืบค้นของวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดให้ใช้คำว่า “สืบค้นเมื่อ.....จาก.....” ส่วนการลงวันที่สืบค้น ให้ลงวันที่ ตามด้วยเดือนและปี พ.ศ. ตัวอย่างเช่น 9 มีนาคม 2551	8. การลงรายการวันที่และแหล่งที่สืบค้นของวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดให้ใช้คำว่า “Retrieved.....from.....” ส่วนการลงวันที่สืบค้น ให้ลงเดือนตามด้วยวันที่ เครื่องหมายจุลภาค และตามด้วยปี ค.ศ. ตัวอย่างเช่น March 9, 2008

เนื่องจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้จำเป็นต้องสร้างรูปแบบบรรณานุกรมแยกออกเป็น 2 รูปแบบ โดยเรียกชื่อว่า **SWU Thai** และ **SWU English**

รูปแบบ SWU Thai ใช้สำหรับการสร้างบรรณานุกรมวัสดุภาษาไทย ส่วนรูปแบบ SWU English ใช้สำหรับวัสดุภาษาอังกฤษ ทั้งนี้สามารถทำสำเนาไปใช้ได้กับเครื่องคอมพิวเตอร์อื่น ๆ ที่มีโปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0 หรือใหม่กว่านี้

สำหรับประเภทวัสดุที่อ้างอิงตามรูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนั้น จากการศึกษาวิจัย พบว่า สามารถสร้างรูปแบบให้ใช้กับการอ้างอิงวัสดุได้ทั้งหมด 12 ประเภท ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการวิเคราะห์ตามแนวของ “คู่มือการจัดทำปฏิญานินพนธ์และสารนิพนธ์” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2547 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 ประเภทวัสดุที่อ้างอิงตามรูปแบบบรรณานุกรม ในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (Reference Types)		
ลำดับ	ประเภทวัสดุที่อ้างอิง	รายละเอียด
1.	Audiovisual Material	โสตทัศนวัสดุ เช่น ภาพยนตร์ ภาพเลื่อน ภาพนิ่ง วีดิทัศน์ แผ่นที่ เทปตลับ แผ่นเสียง แผ่นซีดี
2.	Book	หนังสือในรูปสิ่งตีพิมพ์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สิ่งพิมพ์ที่ไม่พิมพ์เผยแพร่ หรือพิมพ์ไม่เป็นเล่ม เช่น เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน แผ่นพับ Sheets รวมทั้งคำสั่งและประกาศของหน่วยงาน

3.	Book Section	สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นการรวมบทความหรือรวมเรื่องในเล่มเดียวกัน ได้แก่ สารานุกรม รวมบทความวิชาการ รวมบทความย่อปริยัตินิพนธ์ เอกสารประกอบการประชุม หนังสืองานศพ เป็นต้น โดยอ้างอิงเพียงบางเรื่อง บางบทหรือบางตอน
4.	Edited Book	หนังสือที่แปลจากภาษาต่างประเทศ
5.	Electronic Article	บทความจากวารสารและหนังสือพิมพ์ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Journal or E-Newspaper)
6.	Electronic Source (Web Page)	แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเว็บไซต์ เว็บเพจ และโฮมเพจ
7.	Film or Broadcast	รายการวิทยุและโทรทัศน์
8.	Journal Article	บทความวารสารในรูปสิ่งตีพิมพ์
9.	Legal Rule or Regulation	ราชกิจจานุเบกษาและเอกสารทางกฎหมาย
10.	Newspaper Article	บทความหนังสือพิมพ์ในรูปสิ่งตีพิมพ์
11.	Personal Communication	การสัมภาษณ์
12.	Thesis	ปริยัตินิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ ทั้งในรูปสิ่งตีพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์

จากวัสดุที่อ้างอิงทั้ง 12 ประเภทข้างต้น สามารถนำมาศึกษาและวิเคราะห์เพื่อสร้างโครงสร้างข้อมูลบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต ดังตาราง 2 และ 3

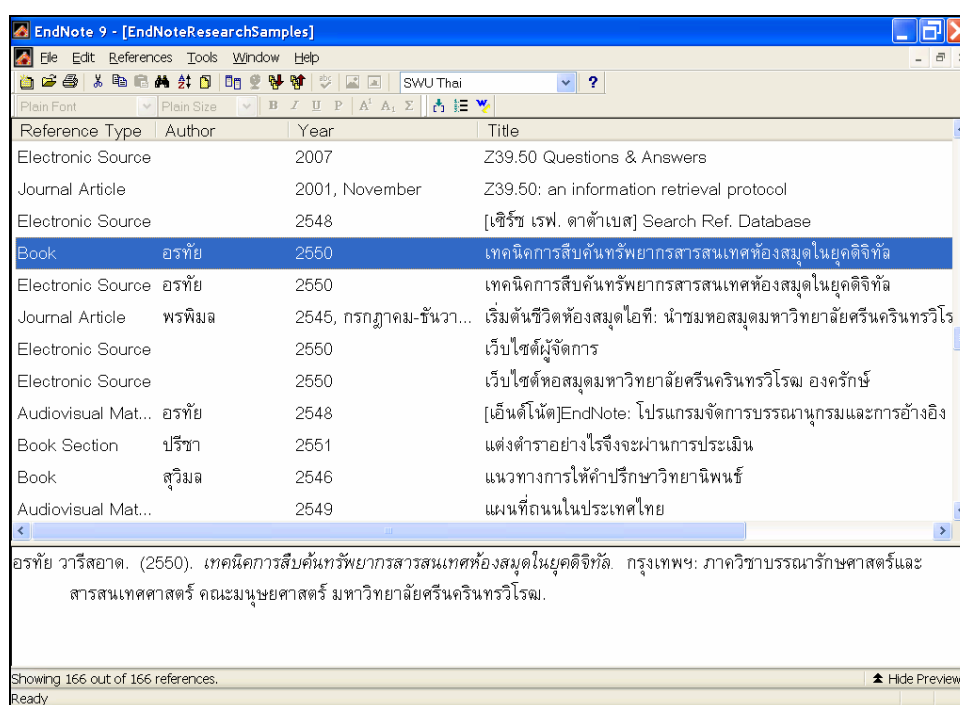
ตาราง 2 โครงสร้างของรูปแบบ SWU Thai แยกตามประเภทวัสดุที่อ้างอิง	
ประเภทวัสดุที่อ้างอิง	โครงสร้างข้อมูลบรรณานุกรม
Audiovisual Material	Author. (Year). Title. (Type). Edition. City Publisher.
Book	Author. (Year). Title. (Type of Work). Edition. City : Publisher. (Series Title). สืบค้นเมื่อ Access Date, จาก URL
Book Section	Author. (Year). Title. ใน Book Title. บรรณาธิการโดย Editor. เล่ม Volume. หน้า Pages. Edition. City : Publisher.

Edited Book	Editor. (Year). <i>Title</i> . แปลโดย Translator. Edition. City : Publisher.
Electronic Article	Author. (Year). <i>Title</i> . <i>Periodical Title</i> . Volume (Issue) : Pages . สืบค้นเมื่อ Date Accessed, จาก URL
Electronic Source	Author. (Year). <i>Title</i> . สืบค้นเมื่อ Access Date, จาก URL
Film or Broadcast	Director. (Year Released). <i>Title</i> . <i>Series Title</i> . Distributor. Running Time.
Journal Article	Author. (Year). <i>Title</i> . <i>Journal</i> . Volume (Issue) : Pages .
Legal Rule or Regulation	Secondary Title. (Year). <i>Title</i> . เล่ม Rule Number ตอนที่ Section Number. หน้า Pages.
Newspaper Article	Reporter. (Year). <i>Title</i> . <i>Newspaper</i> . หน้า Pages.
Personal Communication	Author. (Year). สัมภาษณ์โดย Recipient ที่ Publisher.
Thesis	Author. (Year). <i>Title</i> . Thesis Type. City : University. Research Notes. สืบค้นเมื่อ Access Date, จาก URL

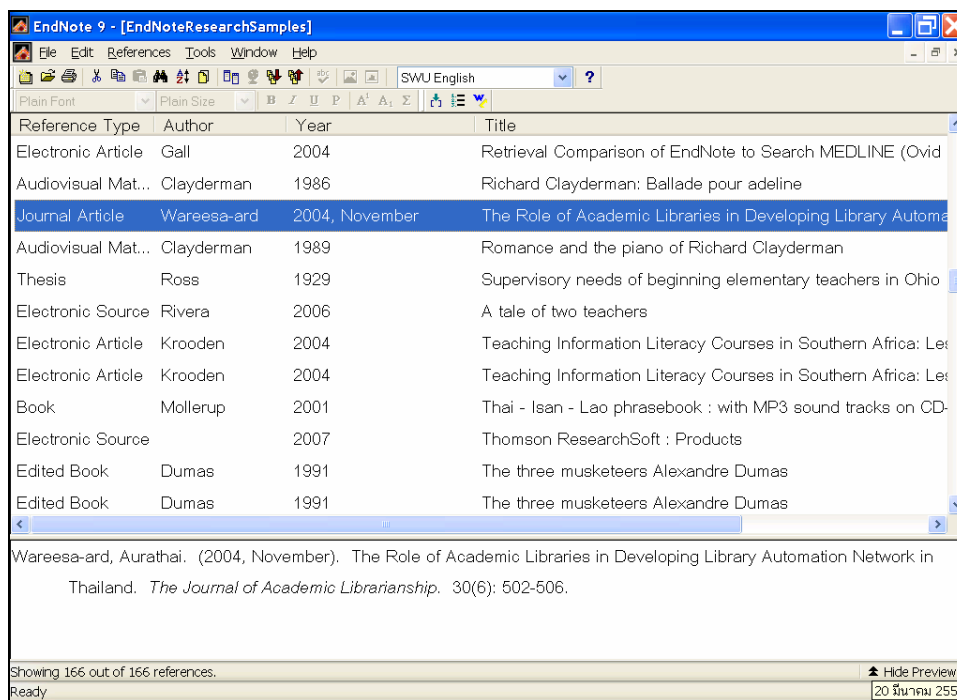
ตาราง 3 โครงสร้างของรูปแบบ SWU English แยกตามประเภทวัสดุที่อ้างอิง	
ประเภทวัสดุอ้างอิง	โครงสร้างข้อมูลบรรณานุกรม
Audiovisual Material	Author. (Year). <i>Title</i> . (Type). Edition ed. City : Publisher.
Book	Author. (Year). <i>Title</i> . (Type of Work). Edition ed. City : Publisher. (Series Title) Retrieved Access Date, from URL
Book Section	Author. (Year). <i>Title</i> . In <i>Book Title</i> . edited by Editor. V. Volume. p.^pp. Pages. Edition ed. City : Publisher.
Edited Book	Editor. (Year). <i>Title</i> . Translated by Translator. Edition ed. City : Publisher.
Electronic Article	Author. (Year). <i>Title</i> . <i>Periodical Title</i> . Volume (Issue) : Pages . Retrieved Date Accessed, from URL
Electronic Source	Author. (Year). <i>Title</i> . Retrieved Access Date, from URL

Film or Broadcast	Director. (Year Released). Title. <i>Series Title</i> . Distributor. Running Time.
Journal Article	Author. (Year). Title. <i>Journal</i> . Volume (Issue) : Pages .
Legal Rule or Regulation	Secondary Title. (Year). <i>Title</i> . V. Volume Section Section. p.^pp. Pages.
Newspaper Article	Reporter. (Year). Title. <i>Newspaper</i> . p.^pp. Pages.
Personal Communication	Author. (Year). Interview by Recipient, at Publisher.
Thesis	Author. (Year). <i>Title</i> . Thesis Type. City : University. Research Notes. Retrieved Access Date, from URL

เมื่อนำรูปแบบ SWU Thai และ SWU English มาใช้ในโปรแกรมเอ็นดโน้ต เวอร์ชัน 9.0 จะปรากฏรูปร่างหน้าตา ดังภาพประกอบ 2 และ 3

ภาพประกอบ 2 หน้าจอแสดงรูปแบบ SWU Thai ที่ใช้ในโปรแกรมเอ็นดโน้ต

ภาพประกอบ 3 หน้าจอแสดงรูปแบบ SWU English ที่ใช้ในโปรแกรมเอ็นดโน้ต

ทั้งนี้รูปแบบ SWU Thai และ SWU English สามารถรองรับการสร้างบรรณานุกรมในรูปแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ค่อนข้างมาก ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องใส่เครื่องหมายวรรคตอนใด ๆ เพียงแต่เรียนรู้ลักษณะของข้อมูลและวิธีการใส่ข้อมูลที่ต้องการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4 และ 5 ต่อไปนี้

ตาราง 4 รายละเอียดในการใส่ข้อมูลบรรณานุกรม สำหรับรูปแบบ SWU Thai แยกตามประเภทวัสดุที่อ้างอิง		
ประเภทวัสดุที่อ้างอิง	โครงสร้างข้อมูล บรรณานุกรม	ข้อแนะนำในการใส่ข้อมูล บรรณานุกรมวัสดุภาษาไทย
Audiovisual Material โสตทัศนวัสดุ เช่น ภาพยนตร์ ภาพเลื่อน ภาพนิ่ง วีดิทัศน์ แผ่นที่ เทปดัดแปลง แผ่นเสียง แผ่นซีดี	Author Year Title Type Edition City Publisher	1. Author - ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาคระหว่างชื่อ และนามสกุล โดยหลังเครื่องหมายจุลภาค ให้เว้น 1 ระยะ ดังตัวอย่าง อรทัย, วารีสอาด - แต่ถ้าเป็นผู้แต่งที่มีเชื้อพระวงศ์ หรือมีบรรดาศักดิ์ ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาค ระหว่างชื่อ นามสกุล และพระยศหรือตำแหน่ง

		โดยหลังเครื่องหมายจุลภาค ให้เว้น 1 ระยะ ดังตัวอย่าง คึกฤทธิ์, ปราโมช, ม.ร.ว จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ, พระองค์เจ้า - ถ้าเป็นชื่อหน่วยงานหรือนิติบุคคล ให้ใส่ตามที่ปรากฏ ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ ดังตัวอย่าง กระทรวงยุติธรรม - ถ้าเป็นชื่อหน่วยงานหรือนิติบุคคล ที่มีหน่วยงานย่อยด้วย ให้ใส่หน่วยงานใหญ่ ตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานย่อย ดังตัวอย่าง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ,บัณฑิต วิทยาลัย - กรณีที่มีผู้แต่งมากกว่า 2 คนขึ้นไป ให้ใส่ชื่อผู้แต่งบรรทัดละ 1 รายการ ดังตัวอย่าง อรรถ, วารีสอาด พรพิมล, แสนเสนห์ อารีย์, ชื่นวัฒนา นุชรี, ตรีโลจน์วงศ์ 2. Year ให้ลงปีที่ผลิตหรือพิมพ์ เป็นปี พ.ศ. ไม่ต้องใส่คำว่า พ.ศ. และไม่ต้องใส่ เครื่องหมายใด ๆ เช่น 2551 3. Title ให้ลงชื่อหนังสือหรือวัสดุตามที่ปรากฏ ในหน้าปกใน ไม่ต้องทำเป็นตัวเอน หรือใส่เครื่องหมายใด ๆ 4. Type ให้ลงประเภทวัสดุ ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ เช่น ภาพยนตร์ ภาพเลื่อน ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ เทปดัดลับ ซีดี เอกสารคำสอน แผ่นพับ เป็นต้น
--	--	---

		5. Edition ให้ใส่ข้อมูลเต็มรูป สำหรับการพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป เช่น พิมพ์ครั้งที่ 3 6. City ให้ลงชื่อจังหวัด ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ เช่น กรุงเทพฯ 7. Publisher ให้ลงชื่อสำนักพิมพ์หรือบริษัทผู้ผลิต ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ เช่น ซีเอ็ดยูเคชั่น
--	--	---

Book หนังสือในรูปสิ่งตีพิมพ์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สิ่งพิมพ์ที่ไม่พิมพ์ เผยแพร่ หรือพิมพ์ไม่เป็นเล่ม เช่น เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน แผ่นพับ รวมทั้งคำสั่งและประกาศ ของหน่วยงาน	Author Year Title Type of work Edition City Publisher Series Title Access Date URL	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material - ยกเว้น คำสั่งและประกาศ ให้ใส่วันที่ และเดือนด้วย ดังตัวอย่าง 2550, 5 มกราคม 3. Title ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 4. Type of work ให้ลงประเภทวัสดุเฉพาะสิ่งพิมพ์ที่ไม่พิมพ์ เผยแพร่หรือพิมพ์ไม่เป็นเล่ม โดยใส่ประเภท วัสดุ เช่น เอกสารคำสอน แผ่นพับ เป็นต้น ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ 5. Edition ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 6. City ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 7. Publisher ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 8. Series Title ให้ลงชื่อชุด (ถ้ามี) ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ
--	---	---

		9. Access Date ให้ใช้สำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยลงวันที่สืบค้น คือ วันที่ เดือน ปี พ.ศ. ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 1 สิงหาคม 2550 10. URL ให้ใช้สำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ให้ใส่ที่อยู่เว็บไซต์ ดังตัวอย่าง http://oklib.swu.ac.th
--	--	--

Book Section สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะ เป็นการรวมบทความ หรือรวมเรื่องในเล่ม เดียวกัน ได้แก่ สารานุกรม รวมบทความวิชาการ รวมบทความย่อ ปรินต์นิพนธ์ เอกสาร ประกอบการประชุม หนังสืองานศพ เป็นต้น โดยอ้างอิงเพียงบางเรื่อง บางบทหรือบางตอน	Author Year Title <i>Book Title</i> Editor Volume Pages Edition City Publisher	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 3. Title ให้ลงชื่อบทความ 4. Book Title ให้ลงชื่อหนังสือ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอน หรือใส่เครื่องหมายใด ๆ 5. Editor คือบรรณาธิการ ให้ลงเหมือนการลงชื่อผู้แต่ง 6. Volume คือเล่มที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 7. Pages คือหน้าที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 8. Edition ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 9. City ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 10. Publisher ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material
--	--	---

Edited Book หนังสือที่แปลจาก ภาษาต่างประเทศ	Editor Year <i>Title</i> Translator Edition City Publisher	1. Editor - ให้ใส่ชื่อผู้แต่งเดิม ถ้าไม่มี ให้ใส่ชื่อผู้แปล แล้วตามด้วยคำกำกับตอนท้าย "..., ผู้แปล" - มักจะเป็นชาวต่างประเทศ ให้ลงชื่อต้น ตามด้วยชื่อย่อกลางและนามสกุล ไม่ต้องใส่ เครื่องหมายใด ๆ เมื่อนำไปใช้ในเอกสารเวิร์ด ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาคหลังนามสกุล 2. Year ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 3. Title - ให้ใส่ชื่อเรื่องภาษาไทยที่ปรากฏในหน้าปกใน - ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 4. Translator ให้ใส่ชื่อผู้แปล โดยใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 5. Edition ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 6. City ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 7. Publisher ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material
--	--	--

Electronic Article บทความจากวารสาร และหนังสือพิมพ์ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Journal or E-Newspaper)	Author Year <i>Title</i> <i>Periodical Title</i> Volume Issue Pages Date Accessed URL	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ให้ลง ปี พ.ศ. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยวันที่ เดือน ดังตัวอย่าง 2551, 16 มกราคม 2549, มกราคม-เมษายน 3. Title ให้ลงชื่อบทความ 4. Periodical Title
--	---	--

		ให้ลงชื่อวารสารหรือชื่อหนังสือพิมพ์ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอนและใส่เครื่องหมายใด ๆ 5. Volume คือปีที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 6. Issue คือฉบับที่หรือเล่มที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 7. Pages คือหน้าที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 8. Date Accessed ให้ลงวันที่สืบค้น โดยใส่ วันที่ เดือน ปี พ.ศ. ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 1 สิงหาคม 2550 9. URL ให้ใส่ที่อยู่เว็บไซต์ ดังตัวอย่าง http://oklib.swu.ac.th
--	--	--

Electronic Source แหล่งข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ ประเภทเว็บไซต์ เว็บเพจ และโฮมเพจ	Author Year Title Access Date URL	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 3. Title ให้ลงชื่อบทความ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอน และใส่เครื่องหมายใด ๆ 4. Access Date ให้ลงวันที่สืบค้น โดยใส่ วันที่ เดือน ปี พ.ศ. ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 1 สิงหาคม 2550 5. URL ให้ใส่ที่อยู่เว็บไซต์ ดังตัวอย่าง http://oklib.swu.ac.th
--	--	--

Film or Broadcast รายการวิทยุและโทรทัศน์	Director Year Released Title <i>Series Title</i> Distributor Running Time	1. Director - ให้ลงชื่อผู้พูดหรือผู้จัดรายการ - ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year Released ให้ลงวันที่ออกอากาศ โดยใส่ ปี พ.ศ. ตามด้วย เครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยวันที่ เดือน ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 2550, 1 สิงหาคม 3. Title ให้ลงชื่อเรื่องเฉพาะตอนทีออกอากาศ 4. Series Title ให้ลงชื่อรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอนและใส่เครื่องหมายใด ๆ 5. Distributor ให้ลงชื่อสถานที่ออกอากาศ ดังตัวอย่าง สถานีวิทยุ คลื่นยามเฝ้าแผ่นดิน เอฟ.เอ็ม. 97.75 6. Running Time ให้ลงเวลาที่ออกอากาศ ดังตัวอย่าง 10.00-12.00 น.
--	--	---

Journal Article บทความวารสาร ในรูปสิ่งตีพิมพ์	Author Year Title <i>Journal</i> Volume Issue Pages	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ให้ลง ปี พ.ศ. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยวันที่ เดือน ดังตัวอย่าง 2551, 1 มกราคม 2549, มกราคม-เมษายน 3. Title ให้ลงชื่อบทความ 4. Journal ให้ลงชื่อวารสาร ไม่ต้องทำเป็นตัวเอน หรือใส่เครื่องหมายใด ๆ
--	---	---

		5. Volume คือปีที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 6. Issue คือฉบับที่หรือเล่มที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 7. Pages คือหน้าที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข
--	--	--

Legal Rule or Regulation ราชกิจจานุเบกษา	Secondary Title Year <i>Title</i> Rule Number Section Number Pages	1. Secondary Title ให้ลงชื่อกฎหมาย 2. Year ให้ลง ปี พ.ศ. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยวันที่ เดือน ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 2550, 1 สิงหาคม 3. Title ให้ลงว่า ราชกิจจานุเบกษา ไม่ต้องทำเป็นตัวเอนและใส่เครื่องหมายใด ๆ 4. Rule Number คือเล่มที่ ให้ใส่เพียงตัวเลข 5. Section Number คือตอนที่ ให้ใส่เพียงตัวเลข 6. Pages คือหน้าที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข
--	---	---

Newspaper Article บทความหนังสือพิมพ์ ในรูปสิ่งตีพิมพ์	Reporter Year Title <i>Newspaper</i> Pages	1. Reporter หมายถึงผู้เขียนข่าวหรือรายงานข่าว ใช้หลักเดียวกับกับ Audiovisual Material 2. Year ให้ลง ปี พ.ศ. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยวันที่ เดือน ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 2550, 1 สิงหาคม
--	--	--

		3. Title ให้ลงชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์ 4. Newspaper ให้ลงชื่อหนังสือพิมพ์ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอน หรือใส่เครื่องหมายใด ๆ 5. Pages คือหน้าที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข
--	--	---

Personal Communication การสัมภาษณ์	Author Year Recipient Publisher	1. Author หมายถึงผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year หมายถึง วันเดือนปีที่ให้สัมภาษณ์ ให้ลง ปี พ.ศ. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยวันที่ เดือน ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 2550, 1 สิงหาคม 3. Recipient หมายถึง ผู้สัมภาษณ์ ให้ลงเหมือน การลง Author ข้างต้น 4. Publisher ให้ลงชื่อสถานที่ที่ให้สัมภาษณ์ ดังตัวอย่าง บ้านพระอาทิตย์
--	--	--

Thesis วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ ทั้งในรูปแบบตีพิมพ์ และอิเล็กทรอนิกส์	Author Year <i>Title</i> Thesis Type City University Research Notes Access Date URL	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 3. Title ลงชื่อวิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ โดยไม่ต้องทำเป็นตัวเอน และใส่เครื่องหมายใด ๆ
---	---	---

		4. Thesis Type ให้ลงชื่อปริญญาบัตรและสาขาวิชา ดังตัวอย่าง ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์) 5. City ให้ลงชื่อจังหวัดที่สถาบันการศึกษานั้นตั้งอยู่ ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ ดังตัวอย่าง กรุงเทพฯ 6. University ให้ลงชื่อสถาบันการศึกษา พร้อมทั้งหน่วยงาน ย่อยที่รับผิดชอบ ดังตัวอย่าง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 7. Research Notes ให้ลงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ ถ้ามี ดังตัวอย่าง ถ่ายเอกสาร 8. Access Date กรณีที่เป็นรูปอิเล็กทรอนิกส์ ให้ลงวันที่สืบค้น โดยใส่ วันที่ เดือน ปี พ.ศ. ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 1 สิงหาคม 2550 7. URL กรณีที่เป็นรูปอิเล็กทรอนิกส์ ให้ใส่ที่อยู่เว็บไซต์ ดังตัวอย่าง http://oklib.swu.ac.th
--	--	---

ตาราง 5 รายละเอียดในการใส่ข้อมูลบรรณานุกรม สำหรับรูปแบบ SWU English แยกตามประเภทวัสดุที่อ้างอิง		
ประเภทวัสดุที่อ้างอิง	โครงสร้างข้อมูล บรรณานุกรม	ข้อแนะนำในการใส่ข้อมูล บรรณานุกรมวัสดุภาษาอังกฤษ
Audiovisual Material วัสดุทัศนวัสดุ เช่น VCD, CD, Cassette Tape, Videotape	Author Year Title Type Edition City Publisher	1. Author ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาคหลังชื่อสกุล แล้วตามด้วยชื่อต้นและชื่อกลาง ดังตัวอย่าง Brena, Romulo Martin - ถ้าเป็นชื่อหน่วยงานหรือนิติบุคคล ให้ใส่ตามที่ปรากฏ พร้อมทั้งใส่เครื่องหมาย มหัพภาคและจุลภาคต่อท้าย ดังตัวอย่าง The University of Queensland., - ถ้าเป็นชื่อหน่วยงานหรือนิติบุคคล ที่มีหน่วยงานย่อยด้วย ให้ใส่หน่วยงานใหญ่ ก่อน ตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค เว้น 2 ระยะ ตามด้วยชื่อหน่วยงานย่อย แล้วใส่เครื่องหมายจุลภาคต่อท้าย ดังตัวอย่าง The University of Queensland. Graduate Studies, - กรณีที่มีผู้แต่งมากกว่า 2 คนขึ้นไป ให้ใส่ชื่อผู้แต่งบรรทัดละ 1 รายการ ดังตัวอย่าง Brena, Romulo Martin Beatle, Aim Brown, Su S. Tennant, Roy 2. Year ให้ลงปีที่ผลิตหรือพิมพ์ เป็นปี ค.ศ. โดยใส่เพียงตัวเลขไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ เช่น 2008 3. Title ให้ลงชื่อหนังสือหรือวัสดุตามที่ปรากฏใน หน้าปกใน จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ก็ได้

		รวมทั้งไม่ต้องทำเป็นตัวเอนและใส่เครื่องหมายใด ๆ 4. Type ให้ลงประเภทวัสดุ เช่น VCD, CD, Cassette Tape, Video recording เป็นต้น 5. Edition ให้ใส่เฉพาะตัวเลขลำดับที่ ตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป ดังตัวอย่าง 2nd 6. City ให้ลงชื่อเมืองที่พิมพ์ ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ เช่น New York 7. Publisher ให้ลงชื่อสำนักพิมพ์หรือบริษัทผู้ผลิต ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ เช่น John Wiley
--	--	--

Book หนังสือในรูปสิ่งตีพิมพ์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สิ่งพิมพ์ที่ไม่พิมพ์เผยแพร่ หรือพิมพ์ไม่เป็นเล่ม เช่น Sheets, Textbook รวมทั้งคำสั่งและประกาศ ของหน่วยงาน	Author Year Title Type of work Edition City Publisher Series Title Access Date URL	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material - ยกเว้น คำสั่งและประกาศ ให้ใส่วันที่ และเดือนด้วย ดังตัวอย่าง 2550, 5 January 3. Title ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 4. Type of work ให้ลงประเภทวัสดุเฉพาะสิ่งพิมพ์ที่ไม่พิมพ์ เผยแพร่หรือพิมพ์ไม่เป็นเล่ม โดยใส่ประเภท วัสดุ เช่น Sheets เป็นต้น ไม่ต้องใส่ เครื่องหมายใด ๆ 5. Edition ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 6. City ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material
--	--	--

		7. Publisher ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 8. Series Title ให้ลงชื่อชุด (ถ้ามี) ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ 9. Access Date ให้ใช้สำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยลงวันที่สืบค้น คือ เดือน วันที่ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ แล้วตามด้วย ปี ค.ศ. ตามลำดับ ดังตัวอย่าง January 1, 2008 10. URL ให้ใช้สำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ให้ใส่ที่อยู่เว็บไซต์ ดังตัวอย่าง http://oklib.swu.ac.th
--	--	---

Book Section สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะ เป็นการรวมบทความ หรือรวมเรื่องในเล่ม เดียวกัน ได้แก่ สารานุกรม รวมบทความวิชาการ รวมบทความย่อ ปฏิญานิพนธ์ เอกสาร ประกอบการประชุม หนังสืองานศพ เป็นต้น โดยอ้างอิงเพียงบางเรื่อง บางบทหรือบางตอน	Author Year Title <i>Book Title</i> Editor Volume Pages Edition City Publisher	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 3. Title ให้ลงชื่อบทความ จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ก็ได้ 4. Book Title ให้ลงชื่อหนังสือตามที่ปรากฏในหน้าปกใน จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ก็ได้ ไม่ต้องทำเป็น ตัวเอนและใส่เครื่องหมายใด ๆ 5. Editor คือบรรณาธิการ ให้ลงเหมือนการลงชื่อผู้แต่ง 6. Volume คือเล่มที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 7. Pages คือหน้าที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข
---	---	---

		8. Edition ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 9. City ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 10. Publisher ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material
--	--	--

Edited Book หนังสือที่แปลจาก ภาษาต่างประเทศ	Editor Year <i>Title</i> Translator Edition City Publisher	1. Editor - ให้ใส่ชื่อผู้เขียนเดิม ถ้าไม่มี ให้ใส่ชื่อผู้แปล แล้วตามด้วยคำกำกับตอนท้าย "..., Translator" - ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 3. Title - ให้ใส่ชื่อเรื่องที่แปลแล้วตามที่ปรากฏ ในหน้าปกใน จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ก็ได้ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอนและใส่เครื่องหมายใด ๆ 4. Translator ให้ใส่ชื่อผู้แปล โดยใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 5. Edition ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 6. City ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 7. Publisher ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material
--	--	--

Electronic Article บทความจากวารสาร และหนังสือพิมพ์ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Journal or	Author Year Title <i>Periodical Title</i> Volume	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ให้ลง ปี ค.ศ. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค วัน 1 ระยะ ตามด้วยเดือนหรือฤดู และวันที่
--	--	---

E-Newspaper)	Issue Pages Date Accessed URL	ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 2006, August 1 2007, August 3. Title ให้ลงชื่อบทความ จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ก็ได้ 4. Periodical Title ให้ลงชื่อวารสารหรือชื่อหนังสือพิมพ์ โดยพิมพ์อักษรตัวแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอนหรือใส่เครื่องหมายใด ๆ 5. Volume คือปีที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 6. Issue คือฉบับที่หรือเล่มที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 7. Pages คือหน้าที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 8. Date Accessed ลงวันที่สืบค้น คือ เดือน วันที่ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ แล้วตามด้วย ปี ค.ศ. ตามลำดับ ดังตัวอย่าง January 1, 2008 9. URL ให้ใส่ที่อยู่เว็บไซต์ ดังตัวอย่าง http://oklib.swu.ac.th
--------------	--	--

Electronic Source แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทเว็บไซต์ เว็บเพจ และโฮมเพจ	Author Year Title Access Date URL	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 3. Title ให้ลงชื่อบทความ จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ก็ได้ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอนหรือใส่เครื่องหมายใด ๆ
--	---	--

		4. Access Date ให้ลงวันที่สืบค้น คือ เดือน วันที่ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ แล้วตามด้วย ปี ค.ศ. ตามลำดับ ดังตัวอย่าง January 1, 2008 5. URL ให้ใส่ที่อยู่เว็บไซต์ ดังตัวอย่าง http://oklib.swu.ac.th
--	--	--

Film or Broadcast รายการวิทยุและโทรทัศน์	Director	1. Director
	Year Released	- ให้ลงชื่อผู้พูดหรือผู้จัดรายการ
	Title	- ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material
	Series Title	2. Year Released
	Distributor	ให้ลงวันที่ออกอากาศ โดยใส่ ปี ค.ศ.
	Running Time	ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยวันที่ เดือน ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 2007, 1 August
		3. Title
		ให้ลงชื่อเรื่องเฉพาะตอนที่ออกอากาศ จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ก็ได้
		4. Series Title
		ให้ลงชื่อรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ โดยพิมพ์อักษรตัวแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ ไม่ต้องทำเป็นตัวย่อและใส่เครื่องหมายใด ๆ
		5. Distributor
		ให้ลงชื่อสถานที่ออกอากาศ ดังตัวอย่าง NHK Station
		6. Running Time
		ให้ลงเวลาที่ออกอากาศ ดังตัวอย่าง 10.00-11.00 A.M.

Journal Article บทความวารสาร ในรูปสิ่งตีพิมพ์	Author Year Title <i>Journal</i> Volume Issue Pages	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ให้ลง ปี ค.ศ. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยเดือนหรือฤดู และวันที่ ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 2006, August 2007, August 1 3. Title ให้ลงชื่อบทความ จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ ก็ได้ 4. Journal ให้ลงชื่อวารสารหรือชื่อหนังสือพิมพ์ โดยพิมพ์อักษรตัวแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอนหรือใส่เครื่องหมายใด ๆ 5. Volume คือปีที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 6. Issue คือฉบับที่หรือเล่มที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข 7. Pages คือหน้าที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข
--	---	---

Legal Rule or Regulation เอกสารทางกฎหมาย	Secondary Title Year Title Rule Number Section Number Pages	1. Secondary Title ให้ลงชื่อกฎหมาย 2. Year ให้ลง ปี ค.ศ. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยเดือน วันที่ ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 2007, August 1 3. Title ให้ลงชื่อเอกสารทางกฎหมาย จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ก็ได้ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอนและใส่เครื่องหมายใด ๆ
--	--	--

		4. Rule Number คือเล่มที่ ให้ใส่เพียงตัวเลข 5. Section Number คือตอนที่ ให้ใส่เพียงตัวเลข 6. Pages คือหน้าที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข
--	--	--

Newspaper Article บทความหนังสือพิมพ์ ในรูปสิ่งตีพิมพ์	Reporter Year Title <i>Newspaper</i> Pages	1. Reporter หมายถึงผู้เขียนข่าวหรือรายงานข่าว ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ให้ลง ปี ค.ศ. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วยเดือน วันที่ ตามลำดับ ดังตัวอย่าง 2007, August 1 3. Title ให้ลงชื่อบทความหรือชื่อหัวข้อในคอลัมน์ จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ก็ได้ 4. Newspaper ให้ลงชื่อหนังสือพิมพ์ โดยพิมพ์อักษรตัวแรก เป็นตัวพิมพ์ใหญ่ ไม่ต้องทำเป็นตัวย่อหรือ ใส่เครื่องหมายใด ๆ 5. Pages คือหน้าที่อ้างอิง ให้ใส่เพียงตัวเลข
--	--	--

Personal Communication การสัมภาษณ์	Author Year Recipient Publisher	1. Author หมายถึงผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year หมายถึง วันเดือนปีที่ให้สัมภาษณ์ ให้ลง ปี ค.ศ. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ ตามด้วย วันที่ เดือน ตามลำดับ ดังตัวอย่าง
--	--	---

		2006, 3 May 3. Recipient หมายถึง ผู้สัมภาษณ์ ให้ลงเหมือน การลง Author ข้างต้น 4. Publisher ให้ลงชื่อสถานที่ที่ให้สัมภาษณ์ ดังตัวอย่าง Vanit Building
--	--	--

Thesis วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ ทั้งในรูปแบบตีพิมพ์ และอิเล็กทรอนิกส์	Author Year <i>Title</i> Thesis Type City University Research Notes Access Date URL	1. Author ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 2. Year ใช้หลักเดียวกันกับ Audiovisual Material 3. Title ลงชื่อวิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ จะใช้ตัวพิมพ์เล็กหรือใหญ่ก็ได้ ไม่ต้องทำเป็นตัวเอนและใส่เครื่องหมายใด ๆ 4. Thesis Type ลงชื่อปริญญาบัตรและสาขาวิชา ดังตัวอย่าง Dissertation, Ph.D. (Library and Information Science) 5. City ให้ลงชื่อเมืองที่สถาบันการศึกษานั้นตั้งอยู่ ไม่ต้องใส่เครื่องหมายใด ๆ ดังตัวอย่าง Georgia 6. University ให้ลงชื่อสถาบันการศึกษา พร้อมทั้งหน่วยงาน ย่อยที่รับผิดชอบ ดังตัวอย่าง Graduate School, Georgia State University 7. Research Notes ให้ลงข้อมูลเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ ถ้ามี ดังตัวอย่าง Photocopied 8. Access Date
---	---	---

		กรณีที่เป็นรูปอิเล็กทรอนิกส์ ให้ลงวันที่สืบค้น คือ เดือน วันที่ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค เว้น 1 ระยะ แล้วตามด้วย ปี ค.ศ. ตามลำดับ ดังตัวอย่าง January 1, 2008 9. URL กรณีที่เป็นรูปอิเล็กทรอนิกส์ ให้ใส่ที่อยู่เว็บไซต์ ดังตัวอย่าง http://oklib.swu.ac.th
--	--	--

จากการวิจัย พบว่า โปรแกรมเอ็นดีโน้ตไม่สามารถรองรับวัสดุอ้างอิงจำนวน 2 ประเภท คือ วัสดุย่อส่วน (Microform) และฐานข้อมูลซีดีรอม เนื่องจากเป็นวัสดุที่ล้าสมัย และมีการใช้ไม่แพร่หลายนัก หากต้องการสร้างบรรณานุกรมด้วยโปรแกรมเอ็นดีโน้ต ให้ประยุกต์ใช้ ดังนี้

กรณีที่เป็นวัสดุย่อส่วน ได้แก่ ไมโครฟิล์มและไมโครฟิช ให้เลือกใช้รูปแบบตามรูปแบบวัสดุเดิมที่แปลงมา เช่น บทความ หนังสือ ปรินต์เอาท์ เป็นต้น แล้วให้พิมพ์แก้ไขเพิ่มเติมเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ด โดยใส่ประเภทของวัสดุย่อส่วนกำกับไว้ในวงเล็บ ตามหลังรายการชื่อเรื่อง ดังตัวอย่าง

พรสุข ปริวัตถวรวิ (2526). *การวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารของวิทยานิพนธ์สาขาวิชา*

เศรษฐศาสตร์. (ไมโครฟิล์ม). วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ส่วนฐานข้อมูลซีดีรอม ให้เลือกใช้รูปแบบตามรูปแบบวัสดุเดิมที่แปลงมา เช่น บทความ หนังสือ ปรินต์เอาท์ เป็นต้น แล้วให้พิมพ์แก้ไขเพิ่มเติมเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ด โดยเติมต่อท้ายรายการบรรณานุกรมด้วยคำว่า Retrieved from แล้วตามด้วยชื่อฐานข้อมูลซีดีรอม พร้อมช่วงปีหรือเลขทะเบียน ดังตัวอย่าง

Brock Kathy Thomas. (1993). *Developing Information Literacy through the Information Intermediary Process: A Model for School Library Media Specialists*. Dissertation, Ph.D. (Library and Information Science). Georgia: Georgia State University.
Retrieved from DAO (1993-1994)

แต่สำหรับปรินต์เอาท์จากฐานข้อมูลซีดีรอมของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะเขียนแตกต่างออกไป โดยกำหนดให้ต่อท้ายรายการบรรณานุกรมด้วยวันเดือนปีที่สืบค้นและชื่อฐานข้อมูลซีดีรอม ดังนั้นสามารถใช้รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมของปรินต์เอาท์ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังตัวอย่าง

ฟองจันทร์ เพชรมาศ. (2529). การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในปฏิญานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์. ปฏิญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม
2550, จาก ฐานข้อมูลปฏิญานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ข้อจำกัดในการใช้โปรแกรมเอ็นดีไนด์

จากการวิจัยยังพบว่า มีข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้โปรแกรมเอ็นดีไนด์กับรูปแบบ
บรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อักษรย่อในรายการชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ตามรูปแบบที่ถูกต้อง อักษรย่อในรายการชื่อเรื่องภาษาอังกฤษจะต้องใช้ตัวพิมพ์ใหญ่
ทั้งหมด แต่ปรากฏว่า โปรแกรมเอ็นดีไนด์จะแปลงชื่อเรื่องเป็นตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะอักษรตัวแรก
เท่านั้น แม้ว่าจะพิมพ์ใส่ในฐานข้อมูลเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมดก็ตาม ดังนั้นให้แก้ปัญหานี้
โดยพิมพ์แก้ไขเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ดแล้ว

2. ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาฝรั่งเศส

โปรแกรมเอ็นดีไนด์จะแปลงชื่อเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษให้เป็นตัวพิมพ์ใหญ่
เฉพาะอักษรตัวแรกของคำสำคัญ โดยจะยกเว้นเฉพาะ คำบุพบท คำสันธาน และคำนำหน้านาม
ในภาษาอังกฤษเท่านั้น หากนำมาใช้กับชื่อเรื่องที่มีคำในภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส
โปรแกรมจะไม่สามารถแยกได้ว่าคำใดเป็นบุพบท คำสันธาน หรือคำนำหน้านาม ตัวอย่างเช่น
คำว่า pour โปรแกรมจะแปลงอักษรตัวแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ ดังนั้นให้แก้ไขปัญหานี้
โดยพิมพ์แก้ไขเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ดแล้ว

3. ชื่อวารสารและชื่อหนังสือพิมพ์ที่เป็นภาษาอังกฤษ

โปรแกรมเอ็นดีไนด์ไม่สามารถแปลงชื่อวารสารและชื่อหนังสือพิมพ์
ที่เป็นภาษาอังกฤษให้เป็นตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะอักษรตัวแรก ดังนั้นการพิมพ์ข้อมูลในส่วนนี้
จำเป็นต้องพิมพ์ให้ถูกต้อง หรือจะแก้ไขหลังจากที่อยู่ในเอกสารเวิร์ดแล้ว แต่ถ้าเป็นการถ่ายโอน
ข้อมูลมาจากฐานข้อมูลออนไลน์ ปรากฏว่าข้อมูลถูกต้องสมบูรณ์ นำไปใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องแก้ไข

4. การลงรายการชื่อผู้แต่งสำหรับหนังสือแปล

กรณีที่เป็นหนังสือแปลที่แปลเป็นภาษาไทย พบว่า ส่วนใหญ่มีชื่อผู้แต่งเดิมที่มีใช้
คนไทย แต่เป็นชาวต่างประเทศ ตามรูปแบบที่ถูกต้อง กำหนดให้ใส่นามสกุลก่อนแล้วตามด้วย
เครื่องหมายจุลภาค แล้วจึงตามด้วยชื่อต้น แต่เมื่อใช้รูปแบบ SWU Thai สำหรับหนังสือภาษาไทย
ปรากฏว่ารูปแบบบรรณานุกรมจะออกมาในรูปแบบของการลงชื่อผู้แต่งคนไทย จึงไม่ถูกต้อง ดังนั้น
ให้แก้ปัญหานี้ โดยใส่เครื่องหมายจุลภาคหลังนามสกุลเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ดแล้ว

5. การใช้คำสั่ง Insert Selected Citation(s)

เมื่อใช้ควบคู่กับโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด จะพบปัญหาดังนี้คือ

5.1 ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาไทยจะปรากฏเป็นตัวอักษรปกติ ผู้ใช้ต้องแปลงเป็นตัวเอนหรือตัวเข้มทีละรายการ ทำให้เสียเวลามาก

5.2 รายการบรรณานุกรมที่มีแหล่งเชื่อมโยงอินเทอร์เน็ต (URL link) จะแสดงการเชื่อมโยงโดยขีดเส้นใต้ ซึ่งไม่ถูกต้อง ผู้ใช้ต้องลบการเชื่อมโยงทีละรายการ ทำให้เสียเวลามาก

5.3 โปรแกรมไม่สามารถจัดเรียงรายการบรรณานุกรมภาษาไทยตามลำดับอักษร ก – ฮ ได้ถูกต้องเต็มร้อย ผู้ใช้จำเป็นต้องตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งก่อนนำไปใช้งาน

6. การใช้คำสั่ง Copy Formatted

เมื่อใช้ควบคู่กับโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด แม้ว่าจะได้รูปแบบตัวอักษรเอนที่ต้องการ แต่จะพบปัญหาเดียวกับการใช้คำสั่ง Insert Selected Citation(s) นั่นคือ ไม่สามารถจัดเรียงรายการบรรณานุกรมได้ถูกต้องสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการบรรณานุกรมภาษาไทย ตลอดจนพบว่า ถ้ามีรายการบรรณานุกรมที่ขึ้นต้นด้วยชื่อผู้แต่งอยู่ปะปนกับรายการบรรณานุกรมที่ขึ้นต้นด้วยชื่อเรื่อง ซึ่งคาดว่าลักษณะนี้มีจำนวนไม่มาก ส่วนใหญ่มักจะมีชื่อผู้แต่ง ทั้งนี้ โปรแกรมจะแยกรายการที่ขึ้นต้นด้วยชื่อเรื่อง แล้วจัดเรียงไว้ในส่วนต้น พร้อมทั้งจัดเรียงรายการที่ขึ้นต้นด้วยชื่อผู้แต่งต่อท้าย อย่างไรก็ตามผู้ใช้จำเป็นต้องตรวจสอบอีกครั้งหรือจัดเรียงใหม่ให้ถูกต้อง

7. การเว้นระยะและการใช้เครื่องหมายวรรคตอนไม่ถูกต้อง

พบว่ามีสาเหตุมาจากการพิมพ์หรือแก้ไขข้อมูล แล้วเกิดช่องว่างที่ท้ายข้อมูล ซึ่งมีผลต่อการเว้นระยะและเครื่องหมายวรรคตอนที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ให้แก้ปัญหาโดยเข้าไปตรวจสอบรายการนั้น ๆ ว่ามีช่องว่างเกิดขึ้นที่ส่วนท้ายของข้อมูลรายการนั้นหรือไม่ ถ้าพบว่ามีช่องว่างก็ให้ลบออก

8. โปรแกรมไม่สามารถตัดคำท้ายบรรทัดในบรรณานุกรมภาษาไทยได้ถูกต้อง

ถ้ารายการบรรณานุกรมมีความยาวมากกว่า 1 บรรทัด โปรแกรมไม่สามารถตัดคำท้ายบรรทัดของรายการบรรณานุกรมได้ถูกต้อง ทำให้เสียความหมาย ขาดความเหมาะสมและสวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชื่อเฉพาะ ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนั้นให้ปรับแก้ไขเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ดแล้ว

9. โปรแกรมไม่รองรับการสร้างบรรณานุกรมของวัสดุย่อส่วน

วัสดุย่อส่วน ได้แก่ ไมโครฟิล์มและไมโครฟิช ซึ่งเป็นวัสดุที่ไม่แพร่หลายในปัจจุบัน ทั้งนี้ หากต้องการสร้างบรรณานุกรม ให้เลือกใช้รูปแบบตามรูปแบบวัสดุเดิมที่แปลงมา เช่น บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เป็นต้น แล้วให้พิมพ์แก้ไขเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ดแล้ว โดยให้ใส่ประเภทของวัสดุย่อส่วนกำกับไว้ในวงเล็บตามหลังรายการชื่อเรื่อง

10. โปรแกรมไม่รองรับการสร้างบรรณานุกรมของฐานข้อมูลซีดีรอม

ฐานข้อมูลซีดีรอมเป็นแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นวัสดุที่ไม่แพร่หลายในปัจจุบัน แต่ก็ยังมีใช้อยู่ในบางห้องสมุด ทั้งนี้ หากต้องการสร้างบรรณานุกรมให้เลือกใช้รูปแบบตามรูปแบบวัสดุเดิมที่แปลงมา เช่น บทความ หนังสือ วิทยานิพนธ์ เป็นต้น แล้วให้พิมพ์แก้ไขเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ด โดยเติมต่อท้ายด้วยคำว่า Retrieved from แล้วตามด้วยชื่อฐานข้อมูลซีดีรอม พร้อมช่วงปีหรือเลขทะเบียน แต่ในขณะที่ วิทยานิพนธ์จากฐานข้อมูลซีดีรอมของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะต้องใส่ข้อมูลเกี่ยวกับวันเดือนปีที่สืบค้นและชื่อฐานข้อมูลซีดีรอม ซึ่งสามารถใช้รูปแบบของวิทยานิพนธ์ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

2. แนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50

การใช้แฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดโดยผ่านโปรแกรมเอ็นดีไนด์ มีประโยชน์ต่อการสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สำหรับแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่าย (Connection files) ของห้องสมุดในต่างประเทศจะแนบมากับตัวโปรแกรมเอ็นดีไนด์ แต่สำหรับห้องสมุดในประเทศไทยยังไม่มีการสร้างหรือพัฒนาขึ้นใช้ ดังนั้นจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการสำรวจข้อมูลสำหรับการสร้างแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายจากเว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้งส่งแบบสำรวจขอข้อมูลจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้งสิ้น 80 แห่ง แล้วนำข้อมูลมาใช้สร้างแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ในโปรแกรมเอ็นดีไนด์ หลังจากนั้นดำเนินการทดลองเชื่อมต่อเครือข่าย สืบค้น และถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรม พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การถ่ายโอนข้อมูลมีประสิทธิภาพและได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด ตลอดจนเพื่อให้แฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้นำเสนอการใช้แฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญและนิสิตบัณฑิตศึกษากลุ่มเดียวกันได้ทดลองใช้ หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง จนในที่สุดได้ผลสรุป ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 สภาพการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ					
สภาพการเชื่อมต่อ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50	ห้องสมุด มหาวิทยาลัย ของรัฐ	ห้องสมุด มหาวิทยาลัย เทคโนโลยี ราชมงคล	ห้องสมุด มหาวิทยาลัย ราชภัฏ	จำนวนทั้งหมด	
				จำนวน	ร้อยละ
สืบค้นและถ่ายโอน ข้อมูลบรรณานุกรม ได้ทั้งภาษาไทยและ อังกฤษ	10	-	3	13	16.25
สืบค้นและถ่ายโอน ข้อมูลบรรณานุกรม ได้เฉพาะ ภาษาอังกฤษ	4	-	1	5	6.25
ยังไม่พร้อมเปิด ให้บริการ	7	5	13	25	31.25
ไม่สามารถเชื่อมต่อ ได้	5	2	13	20	25
ข้อมูลการเชื่อมต่อ ไม่ครบถ้วน	5	2	10	17	21.25
Total	31	9	40	80	100

จากตาราง 6 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนมากที่สุดถึง 25 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 31.25 ที่ยังไม่พร้อมเปิดให้บริการการสืบค้นโดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจำนวน 13 แห่ง รองลงมาเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวน 7 แห่ง และที่เหลืออีก 5 แห่ง เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
2. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนมากถึง 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 ที่ไม่สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายฯ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ในโปรแกรมเอ็นดีเน็ตได้ ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจำนวน 13 แห่ง รองลงมาเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวน 5 แห่ง และที่เหลืออีก 2 แห่ง เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
3. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนมากถึง 17 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.25 ที่ให้ข้อมูลการเชื่อมต่อไม่ครบถ้วน ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีจำนวน 10 แห่ง

รองลงมาเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวน 5 แห่ง และอีก 2 แห่ง เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

4. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพียง 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.25 ที่สามารถสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ในโปรแกรมเอ็นดีไนต์ได้ ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวน 10 แห่ง นอกนั้นที่เหลือ 3 แห่ง เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

5. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพียง 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.25 ที่สืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้เฉพาะภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวน 4 แห่ง ที่เหลืออีก 1 แห่งเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ทั้งนี้ จากผลการสำรวจ ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาใช้สร้างแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ทั้งหมด 20 แฟ้ม โดยจำแนกเป็นแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายๆ ที่สามารถสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ จำนวน 15 แฟ้ม ตามตาราง 7 และแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายๆ ที่สามารถสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้เฉพาะภาษาอังกฤษ จำนวน 5 แฟ้ม ตามตาราง 8 ดังต่อไปนี้

ตาราง 7 แฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายๆ (สืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ)		
	ชื่อห้องสมุด	ชื่อแฟ้มข้อมูล (Connection Files)
1.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	BSRU
2.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	BRU
3.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	KKU
4.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	MFU
5.	หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	MCU
6.	สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	NIDA_Book NIDA_Article
7.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	SNRU
8.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	SWUP
9.	หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรักษ์	SWUO

10.	สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	STOU
11.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	SUT
12.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ	TSU
13.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	TU_Book TU_Article

ตาราง 8 เพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ (สืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้เฉพาะภาษาอังกฤษ)		
	ชื่อห้องสมุด	ชื่อแฟ้มข้อมูล (Connection Files)
1.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	KU
2.	สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง	KMITL
3.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี	KMUTT
4.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง	RU
5.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี	TRU

จากตาราง 7 และ 8 ข้างต้น เพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ของห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 18 แห่ง มีรายละเอียดข้อมูลที่ใช้สร้างเพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อ
เครือข่ายฯ ดังรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 ข้อมูลสำหรับสร้างเพิ่มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ						
ชื่อ ห้องสมุด (Library Name)	ชื่อโปรแกรม ห้องสมุด (System Name)	ชื่อเครื่องแม่ข่าย (Server)	ที่อยู่ของเครื่องแม่ข่ายหรือ ไอพีแอดเดรส (Server Address)	ฐานข้อมูล (Database)	ชื่อฐานข้อมูล (Database Name)	ช่องทาง (Port ID)
BRU	VTLS	Sunfire 210	opac.bru.ac.th	vtls01	default	1111
BSRU	VTLS	book.bsru.ac.th	book.bsru.ac.th	vtls	default	1111
KKU	Innopac	kkulib.kku.ac.th	kkulib.kku.ac.th	innopac	innopac	210

KMITL	Innopac	161.246.37.11	161.246.37.11	innopac	innopac	210
KMUTT	Innopac	kmittlib.lib.kmutt.ac.th	kmittlib.lib.kmutt.ac.th	innopac	innopac	210
KU	Innopac	158.108.80.5	158.108.80.5	innopac	innopac	210
MCU	VTLS	Sun Fire V240	vtls.mcu.ac.th	vtls01	default	1111
MFU	VTLS	lib.mfu.ac.th	lib.mfu.ac.th	vtls	default	1111
NIDA	Horizon (Book)	202.28.16.20	202.28.16.20	horizon	nida	210
	Horizon (Thai Journal Index)	library1.nida.ac.th	library1.nida.ac.th	horizon	nida	210
RU	Innopac	library.lib.ru.ac.th	library.lib.ru.ac.th	innopac	innopac	210
SNRU	VTLS	202.29.24.61	202.29.24.61	clas01	default	1111
STOU	VTLS	202.28.103.52	202.28.103.52	vtls	default	1111
SUT	Horizon	203.158.6.4	203.158.6.4	horizon	hzndb	210
SWUO	Horizon	okdb	okipac.swu.ac.th	horizon	hzndb	210
SWUP	Horizon	lib.swu.ac.th	library.swu.ac.th	horizon	hzndb	210
TRU	Horizon	library.tru.ac.th	library.tru.ac.th	horizon	hzndb	210
TSU	Horizon	lib.tsu.ac.th	lib.tsu.ac.th	horizon	hzndb	210
TU	Horizon (Book)	search.library.tu.ac.th	search.library.tu.ac.th	horizon	hzndb	210
	Horizon (Thai Journal Index)	index.library.tu.ac.th	index.library.tu.ac.th	horizon	hzndb	210

จากตาราง 9 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้ง 18 แห่งมีชื่อเต็ม ดังตาราง 10

ตาราง 10 ชื่อเต็มของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	
ชื่อย่อ	ชื่อเต็ม
BRU	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (Buriram Rajabhat University, Academic Resource Center & Information Technology, Buriram Province)
BSRU	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา (Bansomdej Chaopraya Rajabhat University, Academic Resource Center & Information Technology, Bangkok)
KKU	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Khon Kaen University, Instructional Resources Center, Khon Kaen Province)
KMITL	สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (King Mongkut's Institute of Technology, Chaokhun Taharn Lan Krabang, Central Library, Bangkok)
KMUTT	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (King Mongkut's University of Technology, Thonburi, Library and Documentation Center, Bangkok)
KU	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Kasetsart University, Main Library, Bangkok)
MC	หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Mahachulalongkorn Rajwittayalai University, Central Library, Bangkok)
MFU	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (Mae Fah Luang University, the Learning Resources and Education Media Center, Chaingrai Province)
NIDA	สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (National Institute of Development Administration (NIDA), Library and Information Center, Bangkok)
RU	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง (Ramkhamhaeng University Library, Bangkok)

SNRU	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (Sakon Nakhon Rajabhat University, Academic Resource Center & Information Technology, Sakon Nakhon Province)
STOU	สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (Sukhothai Thammathirat Open University, Office of Documentation and Information, Nonthaburi Province)
SUT	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (Suranaree University of Technology, The Center for Library Resources and Educational Media, Nakhon Ratchasima Province)
SWUO	หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ (Srinakharinwirot University, Ongkharak Library, Nakhonnayok Province)
SWUP	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) (Srinakharinwirot University, Central Library, Bangkok)
TRU	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (Thepatri Rajabhat University, Academic Resource Center & Information Technology, Lopburi Province)
TSU	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ (Taksin University Library, Songkla Province)
TU	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Thammasat University Library, Bangkok)

นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยยังพบปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ในปัจจุบัน ห้องสมุดส่วนใหญ่จะใส่ข้อมูลการพิมพ์ครั้งที่ 1 ในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ดังนั้นเวลาถ่ายโอนมา จะได้ข้อมูลในส่วนนี้ด้วย ซึ่งตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้ใส่เฉพาะการพิมพ์ครั้งที่ 2 ขึ้นไป ทำให้เสียเวลาลบข้อมูล

2. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่สามารถเชื่อมต่อได้ จำนวน 18 แห่งนั้น ปรากฏว่าทุกแห่งใช้มาตรฐานมาร์ค (MARC) ในการสร้างข้อมูลบรรณานุกรม จากการวิจัย พบว่า การถ่ายโอนข้อมูลยังไม่ถูกต้องหรือสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลบรรณานุกรมของวัสดุภาษาไทย ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูล Tag 008 ในส่วนที่เป็นปีพิมพ์ ห้องสมุดส่วนใหญ่ใส่ปี พ.ศ.

ทั้งนี้ โปรแกรมเอ็นดีไนต์ไม่สามารถรองรับปี พ.ศ. ทำให้ไม่สามารถถ่ายโอนข้อมูลในส่วนนี้ได้ ผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยการปรับแก้โครงสร้างการถ่ายโอนในแฟ้มเชื่อมต่อเครือข่ายฯ โดยปรับใช้ข้อมูลใน Tag 260 ให้ถ่ายโอนไปไว้ที่รายการไนต์ ผู้ใช้สามารถนำไปปรับเปลี่ยนแก้ไขในภายหลังได้ อย่างไรก็ตาม มีห้องสมุดเพียง 2 แห่งเท่านั้น ที่ใส่ข้อมูลเป็น ปี ค.ศ. คือ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2.2 แฟ้มเชื่อมต่อเครือข่ายฯ มีโครงสร้างข้อมูลมาร์คไม่ครบถ้วน ขาดข้อมูล

บางรายการที่มีประโยชน์ต่อการวิจัย เช่น Tag 040 ชื่อห้องสมุด, Tag 246 ชื่อเรื่องอื่น ๆ, Tag 505 สารบัญ, Tag 856 การเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ผู้วิจัยได้ทดลองสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูล ประกอบกับได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ให้ปรับปรุงโครงสร้างข้อมูลมาร์คในแฟ้มเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ให้สามารถถ่ายโอนข้อมูลได้ครบถ้วนมากที่สุด

3. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐใส่ข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้ผู้ถ่ายโอนข้อมูล ได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือขาดข้อมูลสำคัญบางส่วนไป เช่น

3.1 จังหวัดหรือชื่อเมืองที่พิมพ์และชื่อสถาบันที่รับผิดชอบในการพิมพ์

พบว่า บางห้องสมุดไม่ใส่ข้อมูลเหล่านี้ในรายการบรรณานุกรมของปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์

3.2 ชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องภาษาอังกฤษของปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์

หรือสารนิพนธ์ที่เรียบเรียงเป็นภาษาไทย พบว่า ห้องสมุดบางแห่งใส่แต่ชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น บางแห่งใส่ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษด้วย แต่ไม่ใส่ชื่อผู้แต่งที่เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้เกิดปัญหาสำหรับผู้เขียนบทความหรือทำวิจัยเป็นภาษาอังกฤษ จะต้องเสียเวลาค้นหาชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องภาษาอังกฤษจากแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ เพิ่มเติม

4. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐใส่ข้อมูล

ไม่ถูกต้อง เช่น สะกดคำไม่ถูกต้อง ทำให้ได้รับข้อมูลผิดพลาด ผู้ใช้ต้องเสียเวลาตรวจตัวสะกดและแก้ไขข้อมูล

5. การถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมของบทความวารสารภาษาไทยไม่ถูกต้อง

ตามรูปแบบ กล่าวคือ ในส่วนที่เป็นชื่อวารสาร ปีที่ ฉบับที่ และหน้า จะปรากฏอยู่ในรายการไนต์ ผู้วิจัยได้ปรับแก้โครงสร้างข้อมูลมาร์คในแฟ้มเชื่อมต่อเครือข่ายฯ สามารถปรับแก้ไขให้ชื่อวารสารถูกถ่ายโอนไปยังรายการชื่อวารสารได้ถูกต้อง แต่สำหรับ ปีที่ ฉบับที่ และหน้า ไม่สามารถปรับหรือแก้ไขได้ ต้องแก้ไขแต่ละรายการหลังจากโอนมาแล้ว แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ การถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมของบทความวารสารภาษาต่างประเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ ปรากฏว่า การถ่ายโอนจากฐานข้อมูลออนไลน์สามารถดึงข้อมูลบรรณานุกรมของบทความมาได้ครบถ้วนและถูกต้อง

6. การถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลออนไลน์ที่ชื่อว่า ProQuest

พบว่า ข้อมูลบรรณานุกรมของปริญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ จะไม่ปรากฏชื่อสาขาหรือวิชาเอก และไม่ปรากฏชื่อหน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบ แต่จะปรากฏเฉพาะชื่อปริญญา ชื่อเมือง

และเชื่อมมหาวิทยาลัยเท่านั้น ทำให้ผู้ใช้ต้องค้นหาสาขาวิชาและชื่อหน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบจากหน้าปกของตัวเล่ม เอกสารฉบับเต็ม หรือจากแหล่งต่าง ๆ เพิ่มเติม

7. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างการเริ่มพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติและยังไม่พร้อมที่จะเปิดบริการสืบค้นผ่านมาตรฐาน Z39.50

8. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบางแห่งยังไม่ตระหนักถึงประโยชน์ของการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 แต่เข้าใจว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญควรเก็บเป็นความลับหรือไม่ควรเผยแพร่ เช่น เลขไอพีแอสเดรส (IP Address) ชื่อฐานข้อมูล เป็นต้น ห้องสมุดบางแห่งปิดช่องทางการเข้าออกของการเชื่อมต่อ (Port) หรือติดตั้งไฟร์วอลล์ (Firewall) ป้องกันอย่างเข้มแข็งมาก ทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดไม่สามารถเชื่อมต่อ สืบค้น หรือถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมตามที่ต้องการได้

9. มหาวิทยาลัยบางแห่งไม่เปิดช่องทางการเข้าออกของการเชื่อมต่อสำหรับการใช้เครือข่ายไร้สาย (Wireless Network) ทำให้ผู้ใช้โปรแกรมเอ็นดีไนด์ไม่สามารถสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้

ประโยชน์และการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัย ผู้ใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตบัณฑิตศึกษา มีความเห็นว่า โปรแกรมเอ็นดีไนด์มีประโยชน์เมื่อต่อผู้ใช้ที่ไม่มีพื้นฐานในการจัดทำหรือสร้างรายการบรรณานุกรม เนื่องจากโปรแกรมเอ็นดีไนด์สามารถจัดเก็บข้อมูลบรรณานุกรมได้เป็นจำนวนมาก ทั้งจากวิธีการถ่ายโอนข้อมูลจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และถ่ายโอนข้อมูลจากเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศ รวมทั้ง จากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดในต่างประเทศ นอกจากนี้ยังสามารถสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยไม่ต้องเสียเวลาพิมพ์รายการบรรณานุกรมที่ละรายการ อีกทั้งยังสามารถเชื่อมต่อและทำงานร่วมกับโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ดไปพร้อม ๆ กันได้ ช่วยให้ประหยัดเวลาในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการทำวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ ในขณะเดียวกัน นิสิตระดับปริญญาตรีของทุกคณะวิชาหรือทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก็สามารถนำไปใช้ในการทำรายงานและโครงการต่าง ๆ ได้ด้วย

ในส่วนของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิพนธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับประโยชน์ในแง่ของการนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในบทที่ 10 ว่าด้วยเรื่อง “อัญภาษา การอ้างอิง และบรรณานุกรม” ของรายวิชาศึกษาทั่วไป บส 101 ทักษะการรู้สารสนเทศ (LIS101 Information Literacy Skills) ซึ่งนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ทุกคนต้องลงทะเบียนเรียนและสอบผ่านรายวิชานี้ มีจำนวนทั้งหมดประมาณ 4,000 คน ต่อปี

สำหรับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับประโยชน์ทางอ้อม คือ ถ้านิสิตบัณฑิตศึกษานำผลการวิจัยไปใช้อย่างแพร่หลาย จะช่วยลดภาระในการตรวจสอบรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมหรือการอ้างอิงในปริญาานิพนธ์และสารนิพนธ์ได้อย่างมาก

ส่วนกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถช่วยลดภาระของห้องสมุดในการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการเขียนบรรณานุกรมหรือการอ้างอิง

สุดท้าย มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในประเทศไทยสามารถนำรูปแบบบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งการเชื่อมต่อเครือข่ายการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดจากผลงานวิจัยนี้ไปใช้หรือพัฒนาต่อได้ในอนาคต

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเน้นประเภทสิ่งพิมพ์และวัสดุต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งการศึกษาแนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศไทย จำนวนทั้งหมด 80 แห่ง โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. แนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50

1. รูปแบบบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จาก “คู่มือการจัดทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2547 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสร้างรูปแบบบรรณานุกรมที่เหมาะสมตามแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เวอร์ชัน 9.0 ทำให้ได้รูปแบบบรรณานุกรมจำนวน 2 รูปแบบ คือ

1. **SWU Thai** ใช้สำหรับการสร้างบรรณานุกรมวัสดุภาษาไทย

2. **SWU English** ใช้สำหรับการสร้างบรรณานุกรมวัสดุภาษาอังกฤษ

ทั้ง 2 รูปแบบ ใช้กับการอ้างอิงวัสดุได้หลากหลาย ทั้งหมด 12 ประเภท ดังนี้

1. Audiovisual Material หมายถึง สื่อทัศนวัสดุ เช่น ภาพยนตร์ ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง วิดิทัศน์ แผ่นที่ เทปตลับ แผ่นเสียง แผ่นซีดี

2. Book หมายถึง หนังสือในรูปสิ่งตีพิมพ์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สิ่งพิมพ์ที่ไม่พิมพ์เผยแพร่หรือพิมพ์ไม่เป็นเล่ม เช่น เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน แผ่นพับ Sheets

3. Book Section หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นการรวมบทความหรือรวมเรื่องในเล่มเดียวกัน ได้แก่ สารานุกรม รวมบทความวิชาการ รวมบทความย่อปฏิญานิพนธ์ เอกสารประกอบการประชุม หนังสืองานศพ เป็นต้น โดยอ้างอิงเพียงบางเรื่อง บางบทหรือบางตอน

4. Edited Book หมายถึง หนังสือที่แปลจากภาษาต่างประเทศ

5. Electronic Article หมายถึง บทความจากวารสารและหนังสือพิมพ์ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Journal or E-Newspaper)

6. Electronic Source (Web Page) หมายถึง แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเว็บไซต์ เว็บเพจ และโฮมเพจ

7. Film or Broadcast หมายถึง รายการวิทยุและโทรทัศน์

8. Journal Article หมายถึง บทความวารสารในรูปสิ่งตีพิมพ์

9. Legal Rule or Regulation หมายถึง ราชกิจจานุเบกษา และเอกสารทางกฎหมาย

10. Newspaper Article หมายถึง บทความหนังสือพิมพ์ในรูปสิ่งตีพิมพ์

11. Personal Communication หมายถึง การสัมภาษณ์

12. Thesis หมายถึง วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ ทั้งในรูปสิ่งตีพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์มากที่สุด ด้วยความร่วมมือและช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญจากสำนักหอสมุดกลางและบัณฑิตวิทยาลัย ตลอดจนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ในการทดลองใช้และการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบให้ถูกต้องครบถ้วนมากที่สุด สุดท้ายผู้วิจัยตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ที่สุด

จากการวิจัยพบว่า ทั้งรูปแบบ SWU Thai และ SWU English สามารถรองรับการสร้างบรรณานุกรมในรูปแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ค่อนข้างมาก ยกเว้นวัสดุอ้างอิง 2 ประเภทที่ไม่รองรับ คือ วัสดุย่อส่วนและฐานข้อมูลซีดีรอม ซึ่งเป็นวัสดุที่ล้าสมัยและมีการใช้ไม่แพร่หลาย ทั้งนี้ ในการใช้รูปแบบทั้ง 2 รูปแบบนั้น ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงการใส่เครื่องหมายวรรคตอนใด ๆ ผู้ใช้เพียงแต่เรียนรู้ลักษณะของข้อมูลและวิธีการใส่ข้อมูลที่ต้องการเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า ยังคงมีข้อจำกัดในการใช้รูปแบบ SWU Thai และ SWU English ดังนี้

1. ในรายการชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ไม่สามารถแปลงอักษรย่อเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ได้ ให้แก้ปัญหาโดยพิมพ์แก้ไขเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ด

2. ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาฝรั่งเศส โปรแกรมไม่สามารถแยกได้ว่าคำใดเป็นบุพบท คำสันธาน หรือคำนำหน้านาม ทั้งนี้ โปรแกรมจะแปลงอักษรตัวแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ ดังนั้นให้แก้ปัญหาโดยพิมพ์แก้ไขเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ด

3. การลงรายการชื่อวารสารและชื่อหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องพิมพ์ให้ถูกต้อง กล่าวคือ ให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะอักษรตัวแรกของคำสำคัญ เนื่องจากโปรแกรมไม่สามารถแปลงให้ได้ แต่ถ้าเป็นการถ่ายโอนข้อมูลมาจากฐานข้อมูลออนไลน์ ปรากฏว่าข้อมูลถูกต้องสมบูรณ์

สามารถนำไปใช้ได้ทันที โดยไม่ต้องแก้ไข

4. การลงรายการชื่อผู้แต่งสำหรับหนังสือแปล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ ตามรูปแบบที่ถูกต้อง ต้องใส่นามสกุลก่อนแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค แล้วจึงตามด้วยชื่อต้น แต่โปรแกรมไม่สามารถลงรายการได้ถูกต้อง ให้แก้ปัญหาโดยใส่เครื่องหมายจุลภาคหลังนามสกุล เมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ด

5. การใช้คำสั่ง Insert Selected Citation(s) ควบคู่กับโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด พบว่าไม่สามารถใช้ได้สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายการบรรณานุกรมภาษาไทย ผู้ใช้ต้องแก้ไข หลายแห่ง และใช้เวลาค่อนข้างมาก ให้หลีกเลี่ยงไปใช้คำสั่ง Copy Formatted แทน

6. การใช้คำสั่ง Copy Formatted ควบคู่กับโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้คำสั่ง Insert Selected Citation(s) นั่นคือ ไม่สามารถจัดเรียงรายการ บรรณานุกรมได้ถูกต้องเต็มร้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการบรรณานุกรมภาษาไทย ดังนั้นให้แก้ปัญหาโดยตรวจสอบและจัดเรียงรายการบรรณานุกรมใหม่เมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ดแล้ว

7. การพิมพ์หรือแก้ไขข้อมูลทำให้เกิดช่องว่างที่ท้ายข้อมูลรายการนั้น ๆ ซึ่งมีผลต่อการเว้นระยะและเครื่องหมายวรรคตอนที่ไม่ถูกต้อง ให้แก้ปัญหาโดยลบช่องว่าง ที่ส่วนท้ายของข้อมูลรายการนั้นออกไป

8. ถ้ารายการบรรณานุกรมมีความยาวมากกว่า 1 บรรทัด โปรแกรมไม่สามารถ ตัดคำท้ายบรรทัดได้ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชื่อเฉพาะ ให้แก้ปัญหาโดยปรับแก้ไข เมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ดแล้ว

9. โปรแกรมไม่รองรับการสร้างบรรณานุกรมของวัสดุย่อส่วน ให้แก้ปัญหา โดยเลือกใช้รูปแบบตามรูปแบบวัสดุเดิมที่แปลงมา แล้วให้พิมพ์แก้ไขเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ด โดยให้ใส่ประเภทของวัสดุย่อส่วนกำกับไว้ในวงเล็บตามหลังรายการชื่อเรื่อง

10. โปรแกรมไม่รองรับการสร้างบรรณานุกรมของฐานข้อมูลซีดีรอม ให้แก้ปัญหา โดยเลือกใช้รูปแบบตามรูปแบบวัสดุเดิมที่แปลงมา แล้วให้พิมพ์แก้ไขเมื่ออยู่ในเอกสารเวิร์ด โดยเติมต่อท้ายด้วยคำว่า Retrieved from แล้วตามด้วยชื่อฐานข้อมูลซีดีรอม พร้อมช่วงปี หรือเลขทะเบียน แต่ในขณะที่ ปรินทูนีพจน์จากฐานข้อมูลซีดีรอมของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้ใช้รูปแบบบรรณานุกรมของปรินทูนีพจน์อิเล็กทรอนิกส์

2. แนวทางการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50

ห้องสมุดในประเทศไทยยังไม่มีมีการสร้างหรือพัฒนาการเชื่อมต่อเครือข่ายฐานข้อมูล ทรัพยากรสารสนเทศขึ้นใช้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการสำรวจข้อมูลสำหรับการสร้างแฟ้มข้อมูล การเชื่อมต่อเครือข่ายฯ จากเว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้งส่งแบบสำรวจ ขอบข้อมูลจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้งสิ้น 80 แห่ง ผลการสำรวจพบว่า

1. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนมากที่สุดถึง 25 แห่ง (31.25%)
ที่ยังไม่พร้อมเปิดให้บริการการสืบค้นโดยใช้มาตรฐาน Z39.50
2. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนมากถึง 20 แห่ง (25%)
ที่ไม่สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายฯ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ในโปรแกรมเอ็นดีไนต์ได้
3. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวนมากถึง 17 แห่ง (21.25%)
ที่ให้ข้อมูลการเชื่อมต่อไม่ครบถ้วน
4. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพียง 13 แห่ง (16.25%) ที่สามารถสืบค้น
และถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ในโปรแกรม
เอ็นดีไนต์ได้ ทั้งนี้ปรากฏว่า ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวนถึง 10 แห่ง
5. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพียง 5 แห่ง (6.25%) ที่สืบค้นและถ่ายโอน
ข้อมูลบรรณานุกรมได้เฉพาะภาษาอังกฤษ และส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ
มีจำนวนถึง 4 แห่ง

จากผลการสำรวจ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาใช้สร้างแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่าย
ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ทั้งหมด 20 แฟ้ม โดยจำแนกเป็นแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อ
เครือข่ายฯ ที่สามารถสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
จำนวน 15 แฟ้ม และแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ที่สามารถสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูล
บรรณานุกรมได้เฉพาะภาษาอังกฤษ จำนวน 5 แฟ้ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ที่สืบค้น/ถ่ายโอนได้ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ จำนวน 15 แฟ้ม		
	ชื่อห้องสมุด	ชื่อแฟ้มข้อมูล (Connection Files)
1.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	BSRU
2.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์	BRU
3.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	KKU
4.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	MFU
5.	หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	MCU
6.	สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	NIDA_Book NIDA_Article
7.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร	SNRU

8.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	SWUP
9.	หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์	SWUO
10.	สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	STOU
11.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	SUT
12.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ	TSU
13.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	TU_Book TU_Article

แฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ที่สืบค้น/ถ่ายโอนข้อมูลได้เฉพาะภาษาอังกฤษ จำนวน 5 แฟ้ม		
	ชื่อห้องสมุด	ชื่อแฟ้มข้อมูล (Connection Files)
1.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	KU
2.	สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง	KMITL
3.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี	KMUTT
4.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง	RU
5.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี	TRU

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองเชื่อมต่อเครือข่าย สืบค้นและถ่ายโอนข้อมูล
บรรณานุกรม ตลอดจนนำเสนอการใช้แฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญและนิสิต
ระดับบัณฑิตศึกษากลุ่มเดียวกันได้ทดลองใช้และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง หลังจากนั้น ผู้วิจัย
ได้นำผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแฟ้มข้อมูลการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ
พร้อมทั้งทดลองใช้และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม จากการวิจัย ยังพบปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเชื่อมต่อเครือข่ายฯ
โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 มีดังนี้

1. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ส่วนใหญ่จะใส่ข้อมูลการพิมพ์ครั้งที่ 1 ดังนั้นเวลาถ่ายโอนมา จะได้ข้อมูลในส่วนนี้ด้วย
ทำให้เสียเวลาในการลบออก

2. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จะใช้มาตรฐานมาร์คในการสร้างข้อมูลบรรณานุกรม ซึ่งพบว่า การถ่ายโอนข้อมูลยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลบรรณานุกรมของวัสดุภาษาไทย เนื่องจากข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง หรือใส่ข้อมูลผิดที่

3. โปรแกรมไม่รองรับการถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมของบทความวารสาร ภาษาไทยจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทำให้ข้อมูลที่ถ่ายโอนอยู่ผิดที่ผิดทาง

4. การถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลออนไลน์ที่ชื่อว่า ProQuest ซึ่งเป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรมของปริญาานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ จะไม่ปรากฏชื่อสาขาหรือวิชาเอก และชื่อหน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบ ผู้ใช้ต้องค้นหาสาขาวิชาและชื่อหน่วยงานย่อย จากแหล่งต่าง ๆ เพิ่มเติม

5. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างการเริ่มพัฒนาระบบ ห้องสมุดอัตโนมัติและยังไม่พร้อมที่จะเปิดบริการสืบค้นผ่านมาตรฐาน Z39.50

6. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบางแห่งยังไม่ตระหนักถึงประโยชน์ของการเชื่อมต่อเครือข่ายๆ โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 แต่เข้าใจว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญ ควรเก็บเป็นความลับหรือไม่ควรเผยแพร่ ห้องสมุดบางแห่งปิดช่องทางการเข้าออกของการเชื่อมต่อ หรือติดตั้งไฟร์วอลล์ป้องกันอย่างเข้มแข็ง ผู้ใช้ห้องสมุดไม่สามารถเชื่อมต่อ สืบค้น หรือถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมตามที่ต้องการได้

7. มหาวิทยาลัยบางแห่งไม่เปิดช่องทางการเข้าออกของการเชื่อมต่อ สำหรับการใช้เครือข่ายไร้สาย ทำให้ผู้ใช้โปรแกรมเอ็นดีไนด์ไม่สามารถสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้

ส่วนประโยชน์และการนำผลการวิจัยไปใช้ พบว่า

1. โปรแกรมเอ็นดีไนด์มีประโยชน์มากสำหรับผู้ที่เป็นนิสิตบัณฑิตศึกษา เนื่องจากโปรแกรมสามารถช่วยจัดเก็บข้อมูลบรรณานุกรมได้จำนวนมาก โดยการถ่ายโอนข้อมูลจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดต่าง ๆ ทั้งในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศและสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ ตลอดจนสามารถสืบค้นและถ่ายโอนข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ช่วยให้ประหยัดเวลาในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการทำปริญาานิพนธ์และสารนิพนธ์ ในขณะเดียวกัน นิสิตระดับปริญาตรีของทุกคณะวิชาหรือทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ก็สามารถนำไปใช้ในการทำรายงานและโครงการต่าง ๆ ได้

2. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับประโยชน์ในแง่ของการนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ในรายวิชาศึกษาทั่วไป บส 101 ทักษะการรู้สารสนเทศ ซึ่งนิสิตระดับปริญาตรี ชั้นปีที่ 1 ทุกคนต้องเรียน มีจำนวนทั้งหมดประมาณ 4,000 คน ต่อปี

3. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสามารถลดภาระในการตรวจสอบรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมหรือการอ้างอิงในปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์
4. กลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสามารถลดภาระของห้องสมุดในการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการเขียนบรรณานุกรมหรือการอ้างอิง
5. มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในประเทศไทยสามารถนำรูปแบบบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งการเชื่อมต่อเครือข่ายการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดจากผลงานวิจัยนี้ไปใช้หรือพัฒนาต่อไปในอนาคต

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการวิจัยนี้ยึดแนว “คู่มือการจัดทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2547 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการสร้างรูปแบบบรรณานุกรมที่เหมาะสมซึ่งสามารถใช้กับโปรแกรมเอ็นดีโนต เวอร์ชัน 9.0 หรือใหม่กว่านี้ ผลการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจำนวน 2 รูปแบบ คือ SWU Thai และ SWU English ซึ่งสามารถใช้กับการอ้างอิงวัสดุได้ทั้งหมด 12 ประเภท ผู้ใช้โปรแกรมเอ็นดีโนตสามารถนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ได้ทันที แม้ว่าการใช้โปรแกรมจะมีข้อจำกัดบางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนบรรณานุกรมภาษาไทย แต่ก็สามารถปรับหรือแก้ไขได้ ส่วนข้อดีมีมากเช่นกัน นั่นคือ ช่วยให้เขียนบรรณานุกรมได้รวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น โดยไม่ต้องกังวลถึงเครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังได้ให้ข้อสังเกตที่น่าสนใจเกี่ยวกับการเขียนบรรณานุกรมในรูปแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒไว้ 2 ประเด็น ดังนี้คือ

1. การลงชื่อบรรณาธิการสำหรับสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นการรวมบทความหรือรวมเรื่องในเล่มเดียวกัน ได้แก่ สารานุกรม รวมบทความวิชาการ รวมบทความย่อปฏิญานิพนธ์ เอกสารประกอบการประชุม หนังสืองานศพ เป็นต้น โดยอ้างอิงเพียงบางเรื่อง บางบทหรือบางตอน ปรากฏว่า จาก “คู่มือการจัดทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์” ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้ลงชื่อบรรณาธิการ โดยไม่ต้องใส่คำกริยานำหน้า แต่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าควรใส่คำกริยาก่อนใส่ชื่อ เช่น “บรรณาธิการโดย” หรือ “Edited by”

2. การลงรายการบรรณานุกรมของปฏิญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ที่เรียบเรียงเป็นภาษาอังกฤษ ปรากฏว่า จาก “คู่มือการจัดทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์” ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไม่ได้กำหนดให้ระบุชื่อหน่วยงานย่อยผู้รับผิดชอบ แต่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะว่าควรใส่ชื่อหน่วยงานย่อยผู้รับผิดชอบพร้อมชื่อมหาวิทยาลัย ตัวอย่างเช่น Graduate School, Georgia State University

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นเช่นเดียวกับข้อสังเกตข้อ 1 เนื่องจากทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้แต่งชัดเจนขึ้น แต่ไม่เห็นด้วยกับข้อสังเกตข้อ 2 เนื่องจาก ในปัจจุบันการสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ ProQuest ซึ่งเป็นฐานข้อมูลปฏิญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ จะไม่ปรากฏชื่อสาขาหรือวิชาเอก

และชื่อหน่วยงานย่อยที่รับผิดชอบ แต่จะปรากฏเฉพาะชื่อปริญญา ชื่อเมืองและชื่อมหาวิทยาลัยเท่านั้น ทำให้ผู้ใช้ต้องค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากหน้าปกของตัวเล่ม เอกสารฉบับเต็มหรือจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม ซึ่งทำให้เสียเวลาค่อนข้างมาก บางชื่อเรื่องก็ไม่สามารถหาได้ ดังนั้น ทางมหาวิทยาลัยควรจะคำนึงถึงประเด็นนี้ด้วย และควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การเขียนบรรณานุกรมให้เหมาะสม ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

สำหรับการเขียนบรรณานุกรมนั้น ปรากฏว่า นิสิตนักศึกษา หรือผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือชาวต่างประเทศ มักจะมีปัญหาด้านทักษะในการเขียนบรรณานุกรม เนื่องจากมีกฎระเบียบในการเขียนและรูปแบบการเขียนที่หลากหลาย ดังนั้นการสอนให้รู้จักใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต นับเป็นวิธีหนึ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เขียนบรรณานุกรมได้ถูกต้องมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมสามารถถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ แม้ว่าจะยังไม่สมบูรณ์นัก แต่ก็ช่วยประหยัดเวลาและลดความผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้โปรแกรมก็ยังจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของหนังสือหรือวัสดุที่จะอ้างอิง ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เกี่ยวกับผู้แต่ง ชื่อหนังสือ สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีพิมพ์ เป็นต้น ประกอบกับวิจารณ์ฐานในการตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลที่ต้องการมาสร้างบรรณานุกรม นอกจากนี้ยังรวมถึงการเรียนรู้รูปแบบการลงวันที่ เดือน ปี ในส่วนของปีพิมพ์หรือวันที่สืบค้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคิสส์เลอร์และแวน อุลเลน (Kessler; & Van Ullen. 2005: Online) ที่แนะนำว่า การใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดนั้นยังคงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบบรรณานุกรมที่ถูกต้อง

จากการวิจัย พบว่า โปรแกรมเอ็นดีโน้ตหรือโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมอื่น ๆ ไม่เป็นที่รู้จักนักในเมืองไทย ส่วนใหญ่ไม่เคยได้ยินหรือไม่เคยเรียนรู้โปรแกรมเหล่านี้ มีเพียงกลุ่มนักวิชาการ อาจารย์และนักวิจัยในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพเท่านั้นที่ใช้โปรแกรมเหล่านี้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โปรแกรมเอ็นดีโน้ต เหตุผลหนึ่งที่ไม่แพร่หลายนัก อาจเนื่องมาจาก ไม่สามารถรองรับภาษาไทย ไม่รองรับรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมของสถาบัน และที่สำคัญคือ เป็นโปรแกรมที่จำหน่ายและมีราคาแพง นอกจากนี้ยังพบว่าโปรแกรมเอ็นดีโน้ตเป็นโปรแกรมที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ เนื่องจากมีรายละเอียดสำคัญจำนวนมากที่ช่วยในการจัดการบรรณานุกรม ประกอบกับเป็นโปรแกรมต่างประเทศ จึงไม่สามารถนำมาใช้กับภาษาไทยได้สมบูรณ์ ผู้ใช้โปรแกรมต้องนำมาปรับให้เข้ากัน แต่ถ้ามีผู้เชี่ยวชาญแนะนำหรืออบรมการใช้โปรแกรม ก็จะช่วยให้ผู้ใช้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น รวมทั้งทำให้เกิดความคุ้นเคยกับโปรแกรมและมีกำลังใจในการใช้โปรแกรม อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจมากคือ หากผู้ใช้ได้รับการอบรมแล้ว แต่ไม่นำไปใช้ ก็จะลืมเลือนและไม่เกิดความคุ้นเคยกับโปรแกรมแล้วก็เลิกใช้ไปโดยปริยาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่ไม่มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์หรือไม่คุ้นเคยกับการใช้คอมพิวเตอร์

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ทางมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ควรกำหนดรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมให้เป็นไปตามรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่เป็นสากล ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้นิสิตนักศึกษา และคณาจารย์สามารถใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมของต่างประเทศได้ง่ายขึ้น อีกทั้งช่วยให้ผู้ที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้ทันที โดยไม่ต้องเรียนรู้ใหม่ และถ้าเป็นไปได้ ทางมหาวิทยาลัยควรจัดหาโปรแกรมเอ็นดีไนด์หรือโปรแกรมจัดการบรรณานุกรมอื่น ๆ มาให้บริการตามหน่วยงานของมหาวิทยาลัย เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ และบัณฑิตวิทยาลัย นอกจากนี้ควรสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการบรรณานุกรมไว้ในรายวิชาวิธีวิจัยหรือรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่ตรงกับงานวิจัยของโกรเดน (Krooden. 2004: Online) ที่เห็นว่าการจัดการบรรณานุกรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของการรู้สารสนเทศ ดังนั้นจึงกำหนดให้สอนในรายวิชาทักษะสารสนเทศการวิจัยสำหรับนิสิตระดับปริญญาโท และที่สำคัญคือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรจะเป็นผู้นำในการส่งเสริมการใช้โดยจัดอบรมให้แก่ผู้ใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อีสท์ (East. 2003: Online) ที่พบว่า ในประเทศออสเตรเลีย ห้องสมุดสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ใช้ห้องสมุดให้ใช้โปรแกรมเอ็นดีไนด์อย่างกว้างขวาง โดยจัดเป็นหลักสูตรฝึกอบรมแบบเข้มข้นสำหรับผู้ใช้ห้องสมุด ซึ่งกำหนดเวลาที่ใช้ในการอบรมประมาณ 2 ถึง 3 ชั่วโมง เช่นเดียวกับ คีส์เลอร์และแวน อูลเลน (Kessler; & Van Ullen. 2005: Online) ซึ่งพบว่า ในต่างประเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่นิยมส่งเสริมให้ผู้ใช้ห้องสมุดใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมที่หลากหลาย และนิยมจัดฝึกอบรมการใช้โปรแกรมให้กับนิสิตและคณาจารย์ของสถาบันด้วย

นอกจากนี้ ในสภาพปัจจุบัน ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นแหล่งรวมทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อีกทั้งพบว่าภาษาไทยเป็นอุปสรรคหนึ่งที่ทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากขึ้นในการพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำการรชนีช่วยค้น จากการวิจัย พบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพียง 13 แห่ง จากจำนวนทั้งหมด 80 แห่ง หรือร้อยละ 16.25 ที่สามารถสืบค้นบรรณานุกรมภาษาไทยได้โดยใช้มาตรฐาน Z39.50 ผ่านโปรแกรมเอ็นดีไนด์ และส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ทำให้ไม่พร้อมที่จะเปิดบริการสืบค้นผ่านมาตรฐาน Z39.50 อีกทั้งยังพบว่า ห้องสมุดบางแห่งไม่ตระหนักถึงประโยชน์ของการเชื่อมต่อเครือข่ายผ่านมาตรฐาน Z39.50 หรือเห็นว่าเป็นนโยบายของหน่วยงานที่จะต้องเก็บข้อมูลเป็นความลับ ไม่ควรเผยแพร่ นอกจากนี้ ยังพบว่ามหาวิทยาลัยบางแห่งปิดช่องทางการเข้าออกของข้อมูลถ่ายโอนหรือติดตั้งไฟร์วอลล์ป้องกันจนผู้ใช้ห้องสมุดไม่สามารถเชื่อมต่อได้ และมีบางแห่งไม่เปิดช่องทางการเข้าออกของการเชื่อมต่อสำหรับการใช้เครือข่ายไร้สาย ทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดไม่สามารถสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ห้องสมุดสมควรจะเป็นหน่วยงานที่ประสานงานกับสำนักคอมพิวเตอร์หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนดนโยบายและเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับมาตรฐาน Z39.50 แก่บุคลากรในหน่วยงาน ตลอดจนร่วมมือร่วมใจกันในการแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงและสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งติดตามดูแลการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดอื่น ๆ ในเครือข่ายฯ ผ่านมาตรฐาน Z39.50 ตลอดจนปรับปรุงมาตรฐาน Z39.50 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ จากผลการวิจัยของอีสท์ (East. 2003: Online) ได้ยืนยันว่า การใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมโดยผ่านมาตรฐาน Z39.50 ก่อนข้างมีประโยชน์ต่อนักวิจัย และอีสท์ยังได้เสนอแนะให้ห้องสมุดปรับปรุงประสิทธิภาพของมาตรฐาน Z39.50 ให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแม็กเกียชิน (McGeachin. 2004: Online) ที่พบว่า ปัจจุบัน นักวิชาการและนักวิจัยนิยมใช้โปรแกรมจัดการบรรณานุกรมในการสืบค้นและเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ส่วนเรื่อง การถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ยังไม่สามารถถ่ายโอนข้อมูลได้ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลบรรณานุกรมของหนังสือและวัสดุภาษาไทย แม้ว่าปัจจุบันนี้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่จะใช้มาตรฐานมาร์คในการสร้างข้อมูลบรรณานุกรม แต่ปรากฏว่า ยังขาดความร่วมมือหรือประสานงานในเรื่องข้อตกลงและหลักเกณฑ์ในการสร้างข้อมูลบรรณานุกรมตามมาตรฐานมาร์ค ทำให้ห้องสมุดแต่ละแห่งพิจารณาเลือกข้อมูลและ Tag ที่จะใส่ข้อมูลแตกต่างกันไป แม้ว่าจะเป็นข้อมูลเดียวกันหรือข้อมูลที่เหมือนกัน ดังเช่นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่ใส่ปี พ.ศ. ใน Tag 008 สำหรับหนังสือหรือวัสดุภาษาไทย ในขณะที่ มีเพียง 2 แห่งเท่านั้น ที่ใส่ข้อมูลเป็น ปี ค.ศ. คือ สำนักบรรณสารสนเทศมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ ปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ที่เรียบเรียงเป็นภาษาไทย ห้องสมุดบางแห่งใส่แต่ชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น บางแห่งใส่ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษด้วย แต่ไม่ใส่ชื่อผู้แต่งที่เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้เกิดปัญหาสำหรับผู้ที่เขียนบทความหรือทำวิจัยเป็นภาษาอังกฤษ จะต้องเสียเวลาค้นหาชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องภาษาอังกฤษจากแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ เพิ่มเติม ดังนั้น ทางห้องสมุดควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังในเรื่องการกำหนดการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐานมาร์คให้เป็นแนวเดียวกันทั้งประเทศ ในขณะเดียวกัน ควรสอบถามหรือใช้วิธีวิจัยเพื่อให้ทราบถึงความต้องการของผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีต่อข้อมูลบรรณานุกรม

อย่างไรก็ตาม เป็นการจุดประกายที่น่ายินดียิ่ง เมื่อห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเริ่มพัฒนาความร่วมมือในการสร้างฐานข้อมูลบรรณานุกรมร่วมกัน หรือที่รู้จักกันดีในนามสหบรรณานุกรม ตลอดจนร่วมกันศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับมาตรฐานมาร์ค อันจะส่งผลให้

การแลกเปลี่ยนข้อมูลมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการสร้างฐานข้อมูล
 บรรณานุกรมที่ถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างข้อมูล
 บรรณานุกรมซ้ำซ้อนกัน และเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยนหรือแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศ
 ร่วมกัน นอกจากนี้ ยังพบว่า โครงการดังกล่าวจำเป็นต้องนำมาตรฐาน Z39.50 มาใช้ในการสืบค้น
 และแลกเปลี่ยนข้อมูล ดังนั้นจะเป็นผลดีอย่างยิ่งต่อผู้ใช้ห้องสมุด หากกลุ่มความร่วมมือของห้องสมุด
 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐสามารถพัฒนามาตรฐาน Z39.50 เพื่อใช้กับวัสดุภาษาไทย
 อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ตลอดจนส่งเสริมให้มีการใช้มาตรฐาน Z39.50 ในโปรแกรมจัดการ
 บรรณานุกรมอย่างแพร่หลาย ก็จะช่วยให้นิสิตนักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัยได้รับผลพวง
 ในการสืบค้นและรวบรวมบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด
 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและห้องสมุดอื่น ๆ ในประเทศไทยได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ
 มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ ตันต์เกตุ. (2528). การวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา
ชั้นปริญญาโทบัณฑิตและงานวิจัยของอาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กุลธิดา ท้วมสุข; และ ภรณ์ ศิริโชติ. (2541). การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการอ้างอิงเอกสาร
ในวารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และวารสารสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ที่ตีพิมพ์เป็นภาษาไทย. ขอนแก่น: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จริยา ทรงอยู่. (2547). การวิเคราะห์การอ้างอิงบทความวิจัยของอาจารย์คณะเภสัชศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในวารสารวิชาการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- จอมใจ ทองจุ่น (2545). การวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- เจริญ ตรีศักดิ์. (2549, มกราคม-เมษายน). การลอกเลียนวรรณกรรม: ความต่างพร้อย
ทางวิชาการ. ไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ. 11(1): 71-78.
- ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ. (2530). การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยที่เขียน
เป็นภาษาต่างประเทศโดยอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมเกียรติ วิไลรัตนภรณ์. (2540). ระบบจัดสร้างฐานข้อมูลเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรม.
วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล รักษาสุข. (2528). การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในเอกสารการสอนชุดวิชา
ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาพันท์ ปลายจันทร์. (2538). รายงานการวิจัยการวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในงานเขียน
ทางวิชาการของคณาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2551). แต่งตำราอย่างไรจึงจะผ่านการประเมิน. ใน เอกสารประกอบ
การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง แต่งตำราอย่างไรจึงจะผ่านการประเมิน. หน้า 3. กรุงเทพฯ:
ศูนย์ทดสอบทางวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปรมฤดี หาญปราบ. (2546). การศึกษาความถูกต้องของการลงรายการหนังสือภาษาไทย
ตามรูปแบบมาร์ก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรพิมล กัมปนาทรักษ์. (2546). การวิเคราะห์การอ้างอิงในบทความวารสารภาษาไทย สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พรสุข ปริวัตถวรวิ. (2526). การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พองจันทร์ เพชรมาก. (2529). การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บัณฑิตวิทยาลัย. (2547). คู่มือการจัดทำวิทยานิพนธ์
และสารนิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย.
- ยรรยง เต็งอำนวย; สุภาพร ชัยธัมมะปกรณ; และ นิทัศน์ สุทวิปราโมชานนท์. (2545). รายงาน
ผลการวิจัยการกำหนดรูปแบบบรรณานุกรมและการวางแผนทางการจัดเก็บแบบถาวร
สำหรับข้อมูลต่อเนื่องที่ตัดมาเป็นกลุ่มให้สืบค้นผ่านห้องสมุดอัตโนมัติ : กรณีศึกษาข้อมูล
สถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). ศัพท์บัญญัติราชบัณฑิตยสถาน. สืบค้นเมื่อ 7 เมษายน 2550, จาก
<http://rirs3.royin.go.th/coinages/webcoinage.php>
- เรณู กาญจนะโกคิน. (2534). รายงานการวิจัยการวิเคราะห์การอ้างอิงในเอกสารประกอบการเรียน
สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงและความสัมพันธ์กับ
ทรัพยากรห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- วรรณ ขุณกร. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์
ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. ปัตตานี: ฝ่ายหอสมุด
จอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วัชรินทร์ อินถา. (2544). รูปแบบการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
สำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- สายฝน เต่าแก้ว. (2544). *การวิเคราะห์การอ้างอิงในบทความวิชาการของอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุดารัตน์ ภัทรดุษฎีพิทักษ์. (2545). *การวิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์และรายงานการศึกษาอิสระ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุวันนา ทองสีสุขใส; และ คนอื่นๆ. (2539). *การศึกษาการอ้างอิงงานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. ขอนแก่น: ฝ่ายหอสมุดมหาวิทยาลัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิมล ว่องวานิช; และ นางลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). *แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข. (2539). *การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในรายงานการวิจัยของอาจารย์และข้าราชการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*. สงขลา: งานวารสารและสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ฝ่ายหอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เสาวลักษณ์ รัตนปัญญา. (2544). *การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อรัญญ์ วารีสอาด. (2548). *การอ้างอิงระบบแวนคูเวอร์ (Vancouver Style): เอกสารประกอบการสอนวิชา บส 101 ทักษะการรู้สารสนเทศ*. (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- APA Style.Org. (2007). Retrieved August 29, 2007, from <http://www.apastyle.org/aboutstyle.html>
- Bhakdibutr, Chirawan; & Keesiri, Sutanee. (1999). *University Libraries in Thailand*. Retrieved September 9, 2007, from http://tla.tiac.or.th/ifla/lfla99_6.htm
- Bibliography Software. (2007). Retrieved April 21, 2007, from <http://www.educational-software-directory.net/reference/bibliography.html>

- Brown, Su S. (2007). *Avoiding Plagiarism*. Retrieved August 29, 2007, from <http://writing.umn.edu/sws/quicktips/plagiarism/avoiding.htm>
- The Chicago Manual of Style Online*. (2007). Retrieved September 11, 2007, from <http://www.chicagomanualofstyle.org>
- Citing Your Sources: What Is Plagiarism?*. (2007). Retrieved September 11, 2007, from <http://www.lib.berkeley.edu/instruct/guides/citations.html>
- East, John W. (2003). Z39.50 and Personal Bibliographic Software. *Library Hi Tech*. 21(1): 34-43. Retrieved September 1, 2007, from <http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/jumpstart.jhtml?recid=0bc05f7a67b1790e57592a52cf289f6e8e20711488ead831af8b9ef2d60ff3b582443ae306ad6142&fmt=C>
- Encyclopedia Britannica*. (2007). Retrieved July 3, 2007, from <http://www.britannica.com/eb/article-9060277>
- Endnote 9: Users Guide for Windows*. (2006). Retrieved April 8, 2007, from <http://endnote.com/support/helpdocs/EndNote9Manual.pdf>
- Evans, Peter. (2007). *Personal Bibliographic Managers: Personal Research Assistants*. Retrieved August 22, 2007, from <http://www.biblio-tech.com/html/PBMS.html>
- Gall, Carole; & Brahmi, Frances A. (2004). Retrieval Comparison of Endnote to Search Medline (Ovid and Pubmed) Versus Searching Them Directly. *Medical Reference Services Quarterly*. 23(3): 25-32. Retrieved September 1, 2006, from <http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/jumpstart.jhtml?recid=0bc05f7a67b1790e57592a52cf289f6ee30c4e752ce8c1e62b3fdade4a912d11a958c92283a302c8&fmt=C>
- Guide for Citing Resources-Turabian Style*. (2008). Retrieved March 6, 2008, from <http://library.osu.edu/sites/guides/turabian.pdf>
- Hacker, Diana; & Fister, Barbara. (2007). *Research and Documentation Online*. Retrieved November 30, 2007, from <http://dianahacker.com/resdoc>
- Kessler, Jane; & Van Ullen, Mary K. (2005). Citation Generators: Generating Bibliographies for the Next Generation. *The Journal of Academic Librarianship*. 31(4): 310-316. Retrieved August 3, 2006, from <http://www.sciencedirect.com/science/article/B6W50-4GMS9B6-1/2/ca5291c78796a409a44754a512abb6e0>

- Krooden, Els Ten. (2004). Teaching Information Literacy Courses in Southern Africa: Lessons Learned in Training on Constructing Personal Bibliographic Databases. *Journal of Education for Library and Information Science*. 45(3): 221-228. Retrieved August 3, 2006, from <http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/jumpstart.jhtml?recid=bc05f7a67b1790e57592a52cf289f6ee30c4e752ce8c1e6e5c785cbde3148ce131ef6fc9eb3954d&fmt=C>
- Kunin, Calvin M. (1985). Managing Bibliographic Citations Using Microcomputers. *The American Journal of Medicine*. 78(4): 627-634. Retrieved August 3, 2006, from <http://www.sciencedirect.com/science/article/B6TDC-4CDRGJT-2H/2/3fa68c9ce7f1ce57f282c9c35a954041>
- McGeachin, Robert B. (2004). The Impact of Electronic Bibliographic Databases and Electronic Journal Articles on the Scholar's Information-Seeking Behavior and Personal Collection Of "Reprints". *Science & Technology Libraries*. 25(1/2): 127-137. Retrieved September 3, 2007, from <http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/jumpstart.jhtml?recid=0bc05f7a67b1790e57592a52cf289f6ee30c4e752ce8c1e6d78cb74277dfb6d43eeb314859742e84&fmt=C>
- Merriam-Webster Online Dictionary*. (2007). Retrieved September 11, 2007, from <http://www.m-w.com/dictionary/plagiarism>
- Sato, Hitoshi; Sato, Satomi; & Horikoshi, Isamu. (1996). Implementation of a Reference Management System, Macrefer, under Hypercard. *Computer Methods and Programs in Biomedicine*. 50(1): 53-61. Retrieved September 3, 2007, from <http://www.sciencedirect.com/science/article/B6T5J-3W0NGTR-6/2/62b923402242a00ddb8d32ba71d80939>
- Thomson Researchsoft: Products*. (2007). Retrieved October 9, 2007, from <http://thomsonresearchsoft.com/products/>
- The University of Queensland. (2006). *Citation Guide*. Retrieved September 11, 2007, from http://www.library.uq.edu.au/nott/subject_vr.php?id=CI
- Wareesa-ard, Aurathai. (2004, November). The Role of Academic Libraries in Developing Library Automation Network in Thailand. *The Journal of Academic Librarianship*. 30(6): 502-506.
- What Is MLA Style?* (2007). Retrieved April 6, 2007, from <http://www.mla.org/style>
- Z39.50 Questions & Answers*. (2007). Retrieved April 20, 2007, from <http://www.libraryhq.com/z3950qa.html>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสำรวจรายละเอียดการเชื่อมต่อฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด

ชื่อห้องสมุด (ไทย).....

.....

โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่ใช้.....

Server.....

Server Address.....

Database.....

Database Name.....

Port ID.....

วันเดือนปี.....

ผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

โทร.....Email:.....

ภาคผนวก ข

คู่มือแนะนำการใช้โปรแกรมเอ็นด์โน้ต เวอร์ชัน 9.0

(EndNote version 9.0)

เรียบเรียงโดย อรทัย วารีสอาด

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โปรแกรมเอ็นด์โน้ตได้รับความนิยมสูงสุดติดอันดับหนึ่งในสาม สามารถใช้กับภาษาไทยได้ และใช้ได้กับระบบปฏิบัติการต่างๆ เช่น Windows, Macintosh และ DOS ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท ไอเอสไอรีเสิร์ชซอฟต์ (ISI ResearchSoft) มีลักษณะพิเศษที่ช่วยในการรวบรวม บรรณานุกรมและการอ้างอิง ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือช่วยในการสืบค้นจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด และฐานข้อมูลออนไลน์ต่างๆ
2. สามารถจัดเก็บบรรณานุกรมในฐานข้อมูลหรือ Library ได้ไม่ต่ำกว่า 30,000 รายการ ต่อ 1 ฐานข้อมูล
3. สามารถสร้างฐานข้อมูล (Library) ได้มากกว่า 1 ฐาน
4. สามารถใส่ข้อมูลบรรณานุกรมโดยไม่ต้องคำนึงถึงการใส่เครื่องหมายวรรคตอน โปรแกรมจะสร้างให้โดยอัตโนมัติ
5. สามารถสืบค้น แก้ไข และเปลี่ยนแปลงข้อมูลในรายการบรรณานุกรมได้
6. Import ข้อมูลจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดและฐานข้อมูลออนไลน์ต่างๆ ได้
7. Export ข้อมูลบรรณานุกรมออกไปใช้ได้
8. สามารถเลือกรูปแบบบรรณานุกรมและการอ้างอิงได้มากกว่า 1000 รูปแบบ เช่น APA, MLA, Turabian, Chicago เป็นต้น
9. สามารถเลือกประเภทสิ่งพิมพ์ที่จะลงรายการบรรณานุกรมและการอ้างอิง (Reference types) ได้มากกว่า 30 ประเภท เช่น Book, Journal Article, Thesis, Report, Electronic Source เป็นต้น
10. สามารถแทรกแผนผัง แผนภูมิ ตารางและรูปภาพไว้ในรายการบรรณานุกรม

การติดตั้งโปรแกรมเอ็นดโน้ต

ก่อนการติดตั้งโปรแกรมเอ็นดโน้ต ควรเตรียมเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบปฏิบัติการที่เหมาะสมกับโปรแกรม ทั้งนี้สามารถติดตั้งโปรแกรมภายใต้ระบบการทำงานแบบ Windows 2000, Windows XP (2002), Windows 2003 หรือใหม่กว่านี้ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ติดตั้งควรมีสมรรถนะเป็น Pentium หรือ Compatible ความเร็วไม่ต่ำกว่า 450-MHz มีหน่วยความจำไม่ต่ำกว่า 256 MB มีความจุของฮาร์ดดิสก์ไม่ต่ำกว่า 180 MB สามารถเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ตได้ ตลอดจนมีโปรแกรมประมวลผลคำที่ใช้ร่วมด้วย ซึ่งปัจจุบันมีหลากหลายโปรแกรม ดังเช่น Microsoft Word, StarOffice, WordPerfect, OpenOffice, และ FrameMaker เป็นต้น แต่ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด นอกจากนี้ ยังสามารถติดตั้งโปรแกรมเอ็นดโน้ตภายใต้ระบบ MAC และ Palm OS ได้ด้วย (Endnote 9: Users Guide for Windows. 2006: 9-10) ส่วนขั้นตอนการติดตั้งโปรแกรมเอ็นดโน้ต ให้ทำตามลำดับดังนี้

1. ปิดโปรแกรมอื่นๆ ก่อนเริ่มติดตั้งโปรแกรมเอ็นดโน้ต
2. สามารถติดตั้งได้ 2 วิธี คือ ติดตั้งผ่านทางอินเทอร์เน็ต และติดตั้งโดยใช้ซีดีรอม
3. ให้ทำตามขั้นตอนที่ปรากฏบนหน้าจอแนะนำ ทั้งนี้ให้เลือกรูปแบบการติดตั้ง

แบบสมบูรณ์ (Complete) แทนแบบการเลือกติดตั้ง (Custom)

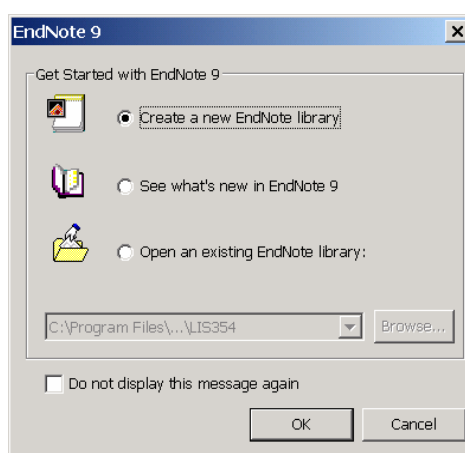
4. ระบบจะกำหนดให้ติดตั้งตัวโปรแกรมเอ็นดโน้ต ไว้ที่

C:\Program Files\EndNote 9

5. ตรวจสอบว่าการติดตั้งโปรแกรมสมบูรณ์เรียบร้อย โดยมีวิธีตรวจสอบ ดังนี้

5.1 ให้คลิกที่ปุ่ม *Start* เลือก *Programs* คลิกเลือก *EndNote Program*

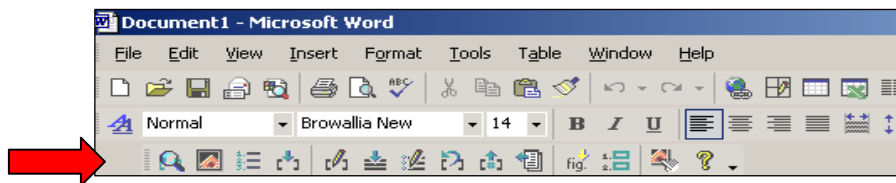
จะปรากฏหน้าจอเล็กๆ ถามว่า จะเปิด Library เดิมที่มีอยู่แล้ว หรือจะสร้าง Library ใหม่ ดังภาพ

ภาพประกอบ 1 การตรวจสอบการติดตั้งโปรแกรมเอ็นดโน้ต

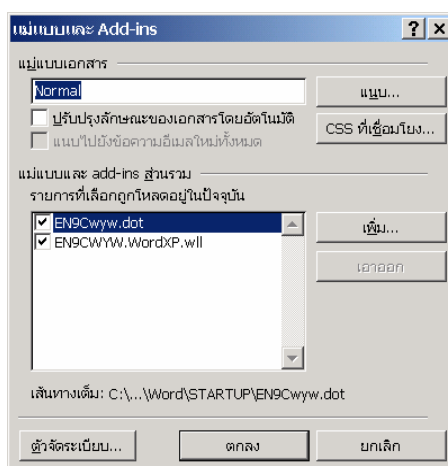
ถ้าไม่สามารถเข้าโปรแกรมได้ ให้ย้อนไปเริ่มติดตั้งโปรแกรมตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มแรก

5.2 เปิดโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด จะปรากฏแถบคำสั่งที่ด้านบน เป็นกลุ่มการทำงานของโปรแกรมเอ็นดีโน้ต ดังภาพ

ภาพประกอบ 2 แถบคำสั่งของโปรแกรมเอ็นดีโน้ต

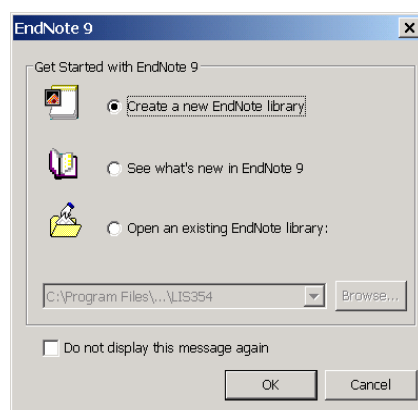
ถ้าไม่ปรากฏแถบคำสั่งดังกล่าว ให้คลิกเลือก View--Toolbars แล้วคลิกเครื่องหมายถูกที่ช่องสี่เหลี่ยมข้างหน้าโปรแกรมเอ็นดีโน้ต หากไม่พบชื่อโปรแกรมเอ็นดีโน้ต ให้คลิกเลือก Tools--Templates and Add-Ins... (หรือ แม่แบบและ Add-ins) จะปรากฏหน้าจอที่มีไฟล์สำคัญ 2 ไฟล์ คือ EN9Cwyw.dot และ EN9CWYW.wordXP.wll ให้คลิกเครื่องหมายถูกที่ช่องสี่เหลี่ยมข้างหน้า แล้วคลิก OK ดังภาพ

ภาพประกอบ 3 การแก้ปัญหาแถบคำสั่งของโปรแกรมเอ็นดีโน้ตไม่ปรากฏในไมโครซอฟต์เวิร์ด

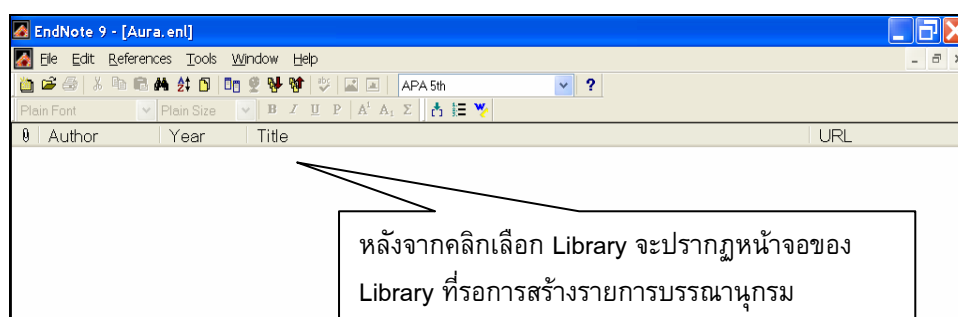
วิธีใช้โปรแกรมเอ็นดีโน้ต

เมื่อเปิดโปรแกรมเอ็นดีโน้ต จะปรากฏหน้าจอให้เลือกว่า จะเริ่มต้นสร้าง Library หรือเปิด Library เดิมที่สร้างไว้แล้ว ดังภาพ

ภาพประกอบ 4 การสร้างหรือเปิด Library

คำว่า Library เปรียบเหมือน File หรือแฟ้มข้อมูล ลักษณะของไฟล์เป็น .enl สามารถสร้างได้หลาย Library แต่ละ Library สามารถบรรจุรายการบรรณานุกรมได้มากกว่า 30,000 รายการ หลังจากการสร้างหรือเปิด Library เรียบร้อยแล้ว จะปรากฏหน้าจอการทำงาน ดังภาพ

ภาพประกอบ 5 หน้าจอของ Library ที่ยังไม่ได้สร้างบรรณานุกรม

ในการสร้างข้อมูลบรรณานุกรมด้วยโปรแกรมเอ็นดโน้ต สามารถสร้างได้ 3 วิธีด้วยกัน ดังนี้

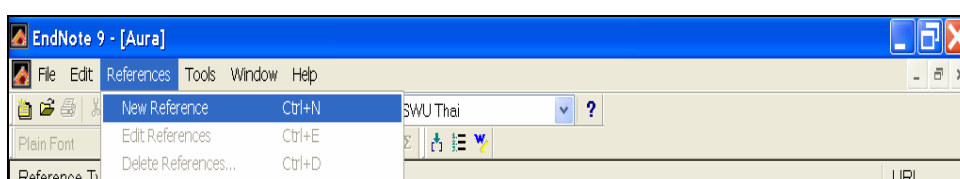
1. การสร้างรายการบรรณานุกรมทีละรายการ (Add references)
2. การดาวน์โหลดจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด (Download from Library Catalog)
3. การดาวน์โหลดจากการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ (Download from online databases)

1. การสร้างรายการบรรณานุกรมที่ละรายการ (Add references)

เป็นวิธีการสร้างรายการบรรณานุกรมโดยการพิมพ์ทีละรายการ ซึ่งผู้ใช้โปรแกรมจำเป็นต้องมีทักษะในการพิมพ์ที่ดี สามารถใช้งานได้อย่างคล่องแคล่ว รวมทั้งมีความรู้ในเรื่องรายละเอียดส่วนต่างๆ ของหนังสือหรือวัสดุที่นำมาทำบรรณานุกรม เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ ครั้งที่พิมพ์ สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีพิมพ์ เป็นต้น ทั้งนี้ การสร้างรายการบรรณานุกรม มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

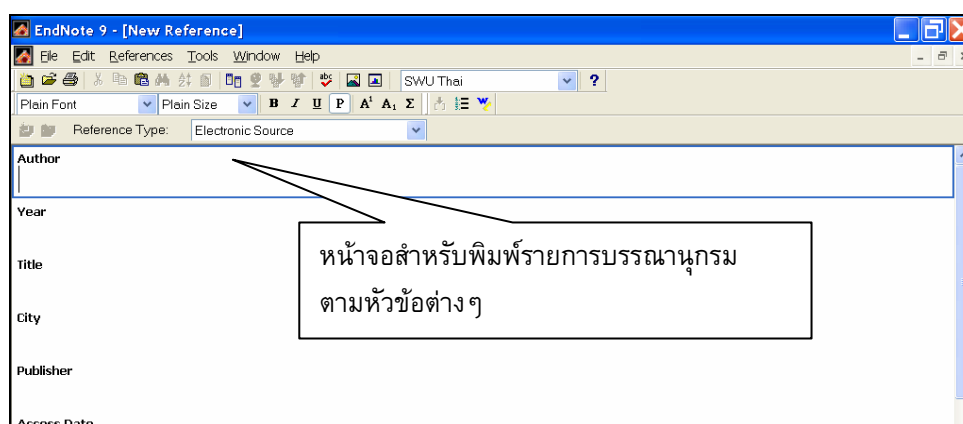
1.1 เริ่มจากการคลิกที่แถบคำสั่งด้านบน References -- New Reference

หรือใช้คำสั่ง Ctrl+N ดังภาพ

ภาพประกอบ 6 แถบคำสั่ง New Reference

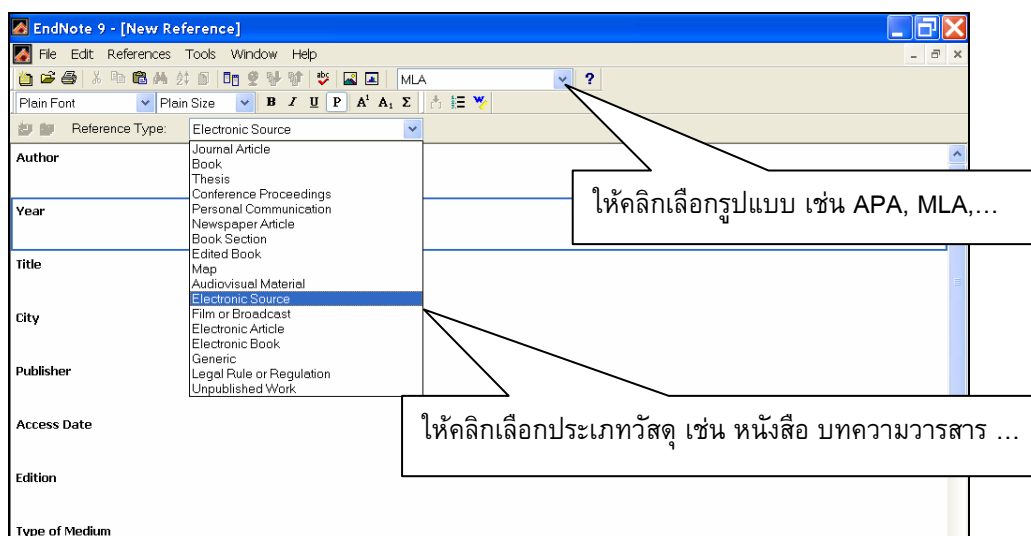
เมื่อคลิกที่แถบคำสั่ง New Reference หรือใช้คำสั่ง Ctrl+N จะปรากฏหน้าจอสำหรับใส่รายละเอียดบรรณานุกรม ดังภาพ

ภาพประกอบ 7 หน้าจอการพิมพ์รายการบรรณานุกรม

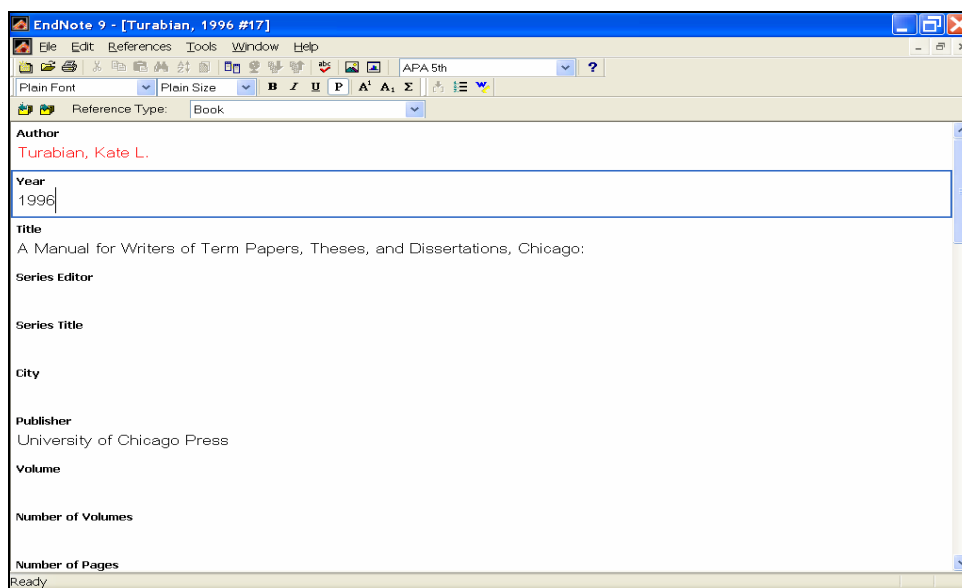
1.2 สิ่งสำคัญที่ควรกำหนดก่อนเริ่มพิมพ์ข้อมูลบรรณานุกรม คือ รูปแบบการอ้างอิง (Styles) และประเภทวัสดุที่อ้างอิง (Reference types)

รูปแบบการอ้างอิง ได้แก่ APA, MLA, Turabian, Chicago, Vancouver เป็นต้น ส่วนประเภทวัสดุที่อ้างอิง ได้แก่ Book, Journal Article, Thesis, Electronic Source เป็นต้น ทั้งนี้ให้คลิกเลือกที่ลูกศรข้างท้าย ดังภาพ

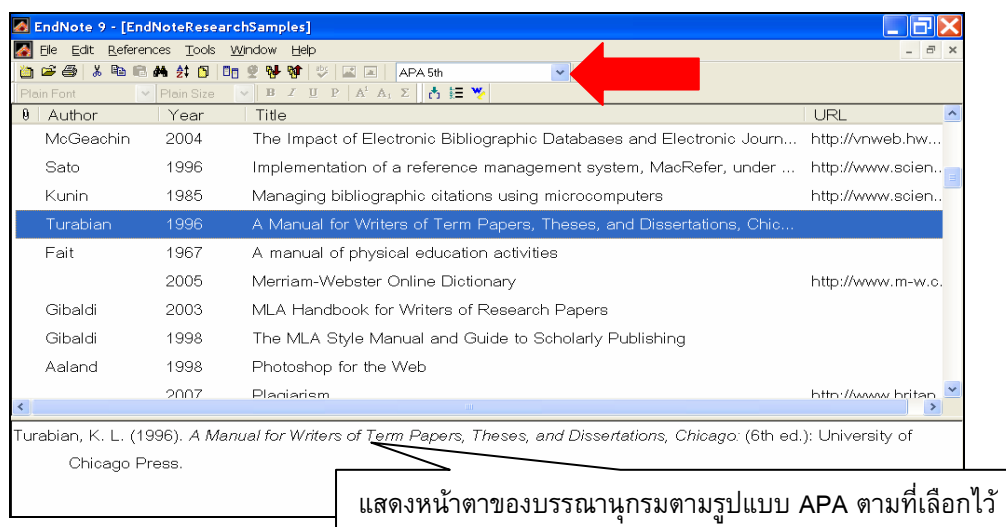
ภาพประกอบ 8 การเลือกรูปแบบการอ้างอิงและประเภทวัสดุที่อ้างอิง

1.3 ให้พิมพ์ข้อมูลบรรณานุกรมตามหัวข้อที่ปรากฏ หัวข้อใดที่ไม่จำเป็นต้องใส่ข้อมูลสามารถเว้นข้ามไปได้ ดังภาพ

ภาพประกอบ 9 การพิมพ์รายการบรรณานุกรมใหม่ที่ละรายการ

1.4 เมื่อพิมพ์ข้อมูลครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว ให้คลิกปุ่ม X ที่มุมบนขวา (ปุ่มเล็ก) หรือคลิก Close จะปรากฏหน้าจอรายการบรรณานุกรมที่พิมพ์เรียบร้อยแล้ว บรรทัดละ 1 รายการ หากต้องการตรวจสอบรูปแบบบรรณานุกรมที่เลือกไว้ ให้คลิกเลือกรายการบรรณานุกรมนั้น ๆ ก็จะปรากฏให้เห็นด้านล่าง หรือถ้าต้องการเปลี่ยนรูปแบบ ก็สามารถทำได้ โดยคลิกเลือกที่ลูกศรข้างท้าย ดังภาพ

ภาพประกอบ 10 รายการบรรณานุกรมที่ใส่ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว

1.5 หากต้องการเพิ่มรายการบรรณานุกรมใหม่ ให้สร้างที่ละรายการตามขั้นตอนข้างต้น

1.6 ถ้าต้องการแก้ไข หรือเพิ่มเติมข้อมูล ให้ดับเบิลคลิกที่รายการนั้น

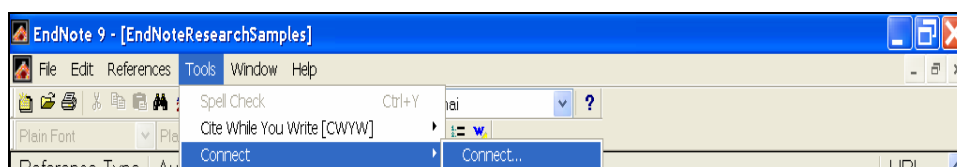
1.7 ถ้าต้องการปิด Library ให้คลิกปุ่ม X ที่มุมบนขวา (ปุ่มเล็ก) หรือคลิก File -- Close Library หรือ Ctrl+W ระบบจะบันทึกข้อมูลให้อัตโนมัติ

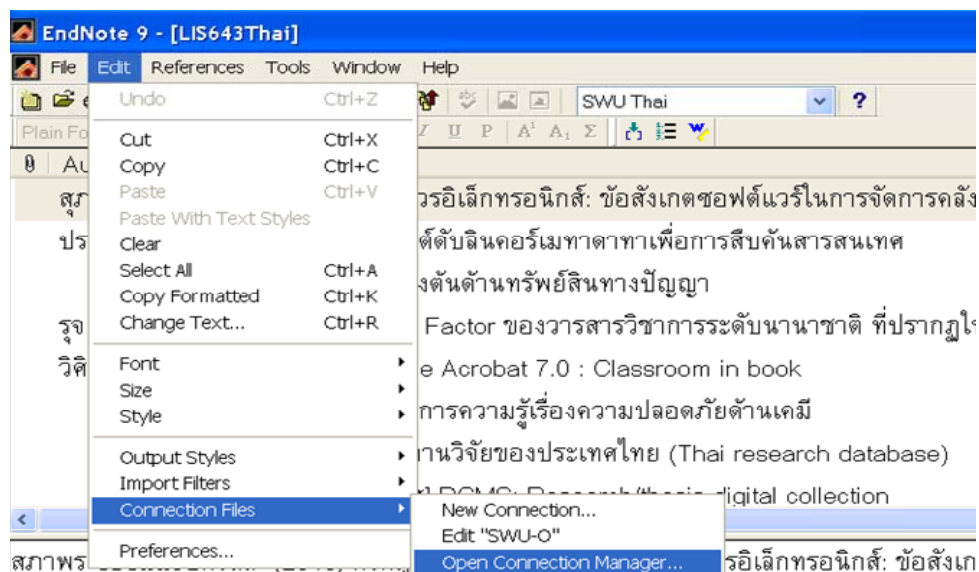
2. การดาวน์โหลดจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด

(Download from Library Catalog)

การสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดเป็นบริการที่ไม่คิดค่าใช้จ่าย ไม่ต้องใช้รหัสผ่าน และไม่ต้องเป็นสมาชิกของห้องสมุดนั้น วิธีการดาวน์โหลดนับเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยลดเวลาและแรงงานในการสร้างข้อมูลบรรณานุกรม ขณะนี้ใช้ได้เฉพาะห้องสมุดในต่างประเทศซึ่งใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติเท่านั้น ส่วนห้องสมุดในประเทศไทย จะต้องสร้างการเชื่อมต่อขึ้นเอง ทั้งนี้ การดาวน์โหลดบรรณานุกรมจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

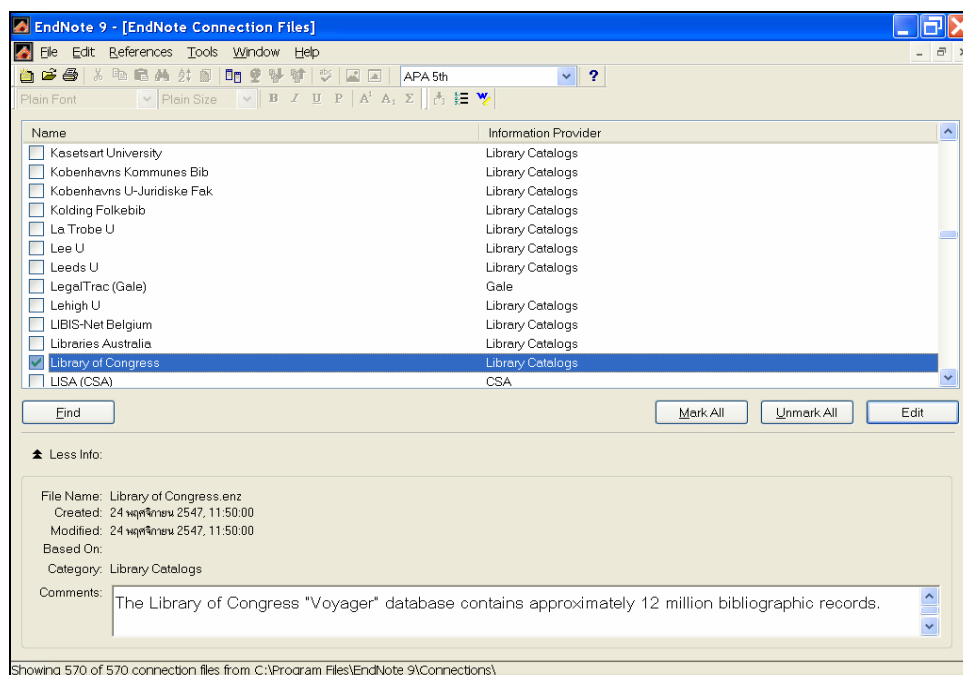
2.1 คลิกเลือกห้องสมุดที่ต้องการสืบค้น โดยคลิกคำสั่งด้านบนที่ Tools – Connect... หรือ Edit -- Connection Files -- Open Connection Manager... ดังภาพ

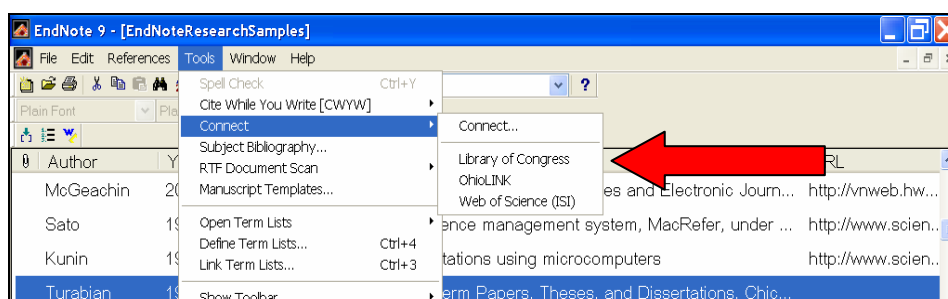
ภาพประกอบ 11 แถบคำสั่งสำหรับเลือกห้องสมุดที่ต้องการสืบค้น

จะปรากฏหน้าจอให้เลือกห้องสมุดที่ต้องการสืบค้น ดังภาพ

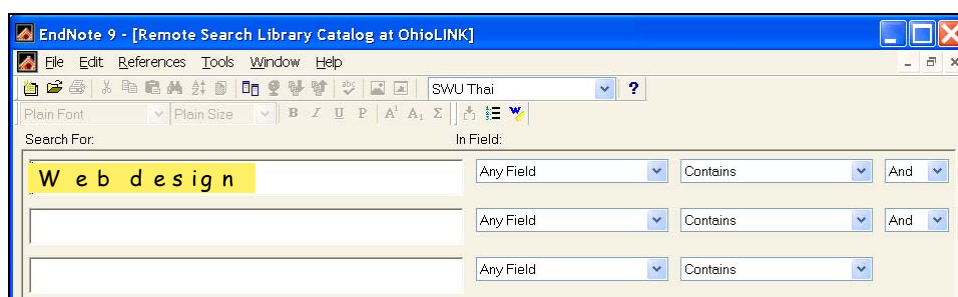
ภาพประกอบ 12 หน้าจอสำหรับเลือกฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดที่ต้องการสืบค้น

2.2 คลิกเลือกหน้าชื่อห้องสมุด แล้วปิดหน้าจอนี้ จะปรากฏชื่อห้องสมุดตรงแถบคำสั่ง Tools --Connect...ด้านบน ดังภาพ

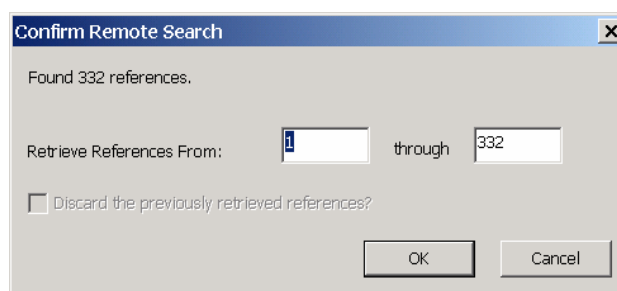
ภาพประกอบ 13 แถบคำสั่งที่ปรากฏชื่อห้องสมุด

2.3 เริ่มสืบค้นโดยคลิกที่แถบคำสั่ง Tools -- Connect – แล้วคลิกเลือกชื่อห้องสมุดที่ต้องการสืบค้น ถ้าสามารถเชื่อมต่อกับห้องสมุดได้ จะปรากฏหน้าจอสำหรับพิมพ์คำค้นของห้องสมุดนั้น ดังภาพ

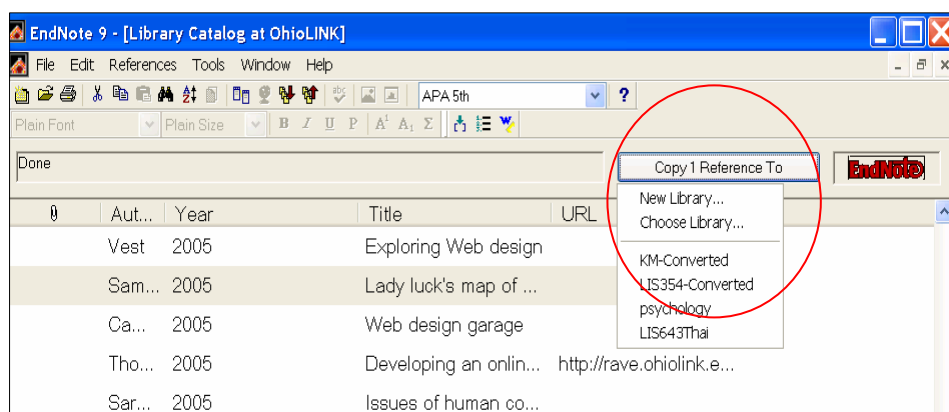
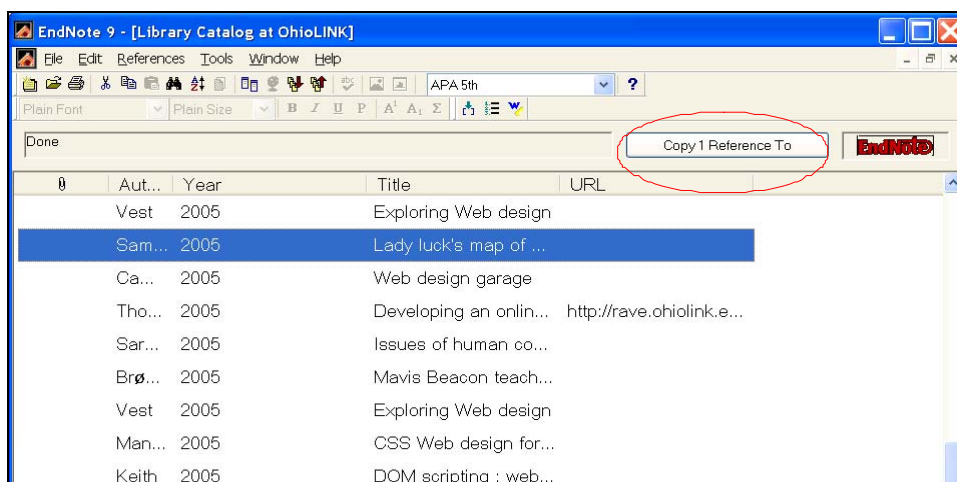
ภาพประกอบ 14 หน้าจอสำหรับสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศกลุ่มห้องสมุด OhioLink

2.4 พิมพ์คำค้นในช่อง Search for:_____ จะปรากฏหน้าจอขนาดเล็กแสดงจำนวนรายการสืบค้นว่าได้กี่รายการ ถ้าผลออกมามีจำนวนมาก อาจลดจำนวนรายการลงหรือกลับไปจำกัดการสืบค้นให้แคบลงได้ ดังภาพ

ภาพประกอบ 15 จำนวนรายการที่สืบค้นได้

2.5 คลิกปุ่ม OK จะปรากฏหน้าจอแสดงรายการบรรณานุกรมที่สืบค้นได้ หน้าจอนี้ยังคงเชื่อมต่อกับห้องสมุด ผู้สืบค้นต้องคลิกเลือกรายการบรรณานุกรมที่ต้องการให้เป็นแถบสี อาจคัดเลือกเพียง 1, 2, 3 หรือทั้งหมดก็ได้ แล้วคลิกปุ่ม Copy 1 Reference To -- แล้วเลือก Library ที่จะจัดเก็บรายการหรือสร้าง Library ขึ้นใหม่ ดังภาพ

ภาพประกอบ 16 รายการบรรณานุกรมที่สืบค้นได้จาก OhioLink

ระบบจะดึงรายการบรรณานุกรมที่เลือกไว้มาเก็บไว้ใน Library ที่เลือก ด้วยความรวดเร็ว

3. การดาวน์โหลดจากการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์

(Download from online databases)

ปัจจุบันฐานข้อมูลออนไลน์เป็นเครื่องมือสำคัญประเภทหนึ่งในการสืบค้นข้อมูลจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม เป็นต้น ช่วยให้นิสิต นักศึกษา อาจารย์ รวมทั้งนักวิจัย และนักวิชาการ เข้าถึงข้อมูลทางบรรณานุกรม สารสนเทศ หรือบทความฉบับเต็มได้สะดวกรวดเร็วกว่าเดิมที่ต้องใช้เครื่องมืออื่นๆ

ประกอบกับความพยายามอย่างมากเพื่อเข้าถึงบทความหรือตัวเล่ม ขณะนี้มีฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และไม่จำเป็นต้องใช้รหัสส่วนตัวเข้าใช้ (Password) เพียง 1 ฐานคือ **PubMed** หรือมีชื่อเดิมว่า MEDLINE เป็นฐานข้อมูลใหญ่ของ The National Library of Medicine, Library of Congress นอกจากนี้ ส่วนใหญ่เป็นฐานข้อมูลเพื่อการค้า มีบริษัทผลิตและจัดจำหน่ายเป็นบริษัทต่างประเทศ เช่น Ovid, OCLC, DIMDI, SilverPlatter เป็นต้น ดังนั้นการเข้าใช้จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายซึ่งค่อนข้างสูง รวมทั้งต้องมีรหัสส่วนตัวเพื่อเข้าใช้

อย่างไรก็ตาม ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีโอกาสได้ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์อย่างทั่วถึง โดยการบอกรับฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่เรียกกันว่า ฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าวิจัย (Reference Databases) ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งในระบบฐานข้อมูลห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทย (Thai Library Integrated System: ThaiLIS) อันเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สามารถเข้าใช้ได้ ที่ URL: <http://www.thailis.or.th> หรือจากจุดเชื่อมโยงในหน้าโฮมเพจของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่ง (Wareesa-ard. 2004: 504)

ฐานข้อมูลเพื่อการค้นคว้าวิจัยที่ให้บริการในขณะนี้ทั้งหมด 7 ฐานข้อมูล (Search Ref. Database. 2007: Online) ดังนี้

1. ACM	เป็นฐานข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและวิทยาการคอมพิวเตอร์ของ Association for Computing Machinery (ACM) ให้ข้อมูลบรรณานุกรม สารสังเขป และเอกสารฉบับเต็ม จากบทความวารสาร รายงานการประชุม และข่าวสาร ตั้งแต่ ปีค.ศ. 1974 จนถึงปัจจุบัน
2. H.W. Wilson	เป็นฐานข้อมูลใหญ่ที่รวบรวมฐานข้อมูลย่อยในสาขาวิชาต่างๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ประยุกต์และเทคโนโลยี ชีววิทยา และการเกษตร ศิลปะ ธุรกิจ การศึกษา มนุษยศาสตร์ กฎหมาย บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สัตววิทยา และสันตนาการ เป็นต้น ให้ข้อมูลบรรณานุกรม สารสังเขป และเอกสารฉบับเต็ม
3. IEEE Xplore	เป็นฐานข้อมูลทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ โดยเน้นสาขาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ให้ข้อมูลบรรณานุกรมและเอกสารฉบับเต็มของบทความวารสาร รายงานการประชุม และเอกสารมาตรฐาน
4. ISI Web of Knowledge	เป็นฐานข้อมูลใหญ่ที่ประกอบด้วยฐานข้อมูลย่อย 3 ฐาน คือ Science Citation, Social Science Citation และ Arts &

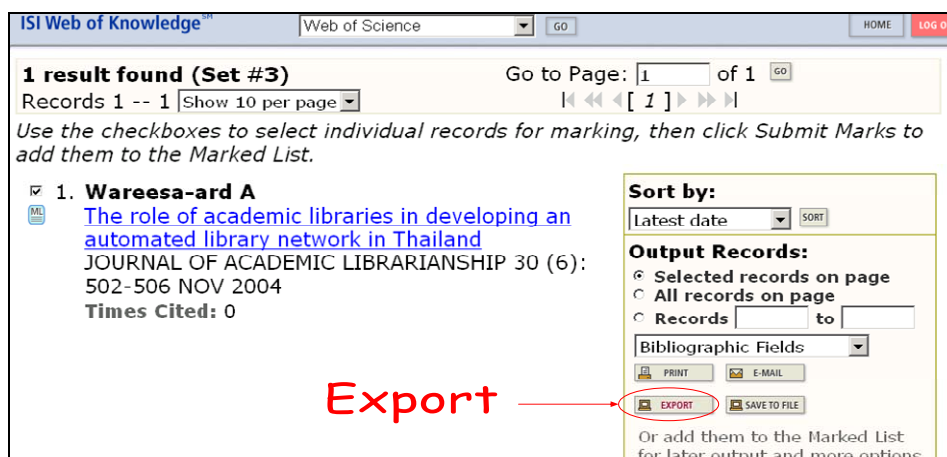
	Humanities Citation ให้ข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขป ตลอดจนค่า Impact factor หรือจำนวนครั้งในการอ้างอิง ของเอกสารประเภทต่างๆ เช่น บทความวารสาร สิทธิบัตร รายงานการประชุม และเว็บไซต์
5. LexisNexis	เป็นฐานข้อมูลใหญ่ที่รวมฐานข้อมูลย่อยจำนวน 2 ฐาน คือ Lexis และ Nexis ทั้งนี้ Lexis จะเน้นด้านกฎหมาย ส่วน Nexis เน้นด้านบริหารธุรกิจและการจัดการ โดยครอบคลุมสารสนเทศจากบทความวารสาร ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ข้อมูลบริษัท เป็นต้น
6. ProQuest	เป็นฐานข้อมูลสิ่งพิมพ์ประเภทปริญญาานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วโลก ให้ข้อมูลบรรณานุกรม ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1861 ส่วนข้อมูลบรรณานุกรมพร้อมสาระสังเขป เริ่มตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1981 เป็นต้นไป นอกจากนี้ยังให้ตัวอย่างข้อมูล ของเอกสารฉบับเต็ม จำนวน 24 หน้า
7. ScienceDirect	เป็นฐานข้อมูลทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการแพทย์ ให้ข้อมูลบรรณานุกรม สาระสังเขปและเอกสารฉบับเต็ม

ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ปรากฏว่า ผู้ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ส่วนใหญ่มักประสบปัญหา ในการเก็บรวบรวมรายการบรรณานุกรมได้ไม่ครบถ้วน บางคนอาจใช้วิธีคัดลอกด้วยลายมือ บางคนอาจใช้วิธีคัดลอกและตัดแปะ (Copy and paste) หรือตัดแปะ (Cut and paste) บางคนอาจใช้วิธีบันทึกแล้วส่งทางอีเมล ซึ่งไม่สามารถนำมาใช้ได้ทันที ต้องมาปรับเขียน ให้เป็นรูปแบบบรรณานุกรมก่อนนำไปใช้

ทั้งนี้ โปรแกรมเอ็นดีไนต์สามารถช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ ฐานข้อมูลออนไลน์ส่วนใหญ่สามารถรองรับการดาวน์โหลดและถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรม (Importing references) ของโปรแกรมเอ็นดีไนต์ได้อย่างค่อนข้างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การดาวน์โหลดจากการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานในการสร้าง ฐานข้อมูลบรรณานุกรมได้อย่างดีเลิศ ทั้งนี้สามารถทำได้ 2 วิธี คือ

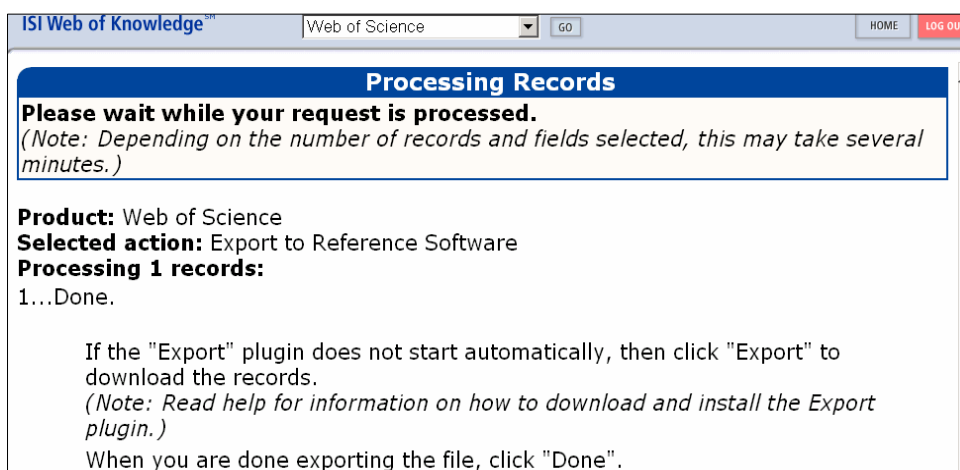
3.1 การดาวน์โหลดโดยผ่านหน้าจอการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์

ในขณะที่สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ แล้วพบรายการบรรณานุกรมที่ต้องการ ผู้สืบค้นสามารถดาวน์โหลดและถ่ายโอนข้อมูลได้ทันที ดังตัวอย่าง การสืบค้นจากฐานข้อมูล ISI Web of Knowledge เมื่อพบรายการที่ต้องการ ให้คลิกเลือก แล้วใช้คำสั่ง Export ดังภาพ

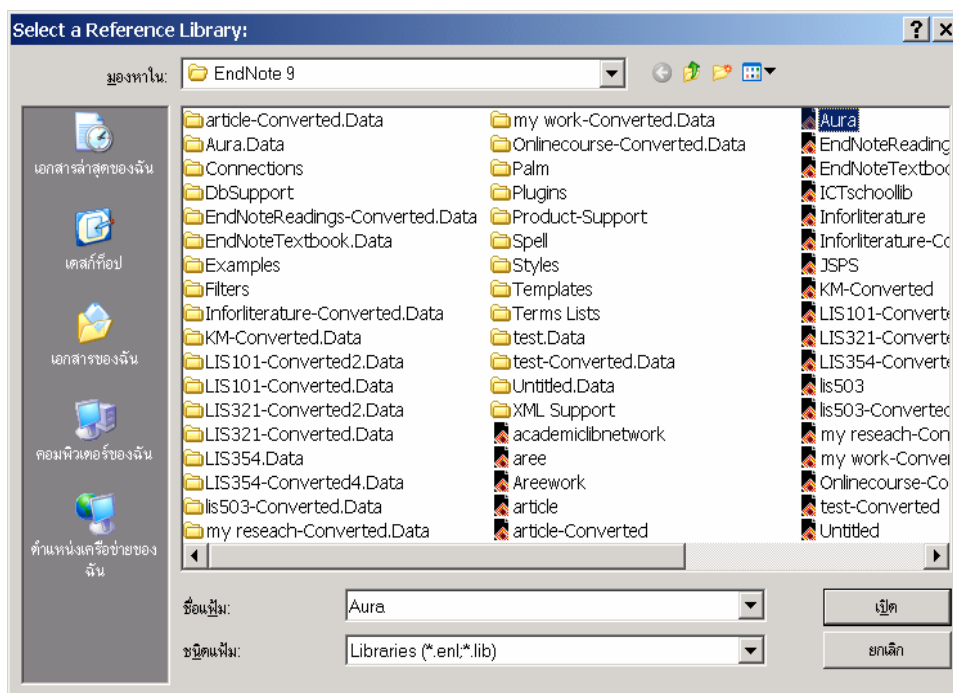
ภาพประกอบ 17 การดาวน์โหลดจาก ISI Web of Knowledge

ระบบจะดำเนินการดาวน์โหลดรายการบรรณานุกรมพร้อมสาระสังเขป โดยจะปรากฏหน้าจอแสดงข้อความว่ากำลังดำเนินการ ดังภาพ

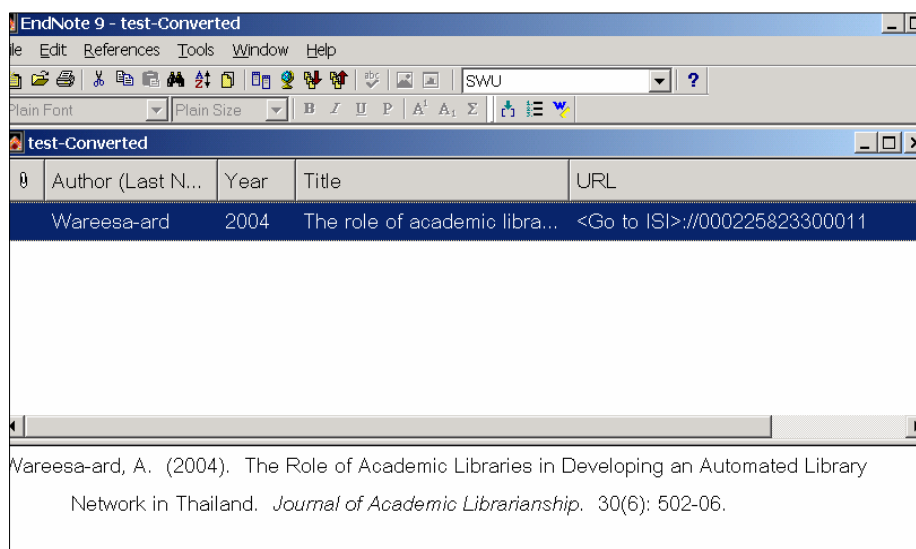
ภาพประกอบ 18 กระบวนการดาวน์โหลดจาก ISI Web of Knowledge

เมื่อกระบวนการเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะปรากฏหน้าจอให้เลือก Library สำหรับจัดเก็บข้อมูลบรรณานุกรมที่ดาวน์โหลดมา ดังภาพ

ภาพประกอบ 19 หน้าจอให้เลือก Library สำหรับจัดเก็บข้อมูลบรรณานุกรม

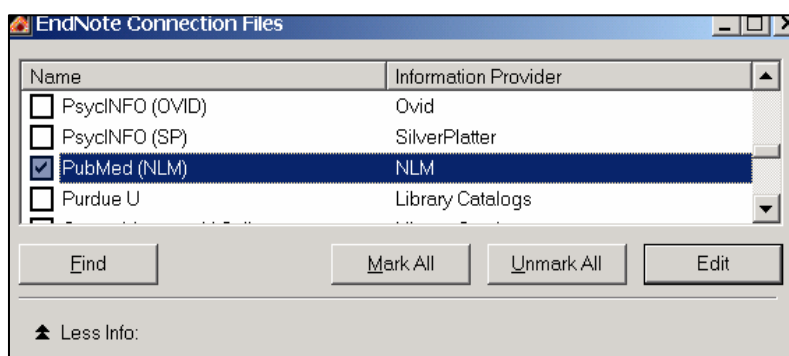
เมื่อคลิกเลือก Library จะปรากฏหน้าจอผลการถ่ายโอนข้อมูลที่เรียบร้อยแล้ว ดังภาพ

ภาพประกอบ 20 รายการบรรณานุกรมที่ดาวน์โหลดจาก ISI Web of Knowledge

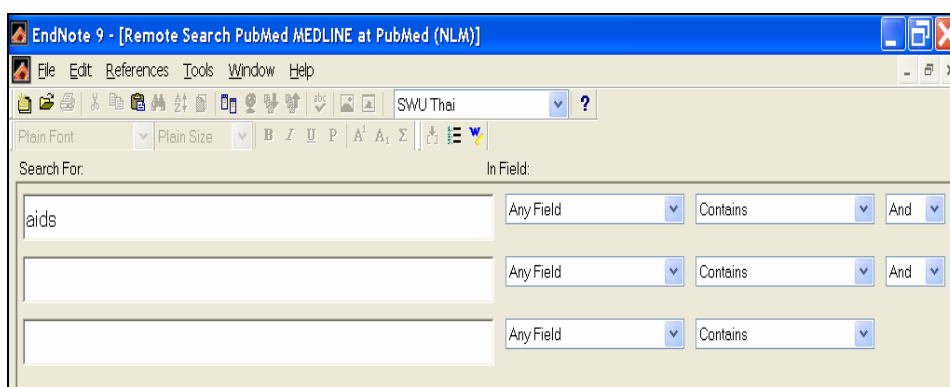
3.2 การดาวน์โหลดโดยผ่านโปรแกรมเอ็นดีไนต์

วิธีนี้เป็นการสืบค้นที่รวดเร็วกว่าวิธีแรก แต่ผู้ใช้งานต้องมีรหัสส่วนตัวเพื่อเข้าใช้ฐานข้อมูลออนไลน์นั้นๆ วิธีการสืบค้นมีขั้นตอนเช่นเดียวกับการดาวน์โหลดจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ดังนั้นก่อนที่จะสืบค้น จะต้องคลิกเลือกฐานข้อมูลออนไลน์ที่ต้องการสืบค้น โดยเข้าที่ Tools -- Connect... หรือ Edit -- Connection Files -- Open Connection Manager... จะปรากฏหน้าจอรายชื่อฐานข้อมูลออนไลน์จำนวนมาก ให้คลิกที่ชื่องานข้อมูลนั้น ดังภาพ

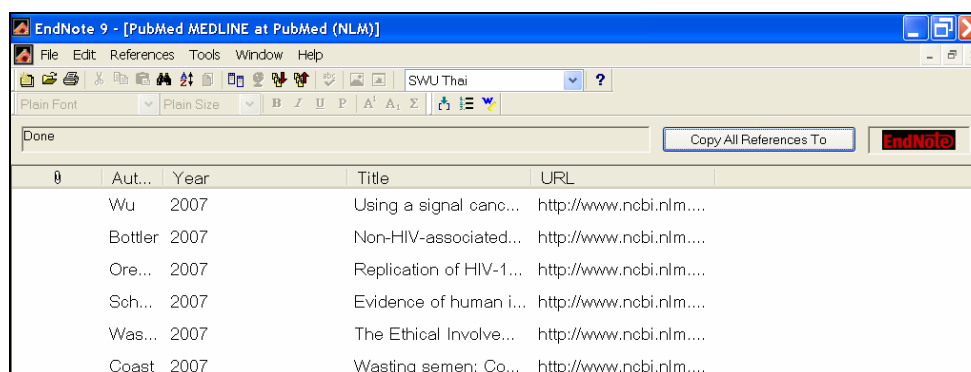
ภาพประกอบ 21 รายชื่อฐานข้อมูลออนไลน์และฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด

จะปรากฏชื่อฐานข้อมูลตรงแถบคำสั่งด้านบน เมื่อต้องการสืบค้น ให้คลิกที่แถบคำสั่ง Tools -- Connect -- ชื่อฐานข้อมูลออนไลน์ที่ต้องการสืบค้น จากตัวอย่าง คลิกเลือก PubMed ซึ่งเป็นฐานข้อมูลหนึ่งเดียวที่สามารถสืบค้นได้โดยไม่ต้องใช้รหัสส่วนตัว ถ้าสามารถเชื่อมต่อกับฐานข้อมูล PubMed ได้ จะปรากฏหน้าจอสำหรับพิมพ์คำค้นของฐานข้อมูลนั้น ดังภาพ

ภาพประกอบ 22 การเชื่อมต่อเพื่อสืบค้น PubMed

จะปรากฏหน้าจอแสดงรายการบรรณานุกรมที่สืบค้นได้ ดังภาพ

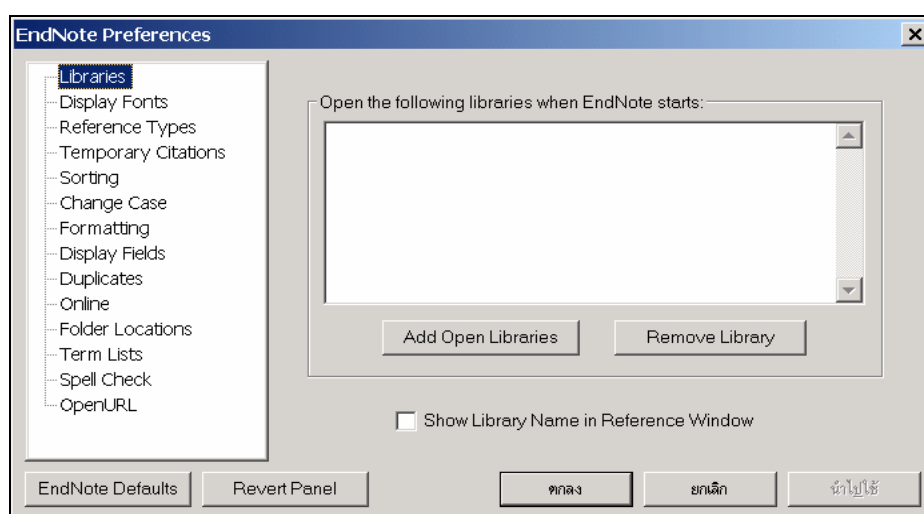

ภาพประกอบ 23 รายการบรรณานุกรมที่สืบค้นได้จาก PubMed

หน้าจอนี้ยังคงเชื่อมต่อกับห้องสมุด ผู้สืบค้นต้องคลิกเลือกรายการบรรณานุกรมที่ต้องการให้เป็นแถบสี อาจคัดเลือกเพียง 1 หรือมากกว่าหรือทั้งหมดก็ได้ แล้วคลิกปุ่ม Copy 1 Reference To-- เลือก Library ที่จะจัดเก็บรายการ หรือสร้าง Library ขึ้นใหม่ ระบบจะดึงรายการบรรณานุกรมที่เลือกไว้ มาเก็บไว้ใน Library ด้วยความรวดเร็ว

การกำหนดค่าลักษณะเฉพาะของโปรแกรมเอ็นดโน้ต (Edit Preferences)

โปรแกรมเอ็นดโน้ตเอื้อต่อการกำหนดค่าลักษณะเฉพาะหรือปรับค่าให้เหมาะสมกับการใช้งาน ตัวอย่างเช่น การแสดงรูปแบบและขนาดตัวอักษร การกำหนดให้เปิด Library ที่ต้องการทุกครั้งที่เปิดโปรแกรม การจัดเรียงตามลำดับของข้อมูล รูปแบบการแสดงผลรายการในหน้าจอ เป็นต้น ทั้งนี้ให้คลิกที่ Edit -- Preferences จะปรากฏหน้าจอ ให้เลือกรายการที่ต้องการแก้ไขหรือปรับค่า ดังภาพ

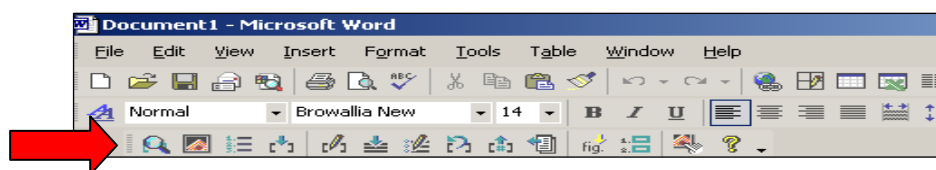
ภาพประกอบ 24 หน้าจอ Endnote Preference

จากภาพประกอบ 24 ค่าลักษณะเฉพาะที่นิยมกำหนดหรือปรับค่าการทำงาน มีดังนี้

Libraries :	การกำหนดให้เปิด Library ที่ต้องการทุกครั้งที่เปิดโปรแกรม
Display Fonts:	การกำหนดรูปแบบและขนาดตัวอักษร
Referenced Types:	การกำหนดประเภทวัสดุอ้างอิงที่ใช้ประจำ รวมทั้งการแก้ไขรายละเอียดข้อมูลของวัสดุแต่ละประเภท ซึ่งจะมีผลต่อรายการบรรณานุกรมที่สร้าง ส่วนนี้มักจะไม่ต้องแก้ไข ดังนั้นหากจะปรับแก้ ต้องระมัดระวังให้มาก
Display Fields:	การกำหนดรายการที่ต้องการให้แสดงในหน้าจอ

การนำไปใช้กับโปรแกรมประมวลผล (Interfacing with Word Processing)

การนำโปรแกรมเอ็นดีโน้ตไปใช้ควบคู่กับโปรแกรมประมวลผลนั้น ให้เปิดโปรแกรม ทั้ง 2 ไว้ เช่น โปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ดและโปรแกรมเอ็นดีโน้ต ในหน้าจอไมโครซอฟต์เวิร์ด จะปรากฏแถบคำสั่งของโปรแกรมเอ็นดีโน้ตซึ่งจะช่วยให้การใช้โปรแกรมทั้งสองสลับกันไปมาได้ สะดวกยิ่งขึ้น ดังภาพ

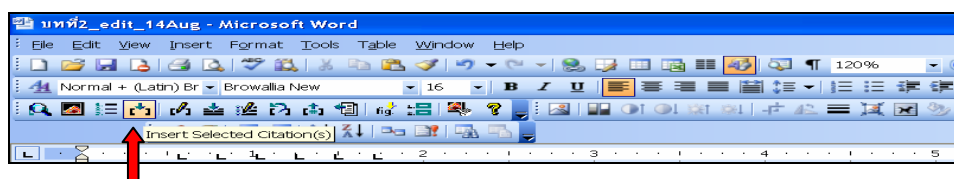
ภาพประกอบ 25 แถบคำสั่งของโปรแกรมเอ็นดีโน้ต

วิธีการใช้กับโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด มี 2 วิธี คือ

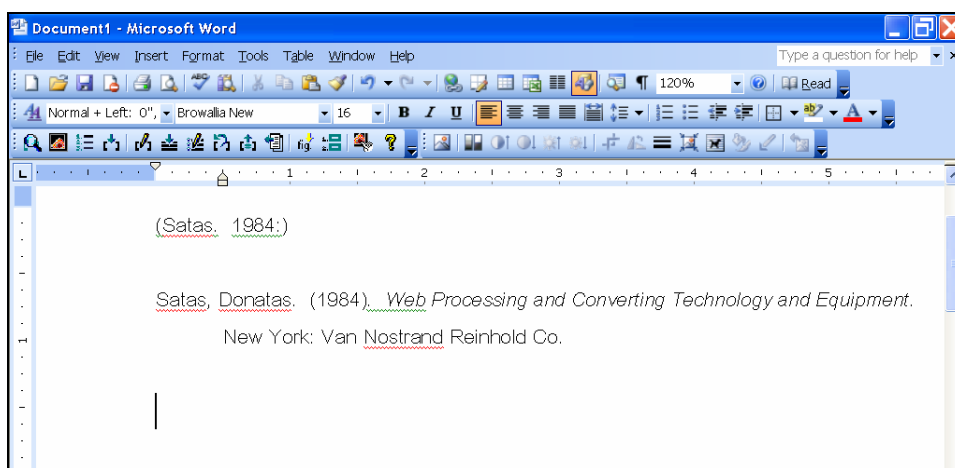
1. คำสั่ง **Insert Selected Citation(s)** ทำตามขั้นตอนดังนี้

1.1 อยู่หน้าจอเอ็นดีโน้ต เปิด library ที่สร้างไว้ แล้วคลิกเลือกรายการ บรรณานุกรม 1 รายการ หรือมากกว่านี้

1.2 อยู่หน้าจอเอกสารของเวิร์ด ให้วาง cursor ในตำแหน่งที่ต้องการ คลิกที่ **Tools – EndNote – Insert Selected Citation(s)** หรือจะใช้สัญลักษณ์บนแถบคำสั่ง รอสักครู่ จะปรากฏรายการอ้างอิงบนเอกสาร มีทั้งการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและบรรณานุกรม

ภาพประกอบ 26 คำสั่ง Insert Selected Citation(s)

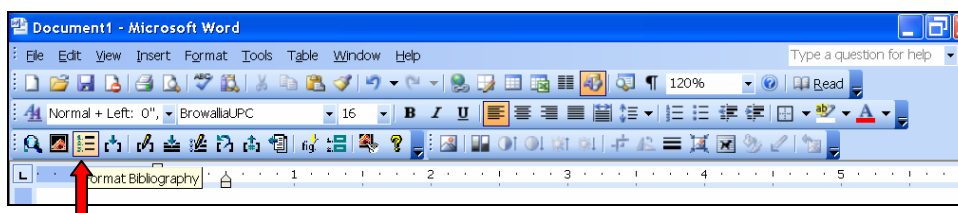

ภาพประกอบ 27 รายการอ้างอิงในเนื้อหาและบรรณานุกรม

1.3 รายการอ้างอิงและบรรณานุกรมที่ได้ สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบ (Style) ได้ไม่จำกัด โดยใช้คำสั่ง Format bibliography มีขั้นตอนดังนี้

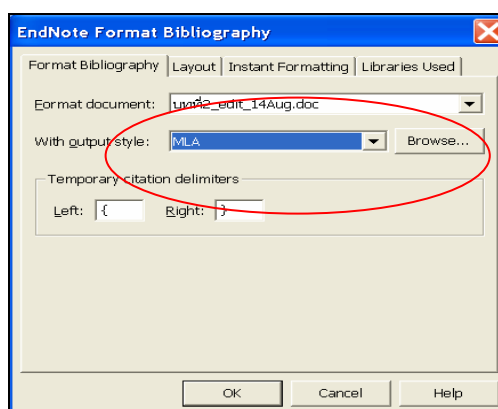
1.3.1 อยู่หน้าจอของเอกสารเวิร์ด คลิกที่คำสั่ง Format bibliography

ดังภาพ

ภาพประกอบ 28 คำสั่ง Format bibliography

1.3.2 จะปรากฏหน้าจอให้เลือกรูปแบบที่ต้องการปรับเปลี่ยน

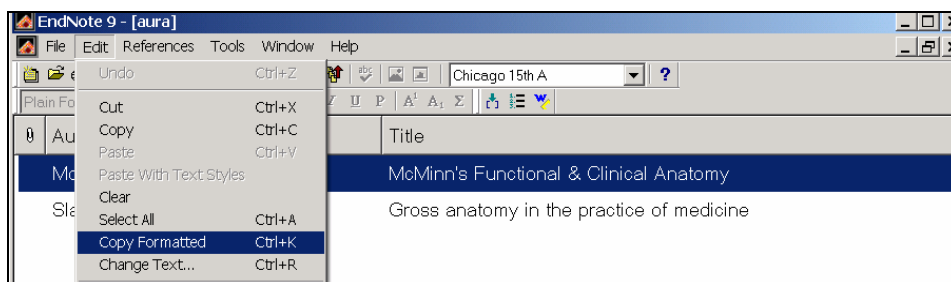

ภาพประกอบ 29 การปรับเปลี่ยนรูปแบบการอ้างอิงโดยใช้คำสั่ง Format bibliography

1.3.3 เมื่อเลือกรูปแบบได้แล้ว ให้คลิกปุ่ม OK ทั้งรายการอ้างอิงในเนื้อหา และบรรณานุกรมจะเปลี่ยนเป็นรูปแบบที่เลือกไว้

2. คำสั่ง **Copy Formatted** หรือคำสั่ง Ctrl+K

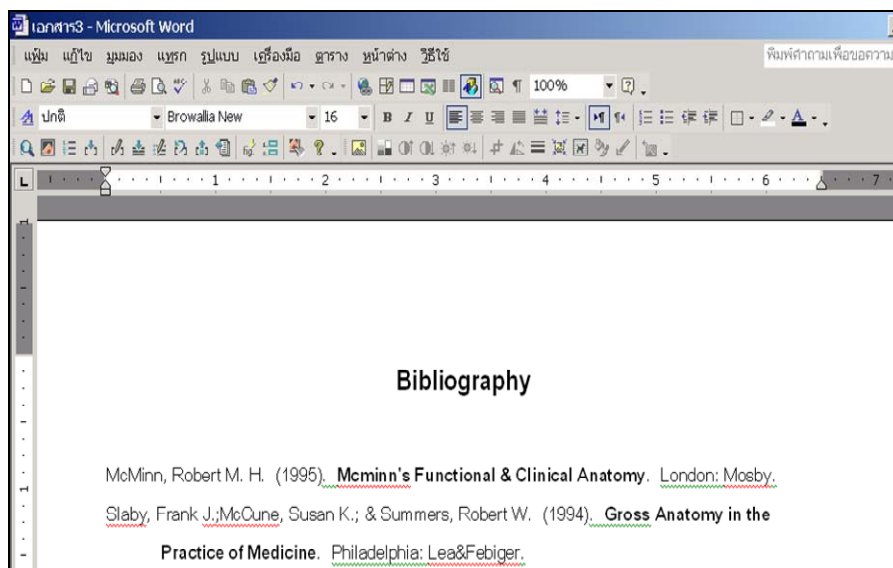
2.1 อยู่หน้าจอ EndNote เปิด library ที่สร้างไว้ แล้วคลิกเลือกรายการ บรรณานุกรม 1 รายการ หรือมากกว่านี้ จากนั้นให้กด Ctrl+K หรือคลิกขวาเลือก **Copy Formatted** ดังภาพ

ภาพประกอบ 30 คำสั่ง Copy Formatted

2.2 สลับไปที่หน้าจอเอกสารของเวิร์ด ให้วาง cursor ในตำแหน่งที่ต้องการคลิก Paste

2.3 รอสักครู่ จะปรากฏรายการอ้างอิงเฉพาะบรรณานุกรม ดังภาพ

ภาพประกอบ 31 รายการบรรณานุกรม

ข้อแนะนำสำหรับการใช้โปรแกรมเอ็นด์โน้ต

ในการใช้โปรแกรมเอ็นด์โน้ตมีข้อมูลสำคัญที่ควรทราบ เพื่อให้สามารถใช้โปรแกรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังต่อไปนี้

1. Library เป็นคำที่ใช้เรียกแทนคำว่า File มีความหมายที่เปรียบเหมือนฐานข้อมูลบรรณานุกรม
 2. EndNote Library มีลักษณะไฟล์เป็น .enl ใช้ได้กับโปรแกรมเอ็นด์โน้ตเท่านั้น
 3. จำนวน 1 Library ไม่ควรใส่ข้อมูลบรรณานุกรมเกินกว่า 100,000 ระเบียน เพื่อประสิทธิภาพของการจัดการฐานข้อมูล
 4. สามารถสร้าง Library จำนวนเท่าไรก็ได้ไม่จำกัด ขึ้นอยู่กับขนาดของฮาร์ดดิสก์
 5. สามารถกำหนดให้เปิด Library ที่ใช้งานเป็นประจำ เมื่อเริ่มเปิดโปรแกรม
 6. สามารถเปิด Library หลายๆ อันในเวลาเดียวกัน
 7. สามารถทำสำเนา เปลี่ยนชื่อ ลบ หรือเคลื่อนย้ายได้ เช่นเดียวกับไฟล์ทั่วไป
 8. สามารถปรับขยายหน้าจอการทำงานให้มีขนาดใหญ่-เล็กตามต้องการได้ เหมือนการทำงานของวินโดวส์
 9. สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบและขนาดของตัวอักษร (Font) ที่แสดงบนหน้าจอได้
 10. สามารถปรับเปลี่ยนหน้าจอที่แสดงข้อมูลได้ตามต้องการ ซึ่งปกติจะกำหนดให้แสดงเฉพาะคอลัมน์ที่สำคัญ เช่น ผู้แต่ง ปีพิมพ์ ชื่อเรื่อง และ URL เป็นต้น
 11. สามารถแสดงรายการบรรณานุกรมเพียงรายการละ 1 บรรทัดเท่านั้น
- และที่สำคัญมาก คือ ข้อมูลบรรณานุกรมที่รวบรวมสะสมไว้ด้วยความเพียรพยายาม เป็นสิ่งที่มีค่ามากสำหรับเจ้าของ ฉะนั้นอย่าได้นิ่งนอนใจ EndNote Library ที่สร้างขึ้น จะมีลักษณะเช่นเดียวกับไฟล์ข้อมูลประเภทต่าง ๆ ที่อาจสูญหายได้ จึงควรทำสำรองข้อมูลเก็บไว้ทุกครั้ง โดยใช้คำสั่ง **Save a Copy** แล้วจัดเก็บไว้ที่ใดที่หนึ่ง หรือในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ปลอดภัยมากที่สุด เช่น แผ่นดิสก์ แผ่นซีดี, Removable disk หรือThumb Drive เป็นต้น

บรรณานุกรม

Endnote 9: Users Guide for Windows. (2006). Retrieved April 8, 2007, from

<http://endnote.com/support/helpdocs/EndNote9Manual.pdf>

Search Ref. Database. (2007). Retrieved December 9, 2007, from <http://www.thailis.or.th/>

[index.php?option=com_wrapper&Itemid=40](http://www.thailis.or.th/index.php?option=com_wrapper&Itemid=40)

Wareesa-ard, Aurathai. (2004, November). The Role of Academic Libraries in Developing Library Automation Network in Thailand. *The Journal of Academic Librarianship*.

30(6): 502-506.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย

นางสาวอรทัย วารีสอาด

Miss Aurathai Wareesa-ard

ตำแหน่ง สถานที่ทำงานปัจจุบัน

อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทร. 02-6495577

aurathai@swu.ac.th

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2523

วุฒิ ศษ.บ. (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. 2527

วุฒิ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ในการวิจัย

1. ได้รับเชิญเป็นนักวิจัยรับเชิญ (A Visiting Research Scholar) ของศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ (The Center for Southeast Asian Studies) มหาวิทยาลัยเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 7 มกราคม 2535 ถึงวันที่ 6 มกราคม 2536

2. เป็นกรรมการแผนกวิจัยและพัฒนาของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ประจำปี 2538-2539

3. ได้รับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย เรื่อง การสืบค้นรายการทรัพยากรสารสนเทศจากระบบ OPAC ของนิสิตในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา ปี พ.ศ. 2543

4. ได้รับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามการวิจัย เรื่อง แนวโน้มการจัดบริการห้องสมุดของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา ในทศวรรษหน้า คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปี พ.ศ. 2544

5. ได้รับเชิญเป็น Visiting Scholar ของ School of Information Management, Victoria University of Wellington ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม – 5 มิถุนายน ปี พ.ศ. 2547

6. เป็นกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ประจำสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

7. เป็นกรรมการควบคุมปริญญาโทและปริญญาตรี ประจำสาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลงานวิจัย

1. งานวิจัยเดี่ยว

- อรัทัย วารีสอาด. (2531). รายงานผลโครงการสำรวจหนังสือของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ครั้งที่ 1: 9 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2531. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2535). การศึกษาข้อมูลในการลงรายการเอกสารการประชุมภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกียวกโต.
- (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเรื่องเทคนิคการสืบค้นฐานข้อมูล IPAC ของ หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Aurathai Wareesa-ard. (1992). *Library Acquisitions List : Thai Materials ; No. 11(December 1992) Volume 1-2*. Kyoto: The Center for Southeast Asian Studies, Kyoto University.

2. งานวิจัยร่วม

- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. คณะทำงานฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. (2538). การศึกษาสถานภาพงานอนุรักษ์และบำรุงรักษาทรัพยากรห้องสมุดในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. กรุงเทพฯ: คณะทำงานฝ่ายฯ.
- อัญชลี อำนจธรรม; และคนอื่น ๆ. (2533). รายงานการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ใช้และบุคลากรห้องสมุดต่ออาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.